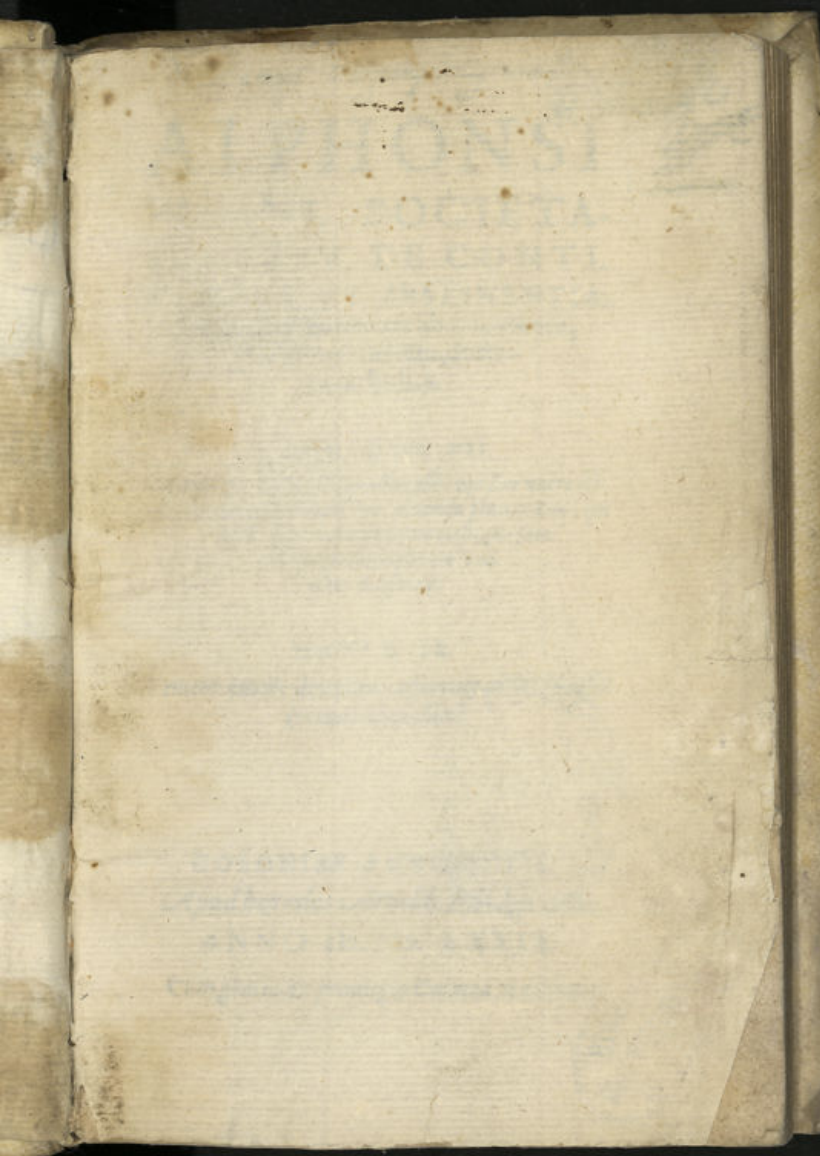

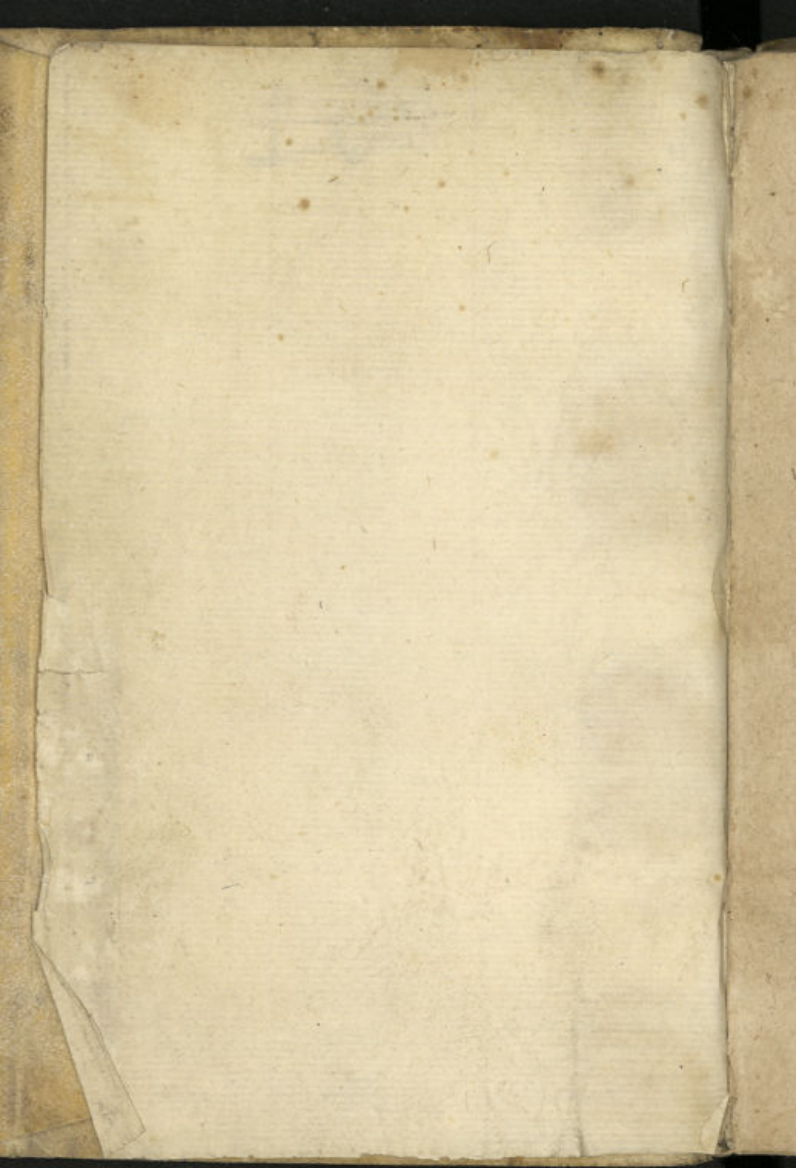

218166258

104

De la comp^a de Jesus de granada

**ALPHONSI
PISANI, SOCIETA-
TIS IESV, DE CONTI-
NENTIA ET ABSTINENTIA:**

Vel, de Apostolico cœlibatu, ieiunio,
& ciborum delectu, doctri-
na catholica.

I. CORINTH. VII.

*Volo autem vos sine sollicitudine esse. Qui sine vxore est:
sollicitus est, quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo: qui
autem cum vxore est sollicitus est, quæ sunt
mundi, quomodo placeat vxo-
ri, & diuisus est.*

MATTH. IX.

*Venient autem dies cum auferetur ab eis sponsus
& tunc ieiunabunt.*

COLONIAE AGRIPPINÆ,

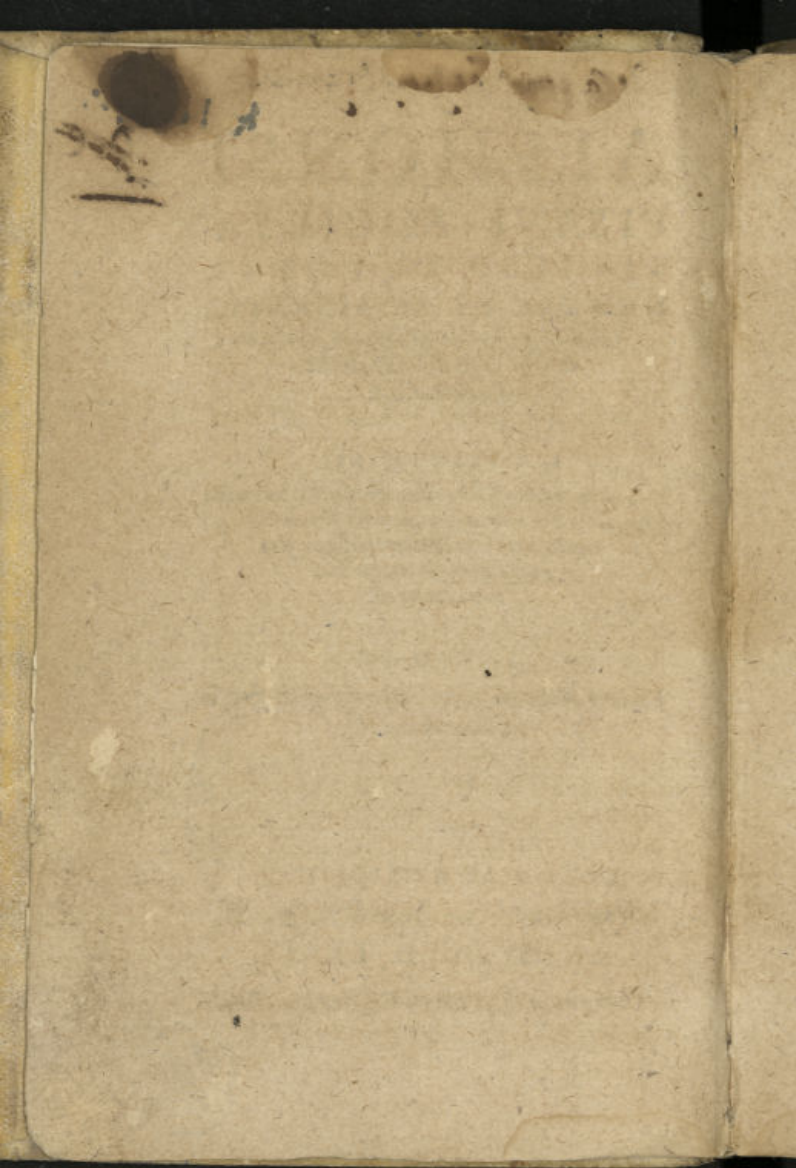
Apud heredes Arnoldi Birckmanni,

ANNO Cl. M. LXXIX.

Cum gratia & privilegio Casaræ Maiestatis.

3

AD LECTOREM
ORTHODOXVM

Præfatio.

Vanis passim sacra litera conti-
nētiam & castitatē commendēt,
Orthodoxe Lector: Tamen ita
quidam secundum carnemambu-
lant & propria desideria; vt præ-
clari sibi Evangelici esse videātur, quū Eunuchos,
quos Christus in Euāgelio laudauit, irriserint: & Matth. 19.
egregios Pauli se imitatores credant, cū suis do-
ctrinis, aut suasionibus mulierculas captiuas du-
xerint, & oneratas peccatis eō pertraxerint, vt,
contra Pauli, imō & DEI præceptum, primam 1. Tim. 5.
fidem, qua se DEO per votum castitatis obstrin-
xerant irritam faciant. Sic ferè olim veteres Hæ-
retici adiunctam sibi aliquam Dalilā habuerunt:
Vt Simon magus suam Helenam. Montanus Pri-
scillam & Maximillam. Appelles Philumenem.
Marcionis hæresis ex nefario cuiusdam muliercu-
la amore ortum habuit. Gnosticorum turpitudi-
nes fusè describit Epiphanius. Postremò (ne sin-
gula persequar) Arriani, tempore Lucij Pseudo-
episcopi Alexandrini, super altare Christi, nudum
Aethiopem collocarunt, qui libidinem omnem po-
pulo predicaret. Hieronymus cōmentario in cap.
7. & 9. Osee Propheta: Difficile est, ait, hære-

Hæretico-
rum cum
mulieribꝫ
cōmeritiū.

Theodore
tus lib. 4.
Hist. Eccl.
cap. 20. in-
terprete
Christo-
phorsono.

PRAEFATIO.

ticum reperire, qui diligat castitatem. Nō quòd eam præferre delistat in labijs, sed quòd non seruet in conscientia, aliud didicens & aliud faciens. Istiusmodi nō possunt dicere: Lauabo per singulas noctes lectum meum, &c. sed voluntur in sordibus libidinum, vacant stupris, & quicquid loquuntur, & putauerint se in laudem DEI dicere, ululatus luporum, & vacarum insanientium sonitus est. *Hac Hieronymus.*

Apostoli prædixerunt Hæreticorū incontinentiam.

Prædixerant id sancti Apostoli, ut Petrus 2. Epistola, cap. 3. Venient in nouissimis diebus in deceptione, illusores, iuxta proprias concupiscentias ambulantes. Et cap. 2. Qui post carnem in concupiscētia immunditiæ ambulant, dominationemq; contemnunt, audaces, sibi placentes, sectas non metuunt introducere, libertatem illis promittētes, cum ipsi serui sint corruptionis. Et Paulus: Nemo vos seducat inanibus verbis. Noli te communicare operibus infructuosis tenebrarum, magis autē redarguite. Quæ enim in occulto fiunt ab ipsis, turpe est & dicere. Et Thadæus: Subintroierunt quidam homines impij, Domini nostri gratiam transferentes in luxuriam. Et hac quidem sententijs faciunt.

Ephes. 5.

Epist. Iude

Studiū castitatis in

Contrà verò sancti Patres, præter sanctissima exem-

PRAEFATIO.

exempla vitae suae, integros libros de Virginitate, ^{sanctis Pa-}
 de Calibatu, de Continentia, scripserunt, ubique ^{tribus.}
 munditiam, ubique puritatem sonantes. Non abs-
 re igitur, ut spero, hoc quantumcumque est la-
 boris aggressi sumus, ut quoad eius fieri poterit,
 homines voluptarijs istis doctrinis fascinosos,
 in viam Christi virginis & ex virgine nati reuo-
 cemus.

In quo argumento ea nobis methodus accom-
 modata visa est; si primum quidem Virginitatem
 & Calibatam semper in Ecclesia, & in Synagoga,
 iam inde ab ipsis mundi primordijs in precio fuisse
 ostenderemus; deinde quae quouis seculo aduersus
 doctrinam Catholicam, de Coelibatu ab aduersa-
 rijs obijci soleant, examinaremus. Ad quae reliqua
 omnia rediguntur, quae in hac controuersia dispu-
 tari consueuerunt: Ut quid sit iuris diuini, quid
 Apostolici: quae differentia Occidentalis & Ori-
 entalis Ecclesiae; item de irrito sacrorum homi-
 num, etiam Subdiaconorum matrimonio, & a-
 lia id genus huc pertinentia. Speramus, Catho-
 lice Lector, hanc nostram operam, tibi non inu-
 tilem futuram. Eos autem, qui segregant se-
 metipsos, nihil moramur. Si enim Ecclesiam & ^{Luc. 16.}
 sanctos Patres, Scripturam sacram, ut ab Apo-
 stolis acceperunt, explicantes non audiunt, nec,
 si quis ex mortuis resurrexerit, credent.

Adiecit huic tractationi de Continentia,
 propter argumenti affinitatem, doctrinam de Ab-

stinencia, siue de Ieiunio, & ciborum delectu, ante aliquot annos à nobis, dum Ingolstadij doceremus, editam. Tu, Christiane Lector, ne sine fructu haec legas, contine & abstine; aut iuxta proverbium: Sustine & abstine, ac bene vale. Posnania, Calendis Iulij.

Anno Domini. 15. 15.

LXXIIX.

CAPVT

7
CAPVT PRIMVM.

Quòd Cælibatus & Cõtinentia
semper in precio fuerit in le-
ge Naturæ, Mosaica, & Euan-
gelica.

T à Priscis Patriarchis
sermo noster, iuxta or-
dinem temporū, sumat
nitiū, id primum, quasi
totius Tractatus funda-
mentum, ad imitationem D. Hiero-
nymi contra Iouinianum, pro Con-
tinētiæ prærogatiua disputātis pro-
ponimus: In Ecclesia DEI semper
Castitatem operi nuptiarum præ-
latam esse, & Cælibatum coniugio,
digniore esse habitum; præsertim
in personis sacris ac DEO dicatis.
Quod ipsum D. Augustinus libr. de Cap. 8.
sancta Virginitate cõfirmat his ver-
bis: *Nulla carnis fecunditas sanctæ vir-
ginitati etiam carnis, comparari potest.*
Et: *Neq; illarum fecunditas carnis, quæ* Cap. 9.
hoc tempore nihil aliud in coniugio, quàm

prolem requirunt, quam mancipent Christo, pro amissa virginitate compensari posse credenda est.

Incontine-
tia causa
diluuij.

Genes. 6.

Matth. 24.

Hinc est quod, vt primi parentes, neglecta abstinentia & ciborum delectu, Originali peccato totum genus humanum infecerunt: ita eorum posterum, neglecta continētia & vxorum delectu, causam dederunt diluuiio. Videntes siquidem filij DEI filias hominum, quod essēt pulchræ; acceperunt sibi vxores ex omnibus quas elegerant. Quod & Dominus significauit dicens: *Sicut autem in diebus Noë, ita erit & aduentus filij hominis. Sicut enim erant in diebus ante diluuium comedentes & bibentes, nubentes & nuptui tradentes, vsq; ad eum diem, quo intrauit Noë in archam, & non cognouerunt donec venit diluuium & tulit omnes; ita erit & aduentus filij hominis.*

Continen-
tia Noë,
Gen. 6.

Quoniam verò incontineētia diluuium inuexerat; Omnis quippe caro corruerat viā suam; delectus est ex tota hominum vniuersitate, continentissimus Patriarcha Noë, qui

qui mundum repararet; quod præclare Chrysoſtomus explicat, dum eius temperantiam admirabundus prædicat hac oratione: *Non absq̃ causa diuina scriptura, & tempus & numerum nobis assignauit filiorum iusti, sed & hic nobis latenter insinuare vult, excellentem multiplicemque eius virtutem. Nam postquam superius dixit, quod Noë erat quingētorum annorum, tunc subdidit: Et genuit tres filios: docendo nos summam continentia illius magnitudinem tunc fuisse, quum tantæ intemperantiæ dediti fuisset omnes homines. Et infra: Vt igitur discamus, quo pacto his omnibus tantam insaniam ac rabiem præ se ferentibus, iustus ille manserit solus, continentia virtutem cum alijs strenuè seruans, donec ad quingentesimum annum peruenit, tunc inquit: Et genuit Noë tres filios. Vidisti, dilecte, excellentē iusti temperantiam, hoc perfunctoriè transeamus: sed & tempus illud expendamus, & malitiam, quæ supra omne hominum genus ob eorum desidiam se extenderat. Consideremus quantæ sit virtutis, in tantam temporis longitudinem,*

concupiscentiæ rabiem refrenare, viamq̄
longè ab alijs diuersam ingredi, & non so-
lum ab illicito coitu se cohibere, sed & à le-
gitimo & inculpato. Et paulò post: Mi-
hi videtur diuina dispensatione factum,
quòd iustus iste, etiamnum à coitu abstine-
at, & pueros istos habet. Quia enim ob ma-
litiæ magnitudinem & excellentem prauit-
tatem generali diluuiò totum orbem dele-
turus erat, misericors *DEVS*, quasi ra-
dicem aliquam & fermentum voluit iustū
istum superesse: vt abolitis istis, origo quæ-
dam esset futurorum. Huius gratia cum
iam quingentorum esset annorum, haberet-
que filios istos tres, istis contentus fuit, de-
clarans hoc factum, vt diuinæ in humanū
genus misericordiæ seruiret. Hucusque
Chrysostomus. Illud etiā continen-
tiā huius Patriarchæ manifestè de-
clarat, quòd post diluuium, tametsi
coniugatus, & in tanta humani ge-
neris internecone, non statim libe-
ris operam dedit, sed semel atq; ite-
rum à *DEO* monitus, tertiū adhuc
DEI verbum ad sobolem generan-
dam exhortantis expectauit. Tan-
tus

Gen. 8. &
9.

tus fuit vir sanctus cōtinentiæ amator & cultor. Nisi quis malit eas admonitiones ad Noë filios pertinere.

Non libet hîc cōmemorare cum ^{I. contra} Hieronymo & alijs Patribus, ^{Iouini.} pri-
mos parentes, ante commissum peccatum, virgines in paradiso extitisse: post peccatum autem & extra paradisum officium coniugale consecutum esse. Omittam quod Strabus ^{Castitas}
retulit, Adamum post Abelis obitū ^{Adami, A.}
vouisse castitatem, quanuis præcepto DEI obtemperans postea genuerit. Præteribo quod Author libri ^{belis, &}
de Mirabilibus Sacræ scripturæ, siue ^{Melchise-}
is Augustinus, siue alius fuerit diligēter obseruauit: Abelem primum iustum ab ipso Domino prædicatum virginem, Sacerdotem & Martyrē fuisse. Non afferam præterea, quod Berosus scripsit, vxorē Noë Virgines Vestales instituisse. Hæc, inquā, & similia libenter omittam, quæ fat scio, apud quosdā, nec omninò abs re, nō multum ponderis ad id, quod
per-

persuadere instituiimus habere videbuntur. Melchisedechum tamē, cuius sacerdotium in nouo testamento impletum est, silentio præterire non debeo. Vt enim eum Moses & Paulus sine patre & matre, & sine genealogia descripserunt, sic etiam Ignatius sine vxore & sine liberis eundem vixisse testatus est, & eum in exemplum castitatis proponens, virginum veteris testamenti Cathalogo inseruit. Nec mirum tamen hoc de sanctis Patriarchis, quos scriptura commendat: quum omnis populus (vt etiam Hieronymus annotauit) accessimus ad montem Synai, & DEI auditurus eloquium, tribus diebus sanctificari iussus sit, & se ab vxoribus abstinere.

Epistola
ad Phila-
delphien.

Vbi supra.

Exod. 19.

Leuit. 12:
13. & 22.

1. Reg. 21.

In lege Mosaica omnis seminis fluxus, etiam ex morbo proueniēs, & omnis foeminae vsus, etiam maritalis, immundum reddebat hominem; ita vt opus haberet purificatione. Dauidi Regi & socijs eius fame duram patientibus, panes propositionis

tionis non fuissent concessi, nisi mūdi fuissent à mulieribus. Iudith 15.

Ioachim summus Pötifex Hierosolymis, Castitas
Iudith.
venit Bethuliam cum vniuersis presbyteris suis, vt videret Iudith, quæ cum exisset ad illum, benedixerunt eam omnes vna voce dicentes: Tu gloria Hierusalem, tu letitia Israël, tu honorificentia populi nostri, quia fecisti viriliter, & confortatum est cor tuum, eò quòd castitatem amaueris, & post virum tuum alterum nescieris. Ideò & manus Domini confortauit te, & ideò eris benedicta in æternum, & dixit omnis populus: Fiat, fiat. Sed & celeberrimi Iudæorum scriptores Iosephus & Philo Continen
tia Essecorum & Razia: seniores.
Essecos eius temporis religiosos, ex eo inter alia commendant, quòd continentiam ex voto in vtroq; sexu obseruarent. Consonat 2. Machab. cap. 14. vbi quidam ex senioribus, nomine Razias, laudatur, quòd multis temporibus continentia: propositum tenuerit in Iudaismo. Nam quod Liranus Iudicū ir. retulit, traditionē esse Iudæorum, filiam Iephte, quam ex voto pater erat

erat immolaturus, auctoritate Phinæ pontificis per votum perpetuæ castitatis, DEO fuisse consecratam, non videtur satis probabile, neq; satis scripturæ consentaneum. Et hæc quidem obiter ex veteri testamento relata sint.

Christus Dominus & virgo Deipara in nouo testamento virginis dedicauere principia.

Epist. 54. aliàs 50. ad Pamachium.

Castitas Ioan. Baptiste, Annæ Prophetisæ, & Simeonis iusti.

Serm. 20. de tēporē.

Canon. 27.

In nouo autem Christus Dominus & beatissima eius Mater (vt verbis vtar Hieronymi) virginis vtriusq; sexus dedicauere principia. Apostoli vel virgines, vel post nuptias continentes. Taceo de præcursore Domini, Anna prophetissa, & Simeone iusto, quem Augustin⁹ inter continentes recensuit; fortassis enim eos quispiam ad vetus testamentum referendos putauerit. Xistus secundus, libro, de Castitate:

Postquam cœpit Iesus docere, inquit, omnes eius discipuli, aut cōtinentes fuisse inueniuntur, aut virgines.

Vnde & Canon Apostolorum sic habet: *In nuptijs autem, qui ad Clerum prouecti sunt, præcipimus, vt si voluerint, uxores accipiant, sed Lectores Cantoresq;*

resq̄ tantummodò. Et Clemens, episto-
la 2. ad fratrem Domini: inter alia præ-
cepta & illud à sancto Petro se fate-
tur accepisse: *Ad dominica mysteria ta-
les eligantur, qui ante ordinationem suã,
coniuges suas non nouerunt; vel, vt legit
Marianus Scotus, Coniuges suas reli-
querunt. Quòd si post ordinationem mini-
stro altaris contigerit proprium inuadere
cubile vxoris, sacrarij non intret limina,
nec sacrificij portitor fiat, nec altare con-
tingat, nec ab offerentibus oblationem ho-
locusti suscipiat, nec ad dominici corporis
portationem accedat, nec aquam Sacerdo-
tibus porrigat ad manus: Ostia forinsecus
claudat, minor a gerat officia vrceum siue
calicem ad altare non sufferat.* Eadem
verba repetit Lucius primus apud
Gratianum, Distinct. 81. ca. Ministri
altaris.

Quòd autem Apostolicus Canon,
maioribus ordinibus initiatos vx-
ores ducere prohibet, id quo modo
sit intelligendū, explicat Calistus hu-
ius nominis primus martyr, & sum-
mus Pontifex, Apostolis proximus,

Coniugiū
sacrorū ho-
minū in Ec-
clesia pri-
mitiua irri-
tum post
votū solen-
ne & sacros
Ordines.

qui

qui apud Gratianū, distinct. 27. Cap. Presbyteris, ita loquitur: Presbyteris, Diaconis, Subdiaconibus, et Monachis Cōcubinas habere seu matrimonia contrahere penitus interdiciamus, contractaq; matrimonia ab huiusmodi personis disiungi, & personas ad pœnitentiam redigi debere, iuxta sacrorum Canonum (Apostolicos videtur innuere) definitionem iudicamus.

Monachi
tempore
Apostolo-
rum.

Quod enim Monachos inter Sacros homines Calistus recensuit, Apostolos etiã secutus est: Teste enim Arcopagita, ca. 6. Ecclesiasticæ Hierarc. initiã dorū omniū excellentior & sublimior ordo Monachorum est Sancta distinctio. Vnde sancti, inquit, Præceptores nostri (Apostolos intelligit) diuinis eos appellationibus sunt persecuti, partim Therapeutas, id est, cultores, à sincero DEI famulatu atq; cultu. partim Monachos, ab indiuidua & singulari vita appellantes. Idem vsus & perpetua consuetudo Ecclesiæ testatur, quum à temporibus Apostolorum, vsq; ad nouissimum hoc nostrum secu.

seculum nullam narrationem aut historiam proferre liceat, quâ coniugium post ordinationem aut professionem contractum, ratum habitum fuisse cōprobetur; seclusa Pontificum dispensatione. Ritus etiã, quo Monachi fiebant tempore Apostolorum, exprimens Dionysius; *Sacerdos, inquit, interrogat primum; An renuncient omnibus diuisibilibus nō solum vitis, verum etiam imaginibus.* Vbi manifestum est, renunciationis nomine, ἀπολαγῆς, Vota monastica: Indiuiduæ verò ac singularis vitæ vocabulo, cælibem vitã intelligi. Nefas autem esse, post votum Castitatis non solum nubere, sed etiam, velle nubere, docuerat Apostolus 1. Timot. 5. *Adolescentiores, inquit, viduas deuota. quum enim luxuriata fuerint in Christo, nubere volunt, damnationem habentes, quia primam fidem irritam fecerunt.*

Sanctorum etiam Apostolorum discipulos cælibatum coluisse constat ex Ignatio; qui Titum & Timotheum Pauli, Clementem & Euo-

Discipuli
Apostolorum
continētes.
Epistola ad Philadelphien.

In Catalo
go scripto
rum Eccle
siasticorū.
Hæresi 25.

Nūquam
in Ecclesia
primitiua
ministris
Ecclesiæ se
cundum
Canones
res vxoria
cōcessa est.

dium Petri, discipulos virginibus
annumerauit. Et ex Hieronymo,
qui Lucā octogintaquatuor annos
vixisse ait, vxorem non habentem.
Et ex Epiphanio, qui Nicolaum vnū
ex septem primis Diaconis, antequā
in hæresim lapsus esset, quamuis ha-
beret vxorem formosam, ab ipsa ta-
men se continuisse testatur, ad imi-
tationem eorum, quos DEO addi-
ctos videbat. Quo fit, vt nullum Ec-
clesiæ primitiuę tempus inueniatur,
quo, vt nonnulli arbitrati sunt, pro-
pter penuriam ministrorum Eccle-
siæ, sacris hominibus res vxoria se-
cundum Canones permessa fuerit.

CAPVT II.

Quòd Cēlibatus non sit contra
ius Naturæ, & de verbo DEI:
Crescite & multiplicamini.

Hls ita constitutis, discutienda
sunt, quæ aduersus prædictam
Catholicam doctrinam obijci so-
lent.

lent. quorum primū illud est: Quòd ius naturæ omnia animalia, & in his homines, docet generare sibi simile: Quare iuri naturæ aduersari videntur, qui à matrimonio tantoperè abhorrent, vt etiam perpetuè castitatis voto se obstringant. Hic autem nodus ita soluitur. Fate- mur, quòd Iuriscōsultus pronūcia- uit, maris & fœminæ coniunctionē ad ius naturæ pertinere: at nō ibi ius nature, pro nature præcepto aliquo, cui parère omnes & singuli tenean- tur, accipitur: sed pro naturæ affe- ctibus, quos ad generis propagatio- nem stimulant, tam homines, quàm animalia reliqua, in corpori- bus sentiunt.

Neque verbum illud DEI: *Crescite & multiplicamini*: Cælibatui sacro impedimento est. Vt enim eorum expositionem omittamus, qui my- sticè id intellexerunt; apud Augusti- nū de Ciuit. DEI, benedictio potius fuit matrimonij quàm præceptū; saltē quod omnes & singulos homines

Instit. de
Iure natu-
ræ, gentiū,
& ciuili.

Libr. 14.
cap. 21.

obstringat: id est, facultatem significat hominibus à DE O ingenitam, ad multiplicandum genus humanū; sicut & quum panes & pisciculos in deserto benedixit; Vi quadam diuina Dominus eosdem multiplicauit. Sed & bestijs terræ eadem verba in Genesi DEVM dixisse legimus: quæ profectò: præcepti capaces non erant. Ipsa deniq; scriptura Genes. 9. benedictionem appellat non præceptum. & sic intellexerunt Chrysostomus & Rupertus Abbas Tuitien sis Genes. 1. Et Augustinus lib. de bono coniugali, cap. 2. & de Genesi cōtra Manichæos, cap. 19. & alibi sapiūs. Alioquin Abelem & Melchisedechum eius temporis sacerdotes sanctos, & in utroq; testamento laudatos contra diuinum præceptum peccasse asseremus, quia virgines & cælibes permanserunt.

Sed nolumus contendere; sit præceptum: *Crescite & multiplicamini*: At præceptum datum primis parētibus præceptum datum tribus Noë filijs,
co.

corumq; vxoribus, præceptum deni-
 que hominum vniuersitati datum.
 At singularibus quibusque personis,
 & Christi sacerdotibus, & qui casti-
 tatem vouerunt, præceptū esse, pro-
 bari nunquam poterit. Immò verò
 Christus Dominus per Apostolum
 suum ipsos etiam cōiugatos monet, 1. Cor. 7.
 vt, qui habent vxores, tanquam non
 habentes sint; Et discipulis in Euan-
 gelio dicentibus: *Si hæc est causa homi-* Matth. 19.
nis cum vxore, non expedit nubere: Do-
 minus eorum sententiam compro-
 bavit; vt inferiùs demonstrabimus.
 Vnde Cyprianus: *Prima sententia, in-*
quit, crescere & generare præcepit, Secū- Lib. 2. de
da continentiam suasi. Quum adhuc rudis habitu Vir-
mundus & inanis est, copia fœcunditatis ginum.
propagante generamur & crescimus, ad
humani generis augmētum: quum iam re-
fertus est orbis, & mundus impletus, Spa-
donum more viuentes castrantur ad reg-
num.

Nemo autem hîc nobis, vt olim
 Manichæi D. Augustino, mysticam Polyga-
 polygamiam veterum Patrum ob- mia, Vete-
 jiciat. rū Patrum
mystica.

ijciat. Eam enim argumentationem sanctus ille Doctor aduersus Manichæos non vno in loco scribens abundè diluit: & eos in medijs nuptijs, quas diuino concessu contrahebāt, vsq; adeò continentiam animo conseruasse demonstraui, vt eam in Abrahamo virtutem virginitati S. Iohannis Euangelistæ adæquare non

Lib. de bono coniu-
gali, cōtra
Iouinianū
cap. 21.

Par meri-
tum conti-
nentiæ A-
brahæ &
Iohannis
Euangeli-
stæ.

dubitauerit. Verba eius hæc sunt: *Sicut non est impar meritum patientiæ in Petro, qui passus est, & in Iohanne, qui passus non est; sic non est impar meritū continentiæ in Iohanne, qui nullas expertus est nuptias, & in Abraham, qui filios generauit. Et illius enim cælibatus & illius connubium, per temporum distributionem Christo militârunt: Sed continentiam Iohannes & in opere, Abraham verò in solo habitu habebat.* In quibus verbis id obseruandum est, quòd nō confert Augustinus Coniugium cum Virginitate, sed cōtinentiam Patriarchæ in coniugio, cum Apostoli

continentia extra con-
iugium.

CAP.

CAPVT III.

An fuerit maledictus in Lege,
qui non relinquebat semen in
Israël: Et de Aureola Virgini-
tatis.

SOlet vulgò iactari, in lege male-
dictam fuisse sterilem, & maledi-
ctum, qui non relinqueret semen
in Israël; id verò nunquam in sacris
litteris inuenitur, si Lyrano credi-
mus: Nisi quòd Exodi 23. inter alia
multa commoda temporalia, quæ
DEVS suam legem seruantibus
promisit, illam etiam promissionē
adiecit: *Non erit infœcunda, nec sterilis
in terra tua: vbi tamen apud Hebræ-
os pro infœcunda, vox est, quæ sig-
nificat abortientem. Sed non pro-
pterea, quæ amore castitatis prolem
non suscipiebat, maledicta erat; a-
lioquin pecora etiam fuissent male-
dicta, quæ non gignerent. Eadem e-
nim loquēdi forma Deus pollicetur
seruātibus eius mādara: Nō erit apud* Deut. 7.

In cap. II.
Iudicum.

te sterilis vtriusque sexus, tam in hominibus, quàm in gregibus tuis, auferet Dominus à te omnem languorem. Ex his locis scripture ludæorum vulgus peruersè interpretans inferebat: Maledictum esse, qui non suscitaret semen in Israël. Sicut ex eo scriptū est: *Diliges proximum tuum*, malè colligebatur illud: *odio habebis inimicū tuū*. Ideo ignominie dabatur sterilitas apud Iudeos, sed nō apud Deum, nec in lege ipsa. Quomodò Paulus de Domino scripsit: *Factus est pro nobis maledictum*, quū tamen, in eo oēs gentes benedicerētur. Intellexit hoc sanctus Bernardus. Vnde Homilia 3. super, *Missus est*, ita loquentem beatam Virgine inducit: *Hæc maledictio quid aliud est, quàm hominum exprobratio?* Nec ob aliud sanè dicitur sterilis maledicta, nisi quòd opprobrio & contemptui sit habenda, tanquam inutilis & infructuosa, & hoc in Israël tantum.

Steriles in
veteri testa

Alioquin, si sacras historias rectè
obseruemus, steriles & infœcundas
mulie.

mulieres benedictas præ cæteris fu-
 isse comperiemus, vt Saram, Rebec-
 cam, Rachelem, Annam matrem
 Samuelis, & Elizabeth matrem san-
 cti Iohannis Baptista, & iuxta san-
 ctorum Patrum traditionem, Annã
 Beatae Virginis matrem. Quod si be-
 nediçtæ fuerunt à DEO, quacunq;
 tandem ratione benediçtæ fuerint,
 malediçtæ dici non possunt. Immò
 & Euxæ pro malediçtione dictũ est:
Multiplicabo conceptus tuos. Sap. verò
 3. *Fœlix prædicatur sterilis & incoinqui-*
nata, & Spado, qui non operatus est per
manus suas iniquitatem. Nunquam ita-
 que malediçitur sterilis & infœcun-
 da, nisi fortè cum ei sterilitas, pro-
 pter aliquod peccatum, à DEO infl-
 gitur, non si à natura sit sterilis. Si-
 quidem propter ea, quæ insunt no-
 bis à natura, nec laudamur nec vitu-
 peramur: multò minùs si amore ma-
 ioris boni, vt continentie ac virgini-
 tatis, vterq; sexus gignere nolit. Scri-
 ptum enim est: *Non est digna ponde-*
ratio continentis animæ. Et, *Quam pul-*

mento præ
 cæteris be-
 nediçtæ.

Gen. 31

Eccl. 26.

chra est casta generatio cum claritate; immortalis est enim memoria illius, quoniam & apud Deum nota est, & apud homines. Iam si quæuis castitas etiam coniugalispulchra est, & immortalis eius memoria, pulchrior certè erit castitas viduæ, de qua Apostolus: *Bratior autem erit, si sic permanferit: Pulcherrima castitas virginum, quam Dominus, Hieronymo interprete, fructū centesimum proferre testatus est.*

4. Cor. 7.

Virginum
priuilegia
in lege Mo
saica.

Num. 31.

Contra Io
uinianum.
Ad Phila
delphien.
Virgines
veteris te
stamenti.

Singularibus potiùs prærogatiuis cælibes ac virgines in lege gaudere voluit Deus, vt in bellis Domini virgines occidere interdū nō licebat sacerdotib⁹, ne cōtaminarentur: nō licebat funeribus etiā cognatorū interesse, excipiebatur tamē funus sororis eius virginis. Sūt & huiusmodi alia in lege priuilegia solis virginib⁹ cōcessa, quæ nō opus est hoc loco sigillatim p̄cēsere. Cōmēdat ex tēpore legis Mosaiçę virgines Hieronym⁹, & Ignati⁹, Iosue, Hieremiā, Danielē, & tres pueros, q̄ in fornace Babylonis cōburi nō potuerūt, Eliā p̄tercā &

ea & Helisæū, à quib⁹ solis in veteri te-
stamēto, mortuos suscitatos nouim⁹

Sed & Esaiæ testimonium omnē Cap. 56.
ambiguitatem tollit: *Non dicat Eunuchus: Ecce ego lignum aridum, quia hæc di-*

cit Dominus Eunuchis, qui custodierint Sabbata mea, & elegerint, quæ ego volui, & tenuerint fædus meum, dabo eis in domo mea, & in muris meis locum, & nomen melius à filijs & filiabus, nomen sempiternū dabo eis, quod non peribit. Prophete cō-

sonat Iohannes Apostolus: Et vidi, Apoc. 14.

inquit, & ecce agnus stabat supra montē Syon, & cum eo centum quadraginta quatuor millia, & cantabant quasi canticum nouum, & nemo poterat dicere canticum, nisi illa centū quadraginta quatuor millia.

Hi sunt qui cū mulieribus nō sunt coinquinati. Virgines enim sunt & sequuntur agnum quocunq; ierit. Hi empti sunt ex omnibus primitiæ Deo & agno. Ex quibus locis sancti Patres, singularē quandā gloriam, quam Aureolā vocāt, virginibus promissam intellexerūt: quā Esaias per nomē melius à filijs & filiabus. Iohānes per canticū nouū

Isidorus
lib. de sum-
mo bono,
cap. 40.
Martialis
Episcopus
ad Tolosa-
nos, ca. 19.

can.

cantare non poterant; Dominus ipse nomine fructus centesimi, significarunt.

CAPVT IIII.

Quòd Matrimonium Sacerdotum veteris Legis, non facit contra Cælibatum Sacerdotû noui Testamenti.

Leuit 21.
Ezech. 44.

Hierony.
contra
Iouinia.

Epistola
ad Hime-
m Tarra-
conensem
Episcopû.

Sacerdotes quidem Veteris testamenti vxorem ducebant, sed virginem, non viduam aut repudiatâ, multò minùs infamem, vt intelligas, iam tum in precio habitam virginitatem: sed & vxorem Sacerdotis viro suo mortuo alteri nubere, non licebat. Ex his tamen non sequitur in nouo testamento, à Sacerdotibus esse matrimonium contrahendum. Tunc enim, vt respõdet Siricius Pontifex, Sacerdotes per vices seruiabant templo: tempore autem vicis suæ, non solùm ab vxoribus, sed etiam à vino & domo sua abstinebant, in templo iugiter manentes.

Sed

Sed præstat audire S. Ambrosium eodem ferè tempore, tertium caput epistolæ primæ, ad Timotheum exponentem: *Veteribus idcirco, ait, concessum est Leuitis aut Sacerdotibus vxores ad vsum habere: quia multum tempus ocio vacabāt à ministerio aut Sacerdotio. Multitudo enim erat Sacerdotum & magna copia Leuitarum, & vnusquisque certo tempore seruiabat diuinis ceremonijs, secundum institutum David. Hic enim viginti & quatuor classes constituit sacerdotum, vt vicibus deseruirent. Vnde Abia octauam classem habuit, cuius vice Zacharias fungebatur sacerdotio; sicut continetur in Paralip. ita vt tempore, quo non illos cōtingebat deseruire altari, domorum suarum agerent curam. At vbi tempus imminebat ministerij, purificati aliquantibus diebus, accedebant ad templum offerre DEO: Nunc autem septem Diaconos esse oportet, aliquantos presbyteros, vt bini sint per ecclesias, vt vnus in ciuitate Episcopus, ac per hoc omnes à conuentu fæminæ abstinere debent: quia necesse est eos,*

quo-

1. Cor. 7.

quotidiè præstò esse in Ecclesia, nec habere dilationem, ut post conuentum legitime purificentur, sicut veteres. Omni enim hebdomada offerendum est, etiamsi non quotidie peregrinis, incolis tamè vel bis in hebdomada: & nò desunt, qui propè quotidie baptizantur a gri. Nam veteribus idè concessum est, quia multo tempore in templo non videbantur, sed erant priuati. Si enim plebeis hominibus orationis causa ad tempus abstinere se præcipit, ut vacent orationi, quanto magis Leuitis, aut Sacerdotibus, quos die noctuque pro plebe sibi commissa oportet orare. Mundiores ergo debent esse cæteris, quia actores DEI sunt. Hactenus Ambrosius, utitur autem eodem argumento & Hieronymus contra Iouinianum & ad Pamachium: Et Concilium Turonen. se primum Canone primo.

Item illi Hebræorum Sacerdotes tantum ex vna tribu, nempe Leuitica, & ex vna eius tribus familia, scilicet Aaronis assumebantur. Quare oportuit familiam illam legitimo matrimonio propagari, ne Sacerdotium

dotium periret. At in Euangelica lege Sacerdotes ex omni tribu, familia & natione consecrantur, vt necessarium non sit, ad Sacerdotij conseruationem sacrorum hominum matrimonium. Accedit, quòd illi Sacerdotes, non nisi carnes pecudū & vitulorum & hircorum, offerebant: Christi verò sacerdotes ipsum corpus & sanguinem Domini. Tantò ergo est præstantius Christianum sacerdotium legali, quantò sanguis Domini sanguine vitulorum. Et nihilominus dicitur antiquis illis Leuitis: *Mundamini, qui fertis vasa Domini;* Esa. 55. quantò ergo maiori munditie pol- lere debent Sacerdotes noui testamenti? Certè tanta, vt si veteres per vices à re vxoria cõtinebant: nostri semper abstineant; qui semper Sacramenta Domini dispensant.

Postremò illud considerandū est, Eccl. 3. quod scripsit sapiens: *Tempus plantandi, tempus euellendi, tempus amplexandi, tempus longè fieri ab amplexu.* lib. contra Iouin.

Quod Hieronymus sic intelligit: Iouin.

vt

vt tempus plantandi & amplexandi sit tempus veteris testamenti: Si quidem propter nasciturum ex coniugata Messiam, honorabilius tunc erat coniugium. Tempus autem longè fieri ab amplexu tempus est noui testamenti. Quòd si ea Salomonis sententia in vniuersum vera est, multò magis in sacerdotibus. Sacerdotium enim Christianorum, non est secundum ordinem Aaron; quare nec vxores habent, vt Aaronici sacerdotes: sed secundum ordinem Melchisedech, quem continentem fuisse, superius ex S. Ignatio demonstrauimus.

Impleta est iam pridem lex vetus, nec nostri Sacerdotes Mosaicis decretis, sed Apostolicis gubernantur. Quare Sacerdotes coniugio vacare, iudaizare est. Si eos, qui circuncidabantur more Hebræorum in Ecclesia primitiua, verè dixit Apostolus, debitores esse vniuersæ legis faciendæ: Afferere possumus & nos, vt qui Sacerdotes coniugio operã dare vt

lunt; hircorum etiam & vitulorum
sacrificia, ab eisdem expectent. Hoc
genere argumenti vitur etiam Hie
ronymus: *Quid loquar, inquit, de A-*
braham (vt ipse Iouinianus asserit) Tri-
gamo, qui signum fidei, in circuncisione sū-
scipit; si imitatur vxorem illius numerū,
imitemur & circuncisionem? Neque enim
in parte sectandus, & in parte repudian-
dus est.

l. contra
Iouinia.

CAPVT V.

De verbis Domini: *Non omnes*
capiunt verbum istud, sed quibus
datum est.

Dominus, quærentibus Phari. Matth. 19.
sæis: an liceret maritis dimitte-
re vxores quacunque ex causa? re-
spondit non licere, adiiciens: *Quos*
DEVS coniunxit homo non separet. Ibi
sancti Apostoli hæc audientes: *Si hæc*
est, inquit, causa hominis cum vxore,
non expedit nubere. Quam Apostolorū
sententiam Dominus non impro-
bavit: sed docuit, nō omnes esse tan-

C tæ

tæ perfectionis capaces vt cælibes uiuant. Dixit itaque: *Non omnes capiunt uerbum istud; sed quibus datū est.* Quæ Domini uerba Nouatores nostri ita accipiunt, quasi rari sint, qui donum Castitatis à Deo acceperint, atq; id eò temerè faciant uiri sancti, qui Castitatis uoto se obstringunt, nescientes, an castitatis donum sit eis à Deo concessum. Quæ certè consecutio inualida est. Sequitur enim pari ratione & nouos Euangelicos temerè facere, dū matrimonio se obligant, nescientes, an donum matrimonij sit eis diuinitus concessum. Sicut enim uirtus Castitatis, ita & sanctum Matrimonium, donū Dei est. Vnus quisq; suum donum habet à DEO, vnus quidem sic, alius autem sic: Et à Domino propriè datur vxor prudens. Immò quū nihil possimus boni cogitare ex nobis quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo sit: sequeretur, neminē quicquā boni agredi oportere, quum nesciat, an habeat Dei donū ad illud perficiendū.

Meliùs

1. COR. 7.

PROU. 19.

Meliùs itaq; Veteres verba Domini intellexerunt: Non omnes capiunt verbum istud. Exponit Author operis imperfecti in Matthæum, id est: *Non omnes volunt. Sic: qui potest capere, capiat, id est, qui vult.* Sæpè enim sacræ literæ voce hac, Possè, vtütur, pro, Velle, vt Matth. 20. *Potestis bibere calicè, quem ego bibiturus sum?* id est: vultis bibere calicem? Et Dominus in Nazareth nō poterat aliquas virtutes facere, propter incredulitatē eorū: d est, nō volebat, quū alioquin esset æquè omnipotens, vt nunc est.

Sæpè in sacræ literis, posse, significat, velle.

Marc. 6.

Sed quid opus est expositoribus, vbi Dominus verba sua explicauit? Nō omnes, inquit, capiunt verbum istud. Si quæris: Qui ergo capiunt? Respondet: *Quibus datū est.* Si rursus quæris: Quibus datum est? Respondet: *Eunuchis illis datum, qui se castrauerunt propter regnū cælorū.* Sunt enim Eunuchi

Triplex Eunuchorū genus.

nati ex vtero matris, non solūm ex vicio membrorum, sed ex naturali quadam ad castitatem propensione. Sunt & alij Eunuchi, qui

facti sunt ab hominibus, non solum hostibus, aut Chirurgis, sed humana etiam institutione, aut propter humanam gloriam. Sic enim interpretatur Gregorius Nazianzenus. Sunt rursus, qui se castrauerunt propter regnum caelorum: id est, qui voto castitatis, quasi quadam machæra, caelestis conuersationis desiderio, libidinem omnem à se abdicarunt. Qui enim sine voto Castitatem obseruant, castrati dici non possunt, quum adhuc eis, ubi placuerit, vxores ducere liceat. Neque licet membra sibi amputare, quod fecit Origenes, sed membrorum abusus, quos, eodẽ Origene interprete, scriptura nomine membrorum significat. Vt nomine oculorum, oculorũ abusum: *Si oculus tuus scandalizat te, erue eum.* Vnde & Paulus: *Mortificate,* inquit, *membra vestra, quæ sunt super terram.* Quæris: quæ membra? *Fornicationem,* respondet, *immunditiam,* &c. Diuus Augustinus illud: *Quibus datũ est,* exposuit: datum esse credenti & vo-

lenti.

Castrandi
Verbum in
Euangelio
votum Ca-
stitatis in-
cludit.

Matth. 5.

Colos. 3.

lenti. Et Gregorius Nazianzenus datum esse scripsit volentibus. Ipse enim volentes esse, qui petunt & accipiunt: quærunt & inueniunt.

CAPVT VI.

Beatam Virginem votum habuisse Castitatis.

Perpetuam virginitatem matris Domini, iam olim integris libris Diuus Alphonfus, & Diuus Hieronymus contra Heluidium propugnarunt: Nobis tantùm agendum est contra eos, qui nostra memoriã ipsã voto virginitatis adstrictam fuisse, negarunt; ducti ea tantùm ratione, quòd desponsata fuerit Iozepho, ac proinde in opus aliquod coniugale consenserit. At verò sancti Patres Græci & Latini, votam castitatis edidisse inde colligerunt, quòd Angelo annuncianti, quòd filium DEI esset paritura, ipsa respondit: *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* Quæ certè interrogatio inepta pror

De verbis
Quomodo fiet
et istud?
Luc. 12

sus esset, in ea muliere coniugata, quæ voto castitatis DEO non se cōsecrasset. Si enim virū nōdum cognouerat, cognoscere adhuc licebat, nullum habentivoti castitatis impedimentum. Sic enim locum intellexit Gregorius Nissenus oratione de Natali Domini. Augustinus, de sancta Virginitate, ca. 4. Bæda, in Euangeliū de Annūciatione. Bernardus, Homil. 4. Super *Missus est*. Apponius, in Cantica Canticorum. Et alij plerique.

9. Par. Q.
39. Ar. 2.

Ad argumentum de Virginis desponsatione respōdit Thomas Aquinas substantiam matrimonij consistere, in quadā animorū indiuidua coniunctione, & in hanc coniugalē animorū copulā consensisse matrē Domini, quū Iosepho desponsaretur. Aliā esse copulā carnalē, in quā nec Iosephus, nec beata Virgo consenserit absolutè: Sed tantum sub conditione, si ea esset voluntas Dei.

B. Virgo et Iosephus eius sponsus non cōsenserunt in copulā carnis absolute.

Accepisse videtur hanc solutionē Thomas ex Magistro sententiarū,
& Gra.

& Gratiano, illi autem Augustini auctoritate nituntur, cuius hæc verba referunt: *Beata Maria proposuit se seruariam votum virginitatis in corde: sed ipsum votum non expressit in ore. Subiecit se diuinæ dispositioni, proposuit se perseveranturam virginem, nisi Deus aliter reuelaret. Committens ergo virginitatē suā diuinæ dispositioni, cōsensit in carnalem copulā non illā appetendo, sed diuinæ inspirationi in utroq; obediēdo. Postea verò simul cū viro labijs expressit, & uterq; in virginitate permansit. Quæ verba, fateor, apud Augustinum inuenire nō potui, inueni tamen, quòd sanctus Thomas dixit; Matrimonij substātiā, in quadam animorū cōiunctione seruari, etiā sine copula carnis. Capite enim tertio, de bono cōiugali sic habet Augustinus: *Bonū coniugij, quod etiā Dominus in Euangelio confirmavit, non solum quia prohibuit dimittere uxorem; nisi ex causa fornicationis: Sed etiam quia venit inuitatus ad nuptias; cur sit bonum? merito queritur. quòd mihi non videtur propter solam filiorum procreationem, sed**

4. Senten.
Distin. 21.
27. Q. 2. ca.
Beata.

Matrimonij
substātia in ani-
morū con-
iunctione
seruatur.

propter ipsam etiam naturalem in diuerso sexu societatem. alioqui non iam diceretur coniugium in semibus, præsertim, si vel amiffissent filios, vel minimè genuissent. Nunc verò in bono licet annofo coniugio, et si emarcuit ardor atatis, inter masculum & fœminam: viget tamen ordo charitatis, inter maritum & vxorem: quia quantò meliores sunt, tantò maturius à commistione carnis suæ, pari consensu se continere cœperunt. Non, vt necessitatis esset postea nō posse, quod vellent; sed vt laudis esset, primum noluisse, quod possent. Si ergo seruetur fides honoris, & obsequiorum inuicem debitorum ab alterutro sexu, etiamsi languescentibus & propè cadauerinis vtriusque membris, animorum tamen, ritè coniu-gatorum, tantò syncerior, quantò probatior, & tantò securior, quantò placidior castitas perseuerat. Hæc ibi. Persistit Augustinus in eadem sententia, libro de sancta Virginitate, vbi beatā Virginem non concubituram nupsisse apertè declarat. Et lib. i. de Nuptijs & Concup. vbi de coniugio Iozepi & beatæ Virginis matris, sic loqui-

tur:

Cap. 4.

Cap. 11.

tur: Quibus placuit ex consensu ab usu carnalis concupiscentiæ in perpetuum continere, absit, vt inter illos vinculum coniugale rumpatur: immò firmitus erit, quò magis ea pacta secum inierint, quæ charius còcordiusq; seruanda sunt, non voluptarijs corporum nexibus, sed voluntarijs affectibus animorum. Neque enim fallaciter ab Angelo dictum est ad Ioseph: Noli timere accipere Mariam coniugem tuam. Coniunx vocatur ex prima fide desponsationis, quam còcubitu nec cognouerat, nec fuerat cogniturus: nec perierat, nec mendax manserat coniugis appellatio, vbi nec fuerat, nec futura erat vlla carnalis commixtio. Hæc ibi, & alia multa in eandem sententiam: vbi quod dicitur de desponsationis fide sponsalia de futuro inter Iosephum & Mariam, non autem matrimonium de præsentì contractum fuisse, significare videtur, quum voto castitatis se obligauit Mater Domini. Quam sententiã secuti sunt Gregorius Nissenus de Natali Domini, Chrysostomus Homil. 4. in Matth. & Simeon Meta-

phraſtes, Oratione, de vita & obitu beatæ Virginis, matris Domini. Sed ſiue ante matrimonium propoſitū tantū habuerit caſtita- tis, non etiam votum beata Mater Domini, ſiue votum emiſerit ante ſponſalia, ſiue poſt ſpōſalia, ſed ante matrimo- nium, ſiue poſt matrimoniū iā ver- bis de præſenti contractum, ſiue vo- tum fuerit abſolutè, ſiue ſub condi- tione ſuſceptum: nobis id tantū cui- ciſſe ſat eſt, beatam Virginem, ma- trem Domini, votū habuiſſe caſtita- tis, iuxta ſanctorum Patrum & ſcri- pturæ ſacræ ſententiam.

CAPVT VII.

Quòd ſanctus Paulus, & cælebs & virgo fuerit.

Virginitatem & cælibatū D. Pau- li ſancti Patres ex duobus locis epiſtolæ i. ad Corinthios probare ſo- lent. Primus eſt vbi ait: *Volo omnes eſſe ſicut meipſum.* Alter: *Dico autem non nu- ptis & viduis; Bonum eſt illis, ſi ſic per- manſerint, ſicut & ego.* In primum lo-
cum

cum Theodoretus sic scripsit: *Se-
ipsum exemplar proposuit, suæ castitatis
thesaurum nobis reuelare coactus. De se-
cundo verò loco sic ait: Ostendit rur-
sum, se esse ex ordine calibum, & eorum,
qui uxores non duxerunt. Neque enim iu-
re quis eum inter viduos collocet, cum ad-
huc esset adolescens, quando vocatione
dignus esset habitus. Venerabilis etiam
Beda primum locum exponit his
verbis: Adiecit, (Apostolus) Vel-
lem omnes, &c. quia utique ipse ab om-
ni concubitu continebat. Et iterum ex
Augustino: De ipsa quoque sacra conti-
nencia virginali, quod non sit sibi ex se-
ipso, sed sit DEI donum, quamuis cre-
denti, volentiq̄ue collatum: eundem audi-
at veracem primumque Doctorem, qui quum
hic ageret ait: Vellem omnes, &c.*

Epistola
ad Iulia-
num.

Locum verò illum: *Nunquid non* De verbis
habemus potestatem sororē mulierē circum Apostoli,
ducendi? Hieronymus primò cōtra 1. Corin. 9:
Iouinianū sic interpretatur: Apparet Nunquid nā
eum de alijs sanctis dixisse mulieribus, habemus po-
quæ iuxta morē Iudaicū Magistris de sua testatem mu-
liorem soror-
rum, &c.

sub

substantia ministrabant; sicut legimus ipsi quoque Domino factitatum. Nam & ordo verborum hoc significat: Nunquid non habemus potestatem manducandi & bibendi, aut sorores mulieres circumducendi, sicut & ceteri Apostoli & fratres Domini, & Cephas? Aut ego solus, aut Barnabas, non habemus potestatem hoc operandi? Quod & in veteri lege de Sunamitide illa scribitur, quae solita sit Elisæum recipere, & ponere illi mensam & panem & candelabrum. Hec Hieronymus. Ex quibus obiter id etiam habes, non solum Paulum sororem mulierem non circumduxisse, sed neq; Barnabam, ut eiusdem propositi utrunque Apostolum circa foeminas fuisse intelligas.

4. Reg. 4.

De verbis
Apostoli
Philip. 4.
Rogo & te
germane cō-
par.

Viciarunt quidam, nominatim Erasmus Rotherodamus, & Faber Stapulensis, vulgatam editionem Philip. 4. & pro germane compar, verterunt, germana compar, vel, ingenua coniunx, &c. Et vox quidem Græca, σὺζυγε, ambigua est ad utrunq; sexum: sed Græci Patres in genere masculino intellexerunt; Chryso-
mus,

mus, inquam, Theophylactus & Oecumenius. Et Theodoretus in eum locum hæc habet verba: *Comparem seu coniugem, nonnulli stultè existimarunt esse uxorem Apostoli, non attendentes ea, quæ scripta sunt in epistola ad Corinthios: quòd, scilicet, se retulerit in numerum cælibum.* Et infra: *Vxorem autem eum nunquam duxisse, est verius.* Chrysolto- mus verò sic habet: *Quidam dicunt, eum hic obsecrare uxorem suam, sed non ita est.* Et rursus: *Non de uxore sua loquitur; sed honorat mulierem, vel certè virum Euodo, aut Syntiches, vel certè fratrem vnius ex ipsis.* Et Theophylactus: *Nusquam, inquit, legimus Paulum habuisse uxorem.* Et Oecumenius: *Stulta cogitatio eorum est, qui uxorem Pauli hic accipiunt. Nunquam enim, si uxorem habuisset, Philippis eam reliquisset: sed vel Hierosolymis, vbi educatus erat, vel in ciuitate Tharsensi, vbi natus erat.* Dionysius Carthusianus Germanū, nomen proprium esse arbitratus est. Chrysolto- mus refert sententiam quorundam, nec reijcit, quòd ille,

cui

Sententia
Ignatij de
Pauli cæli-
batu aut
coniugio.

cui has mulieres cōmendat Apосто-
l⁹, vocaretur *Σύζυγος*, Latinè, Cōpar.
Obijcitur nobis Ignati⁹, qui Epistola
5. Paulū inter coniugatos retulisse vi-
detur? Sed Ambrosius Camaldulen-
sis, citat Ignatij librū veterem apud
Matthiā regē Hungariæ: Et Alphon-
sus de Castro similem librū, Oxoniæ
in Anglia antiquissimum, vt creda-
tur esse à tempore S. Gregorij. Turi-
anus etiā Codicem citat Vaticanū,
& alium Florentinum. In his vetus-
tissimis exēplaribus, nulla erat Pauli
mentio inter coniugatos, vt constet
recētiore codices, ab aliquibus Phi-
logamis esse deprauatos. Quomodò
enim Ignatius contra epistolam ad
Corinthios docuisset?

Sententia
Clementis
Alexādri-
ni de codē.

Distin. 15.
cap. 5. Ro-
mana.

Obijcitur præterea Clemens Ale-
xandrinus, qui 3. Stromatū Paulum
fecerit coniugatum? Sed liber ille, iā
olim à Gelassij concilio, inter Apo-
criphos relatus est. Quamuis & ibi
obseruare liceat, eundem Clemen-
tem docere, Paulum ab vxore se cō-
tinuisse propter ministerium.

CAP.

CAPVT VIII.

Quòd Apostoli & Discipuli
Domini, vel Apostolorum,
aut virgines fuerint, aut post
nuptias continentes.

Quod de Paulo diximus, de reli-
quis Apostolis possumus demò-
strare: nempè virgines eos fuisse, aut
saltem post nuptias continentes. De
Iohanne certè Euangelista nemi-
nem dubitare arbitramur. Si quis au-
tem dubitat, audiat Epiphanium,
qui, vbi hæresin 78. Antidicomaria-
nitarum impugnat; *Manifestum est,*
inquit. *quòd Iohanni commendauit Chri-
stus Matrem suam propter virginitatem.*
Idem & eodem loco de Iacobo fra-
tre Domini, sic loquitur: *Vbi annos
vixit nonaginta sex, virgo existens, mor-
tuus est.*

De altero autem Iacobo, Simone
sive Simeone, & Iuda Thadæo, ad-
de etiam Iosetem eorum fratrem,
quem alij Iozephum iustū vocarūt,
ibidem

Iohannis
Euangeli-
stæ & Iacobi
fratris
Domini
virginitas.

Quatuor
filiorum
Mariæ
Cleophæ
virginitas

& Iacobi
Zebedæi.

ibidem hæc habet verba: *Si illi vouerunt virginitatis rationem, & Nazaræorū opus, quanto magis senex & venerandus vir (Sponsum Beatæ Virginis Iosephum intelligit) vouit custodire virginitatem castam.*

Thomæ
Apostoli
cælibatus.

Thomas Apostolus proximus martyrio apud Abdiam Apostolorum discipulum sic orat: *Tu Domine annunciaſti mihi, me tuum eſſe, propter quod nec uxorem accepi, ut tibi totus vacarem; ne templi tui gratiam, vel coniugalis copulæ uſus minueret, vel conſuetudo decerperet. Si quis tamen Abdiæ auctoritatem non recipit, poterit tamen quatuor ſequentibus Apoſtoliſ coniungere.*

Item And
rææ, Bar
tholomæi,
Matthæi,
& Matthiæ

De coniugio quatuor Apoſtolorum, Andrææ, Bartholomæi, Matthæi & Matthiæ, nihil ſcriptum inuenitur: & inde colligit Hieronymus, eos cælibes fuiſſe his verbis: *Quanquam, excepto Apoſtolo Petro, non ſit manifeſtè relatam, de alijs Apoſtoliſ, quòd uxores habuerint: & quum de vno ſcriptum ſit, ac de cæteriſ tacitum: intelligere*

ligere debemus sine vxoribus eos fuisse, de quibus nihil tale scriptura significet. Quod genus argumenti vidit ibidem Hieronymus absolutè nō esse validum: sed ad hominem; vt in Scholis loquuntur; id est, aduersus eos, qui nihil credendum esse docent, sine scripto & expresso verbo D E I, non infirmum argumentum visum est eadem sancto Doctori.

Quod verò dixit Hieronymus de Apostolo Petro, vxorem cum habuisse, cōstat ex eo, quòd socrum eius Dominus in Euangelio à febribus curasse legitur. Idem tamen Hieronymus, vbi suprà, de Petro sic loquitur: *Possumus de Petro dicere, quòd habuerit socrum, eo tempore quo credidit, & vxorem iam non habuerit.*

Quoniam autem Hieronymus solum Petrum excepit, qui inter Apostolos, antequam Christum agnosceret, vxorem habuerit: constat non esse Hieronymi, quod insertū est Catalogo scriptorum Ecclesiasticorum, Philippum, scilicet, Apostolum

Petri Apostoli continentia.

Philippi Apostoli continētia

D stolum

50
 stolum sepultum fuisse Hierapoli cum filiabus honorificè. Vnde & Erasmus ipse annotauit, quæcunque ibi leguntur, de Apostolis, qui scriptis nihil tradiderunt, quorum vnus est Philippus; ea Hieronymum authorem non habere.

Locus ille
 interprete
 Christo-
 phorsono
 ad Diaconum
 refer-
 tur.
 Cap. 21.

Legitur quidem de Philippo simile quid apud Eusebium in historia Ecclesiastica, sed ita, vt dubium sit, an de Philippo Apostolo, an de Philippo Diacono, sermo habeatur; quem constat ex Actis Apostolorum quatuor habuisse filias, virgines tamen eas, & prophetissas.

l. contra
 Iouin.

Sed esto, aliqui ex primis Diaconis, aut Discipulis Domini vxores habuerint: asserimus tamen, quod Hieronymus scripsit de Apostolis: *Petrus, inquit, & ceteri Apostoli, (vt ex superfluo id interim concedam) habuerunt quidem vxores; sed quas eo tempore acceperant, quo Euangelium nesciebant, qui assumpti postea in Apostolatum relinquunt officium coniugale.* Probat

bat id ibidem Hieronymus ex verbis Petri ad Dominum: *Ecce nos reli-* Matth. 19.
quimus omnia, &c. Adiuncta Domini
responsione, quæ præmium amplissimum
pollicetur relinquentibus, propter Chri-
stum, quæ chara esse solent in hoc mundo:
Inter quæ ut patrem, & matrem, ac filios,
sic etiam uxores annumerat. Uxorem au-
tem amore castitatis (ex consensu eius-
dem) multos etiam hodie cum laude relin-
quere manifestum est. Sed de Cæliba-
 tu Discipulorum Domini, & Apo. Cap. 1.
 stolorum plura superiùs.

CAPVT IX.

De Apostoli doctrina circa Cælibatum; maximè, 1. Corinthios, 7. & ad Titum, 1.

QUum septimum Caput epistolæ primæ ad Corinthios, sancti Patres magno consensu ita intellexerint, ut in eo Apostolus sacrum cælibatum omnibus Christianis cõ-

mendatum esse voluerit, quasi coniugio merito præferendum: nihilominus auli sunt quidam nostro tempore, Pauli verba sensu adeo à mente Apostoli alieno interpretari, vt etiam sacris vtriusq; sexus hominibus & qui solenni castitatis voto se DEO consecrarunt, vt se matrimonio coniungant, præcepisse Apostolum, contendant.

Clamat illo capite Apostolus: *Bonum est homini mulierem non tangere. Volo omnes homines esse, sicut meipsum. Dico autem non nuptis & viduis, bonum est illis, si sic permanserint, sicut & ego. De virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do. Existimo hoc bonum esse propter instatam necessitatem, quoniam bonum est homini sic esse. Solutus es ab vxore? noli querere vxorem. Qui habent vxores tanquam non habentes sint. Volo vos sine sollicitudine esse. Qui sine vxore est, cogitat quæ Domini sunt, quomodo placeat DEO: qui autem cum vxore est, sollicitus est, quæ sunt mundi, quomodo placeat vxori & diuisus est.*

est. Et mulier innupta & virgo, cogitat
 que Domini sunt, vt sit casta & corpore
 & spiritu, que autē nupta est, cogitat que
 sunt mundi, quomodo placeat viro. Porro
 hoc ad vtilitatem vestram dico, non vt la-
 queum vobis iniiciam. Sed ad id, quod ho-
 nestum est, & quod facultatem prabeat
 sine impedimento Dominum obsecrandi.

Qui statuit in corde suo firmus, non habēs
 necessitatem, potestatem autem habēs sue
 voluntatis, & hoc iudicauit in corde suo,
 seruare virginem suam, benè facit. Qui ma-
 trimonio iungit virginem suam benè facit,
 & qui non iungit, melius facit. Beatior
 autem erit, si sic permanserit, secundum
 meum consilium. Clamat inquam, his
 verbis Apostolus; Noui autem Eu-
 angelici, in tanta luce sic halluci-
 nantur, vt videntes non videant. &
 audientes non intelligant. Itaque
 siue Sacerdotes sint, siue monachi,
 siue virgines DEO dicatæ, illud tan-
 tum eis importunè occinunt, ex eo-
 dem capite: Si non se continent, nubant:
 melius est enim nubere, quàm vri. Et ad
 reliqua omnia sancti Apostoli to-

nitrua, planè surdi, his verbis præcipi coniugium asseuerant, aduersantes ipsi Apostolo seipsum explicanti: *Hoc autem dico, secundum indulgentiam, non secundum imperium. Et: Non habens necessitatem, potestatem autem habens suæ voluntatis.* Hi verò, quasi, qui se castitatis voto astringit, qui Sacerdos est, qui Diaconus aut Episcopus seruandæ castitatis, non habeat necessitatem, potestatem cum habere asserunt suæ volûtatis; qui alioquin nulli mortalium liberum arbitriû concedunt.

1. Tim. 3. Episcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum pudicitia & continentia. Epistola ad Pama-chiû 30. & 74. In Acta Apostolorû.

Certè necessitatem habere seruandæ castitatis in sacris Ordinibus cõstitutos, satis apertè docet idem Apostolus: dum scribit; Oportere esse Episcopum pudicum, & Diaconos similiter pudicos. Quod quasi interpretâs Hieronymus: *Episcopi, Presbyteri, Diacones, inquit, aut virgines eliguntur, aut vidui, aut certè post sacerdotiû in æternum pudici.* Et Arator:

Ecclesiæ nunc alma fides, sine fine pudicos Pontifices iubet esse suos.

Præ.

Præterea hortatur Apostolus: 1. Cor. 6.

*In omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut
DE I ministros, in multa patientia, &c.*

Et inter alia: *In vigilijs, in ieiunijs, in
castitate.* Quæ verba sic explicat

Ambrosius: *Inoffensum exhibendum* l. de offic.
ca. vltimo.

*& immaculatum ministerium, nec vlllo
coniugali coitu violandum cognoscitis, qui*

*integro corpore, incorrupti pudore, alieni
& ab ipso consortio coniugali, sacri mini-*

sterij gratiã recepistis. Et Origenes: *An-* Homil. 17.
in Leuiti-
cum.

te omnia Sacerdos, qui diuinis assistit al-

taribus, castitate debet accingi.

Sic decernit Apostolus, Oportet Tit. 1.

re Episcopum esse continentem. Id Lib. 1. de
monstra-
tionum
Euangeli-
carũ, c. 20

quasi exponit Eusebius, dum inquit: *Eos qui sacrati sunt, atque in DE I mi-*

*nisterio cultuque occupati, continere,
deinceps seipsos à commercio vxoris de-*

cet. Obseruanda sunt tria illa ver- Acto. 1.

ba, *Oportet Episcopum, & Continen-*

tem: aut Græce *δεῖ ἐπισκοπος & ἑγκρατῆς:*

vox enim, *Oportet*, præceptum & ne-

cessitatem quandam indicat; quem-

admodum, vbi Petrus ait: *Oportet*

ergo ex his viris, qui nobiscum sunt congregati, &c. testem resurrectionis eius nobiscum fieri, vnum ex istis. Et cum Dominus: Oportet, inquit, semper orare & non deficere. Quod autem de Episcopo dicitur idem sacerdotibus convenire, Patres locum illum exponentes, magno consensu declarant; Et ipsi etiam Nouatores intelligunt: qui propterea verbis illis Apostoli male intellectis; Oportet esse Episcopum vnius uxoris virum; de quibus plura postea, contra Sacerdotum cælibatum abutuntur. Accedit, quod scriptura Presbyteros hodiè appellatos, etiam Episcopos nuncupare solet; vt eodem Capite, cum dixisset Apostolus: *Huius rei gratia reliqui te Creta, &c. vt constituas per ciuitates Presbyteros*: Postea tamen subiecit: *Oportet enim Episcopum sine crimine esse. Quãuis autem Episcopos nostros, etiam Presbyteros appellet scriptura, cū tamen dixit: Constituas per ciuitates Presbyteros*; Presbyteros inferiores intellexit. Non enim per omnes ciuitates

Luc. 18.

3. Tim. 3.

Tit. 1.

uitates Cretæ constituendi erant Episcopi, qui secundum Apostolicum Canonem, celebrioribus tantum ciuitatibus præficiabantur. Et gradus quidem Episcopi & Presbyteri semper diuersi fuerunt, nomina tamen in illis Ecclesiæ primordijs erant promiscua. Sic in epistola ad Philipenses. *Saluantur sancti, qui sunt Philippis cum Episcopis & Diaconibus*; cum tamen Philippiensium ciuitas non nisi vnum Episcopum haberet, & quidem eo tempore absentem, Epaphroditum scilicet, quem vt Episcopis illis Philippensibus, id est, Presbyteris superiorem indicaret Paulus, eiusdem Epistolæ ca. 2. Apostolum cum Philippiensium nominat, id est, Episcopum, Theodoreto interprete. Voce autem *ἐγκρατῆ* continentem à re vxoria significari, satis indicat nomen veterum hæreticorum, qui Enkratitæ ideò dicti sunt, quòd ita continentiam extollerent, vt matrimonium illicitum esse assererent. De quorum erroribus, sequenti Capite

Epist. 1. ad
Iacobum
fratrem Do-
mini,

Cap. 1.

differemus. Nostri etiã cū in Ecclesia
 tres gradus distinguunt, Coniugato-
 rum, Continentium, atque Virginū;
 quid Continentium nomine intel-
 ligant, perspicuè demonstrant. Ipse
 1. Corin. 7. etiam Apostolus cū ad Corinthi-
 os ait: *Si non se continent*, Græcè *ἐνυγα-
 τεύονται*: nubant, id est, matrimonio
 iungantur, Græcè *γαμήτωσαν*. Ab eo-
 dem enim verbo deducta est vox,
 quæ Græcè legitur in eo, quod mox
 sequitur: *Ijs autem, qui matrimonio iun-
 ti sunt*, &c.

Conferantur duæ Apostoli sen-
 tentiæ inter se: *Si non se continent*, nu-
 bant. Et: *Oportet Episcopum esse continen-
 tem*: ac protinus manifestum euadet,
 quid de Sacerdotū calibatu Apосто-
 lus præceperit. Si se non continent,
 nubant, ergo si se continent, non nu-
 bant: Oportet autem Episcopum
 esse continentem: Oportet igitur
 Episcopum non nubere. Ut perin-
 de sit, quod ait Apostolus: *Oportet
 Episcopum esse continentem*: ac si dixif-
 set, necesse est Sacerdotem esse cæ-
 libem,

libem, & à re vxoria penitus alienum. Quare autem id necessarium sit, significatur eodem primæ Corinth. septimo capite. *Volo, inquit, vos sine sollicitudine esse. Et: Qui cum vxore est, sollicitus est, quæ sunt mundi, quomodo placeat vxori, & diuisus est. Si Sacerdotem, necesse est, non esse sollicitum, de ijs, quæ sunt mundi, vult igitur Apostolus, eum sine vxore esse, vt sine sollicitudine sit.*

Scimus quosdam Patres, paulò aliter hunc locum ad Titum primo fuisse interpretatos, sed ita, vt nullus ex eis sacro Cælibatui repugnauerit.

Alij aliunde probant Sacerdotum Cælibatum, vt ex eo, quod Apostolus præcipit coniugatis; Ex consensu ad tempus abstinere, vt vacent orationi. Alij ex eo, quod scriptum est; Primam fidem irritam facientes damnationem habere. 1. Tim. 5.
 Constat enim id, quod omnibus dici

dicitur: *Sine intermissione orate*: Sacerdotibus potissimum conuenire: & saltem quos Latina Ecclesia Sacerdotes creat, si matrimonium cōtrahant, nouimus, primam fidem irritam facere. Siquidem solent ante ordinationem, Episcopo eos pramouente, se ad Cælibatum spontè adstringere.

Nostamen his verbis: *Oportet Episcopum esse continentem*; propriè Sacerdotum cælibatum ab Apostolo fuisse præceptum censemus. His enim verbis non solum Sacerdotes iubentur promissam castitatem seruare; sed etiam statuitur, vt qui sacerdotio initiandi sunt, continentiam obseruare teneantur, vt facultatem habeant sine impedimento Dominum obsecrandi.

Cap. 5.
De profi-
tentibus
castitatē.

De professione autem Castitatis prima ad Timotheum sic legitur: *Adolescentiores autem viduas deuita-
quum enim luxuriatæ fuerint in Christo,
nubere volunt, habentes damnationē, quia
primam fidem irritam fecerunt.*

Clc-

Clemens Apostolos sic loquen-^{3. Constit.}
 tes ad Episcopos inducit: *Si iuniorem* ^{Apostoli-}
in viduitate constitueritis, & illa non fe- ^{carū, cap. 1.}
rens in iuuentute viduitatem nupserit: de-
decorabit gloriā vidualis gradus; non quo-
niam secundas nuptias secuta est, sed quo-
niam suam professionē non seruauit. Qua-
re oportet nō temerē, facere professionem.
Præstat enim nō vouere, quā̄m vouere, &
non reddere.

Esto igitur, qui non se continent
 nubant: Sed iuxta verbum eiusdem ^{De verbis}
 Apostoli: Oportet Episcopum esse ^{Apostoli:}
 continentem; alienus ergo erit à nu- ^{Meliùs est}
 ptijs. Item: Meliùs est nubere, quā̄m ^{nubere quā̄}
 vri; At non dixit Apostolus: Meliùs ^{vri.}
 est primam fidem irritam facere,
 quā̄m vri. Et Ambrosius ibi: *Quum*
enim voluntas calori carnis consentit, v-
ritur. Non ergo est vri, vt malè qui-
dam hodiè intelligunt, calorem car-
nis sentire: sed ei consentire. Idem
ad Virginem lapsam: Hoc non ad pol-
licitam pertinet. Sed ulius ibidem, Nu-
bant exponit: modo non vouerint, aliàs
enim damnationem habebūt. 1. Timot. 5.

Hiero-

I. contra
Iouin.

Hieronymus: *Meliùs est nubere, ad comparationem deterioris, velut si diceret: Meliùs est vnum oculum habere, quàm nullum. Et meliùs est vno inniti pede, quàm fractis cruribus reperere.*
Satis iam ex prædictis constare arbitror, quàm longè absint Sectariorum ab Apostoli Pauli sententia circa sacrum Cælibatum.

CAPVT X.

De antiquis Hæresibus circa Coniugium & Cælibatum:
Et quomodò intelligendum sit illud Apostoli: Doctrinas esse dæmoniorum prohibentium nubere?

FVêre olim duo errores extremi. Alter Encratitarum, id est, continentium, contra matrimonium; negâtium nuptias esse diuinum institutum sed affirmâtium, Diabolū

con-

coniugij esse authorem; sicut & quarundam creaturarum: à quibus etiam ideò abstinabant, quòd creatas esse dicerent, à malo principio. Hæc ^{1. Tim. 4.} hæresin Paulus dixit esse dæmoniorum. Alter error fuit Nicolaitarum contra Cælibatum: Nicolaus enim, quum esset vnus ex septem Diacōnis, & vxorem ante suam ordinatiōnem duxisset; continebat primū more Apostolico; sed postea victus concupiscentiâ, omnem incontinentiam docuit.

Hanc hæresin damnat ipse Dominus, dum Angelo Ephesi scribi ^{Apoc. 2.} iubet: *Hoc habes, quod odisti facta Nicolaitarum, quæ & ego odi.* Et Angelo Pergami: *Habeo aduersus te pauca, quia habes & tu tenentes doctrinam Nicolaitarum.* Hos duos errores Ecclesia Catholica ab Apostolis edocta, iam olim damnauit. Primū quidem in Concilio Gangrensi, aduersus quendam Eustathium. Alterū autem errorē quem Iouinianus suscitare conabatur, dānauit Ecclesia
in

Epist. 2. ad
S. Ambro-
sium & Ec-
clesiā Me-
diolanen-
sem.

in Concilio Romano, teste Syricio
Pōtifice summo, cui subscripsit Am-
brosius cum suo Concilio. Eandem
hæresim Vviclef secutus, teste
Valdensi, in Concilio Constantiensi
generali damnatus est. Orthodoxa
enim fides, mediam sequitur viam.
Nam & matrimonium nouit esse
honorabile, & vnum ex septem Sa-
cramentis diuinitus institutis, & Cæ-
libatum nouit esse honorabilem, &
sacris hominibus maximè conue-
nire. Neminem Ecclesia cogit ad
cælibem vitam, sed eos, qui sua spon-
tè sese cælibatui addixerunt, iuxta
diuinum præceptum, prohibet pri-
mam fidem irritam facere: idque
meritò: Siquidem & eos, qui vni v-
xori fidem dederunt, non licet pri-
ma fide violata, sponsam alteram
accipere.

Lutherido
strina est
dæmonio.
rū, vt ipse
fatetur in
lib. de Mis-
sa angula.

Locum Pauli de doctrinis dæmo-
niorum sic interpretatur Chryso-
stomus: *De Manichæis, Encratitis, &
Marcionistis, omnique illorum officina hic
loquitur Apostolus. Hi siquidem do-
cebant:*

cebant: Matrimonium esse à diabo-
lo. Idem habet Augustinus contra
Adimantum, cap. 14. & Hierony-
mus contra Iovinianum, lib. 2. Lo-
cum alterum Apocalypsis explicās
Aretas Episcopus Cæsariensis, cap.
2. *Si quis roget, inquit, quænam fuerint
illa facta Nicolaitarum? ex Epiphanio Cy-
prio, Heresi 25. discere potest.* Citat au-
tem pro Cælibatu Epiphanius pri-
mum locum Apocalypsis de Nico-
laitis, & inter alia sic habet: *Quum ha-
beret uxorem formosam Nicolaus vnus
de septem Diaconis, & ab ipsa se continu-
isset, ad imitationem illorum, quos DEO
addictos videbat, aliquatenus tolerabat.*
Et infra, *Deinde à proposito lapsus, cum
propria uxore miscbatur. Sententiam
Ecclesiæ de Coniugio & Cælibatu
sic declarata Ambrosius cū suo Cō-
cilio: Quæ potest laus esse coniugij, si nul-
la virginitatis est gloria? Neque verò nos
negamus sanctificatum à Christo esse con-
iugium, diuina voce dicente: Erunt amba
in carne vna, & in vno spiritu. Sed prius
est, quod nati sumus, quàm quod effecti:*

ri Lutherā
ni phibēt
nubere: q̄a
phibēt ser-
uare legē
matrimo-
nij, id est,
vinculum
insolubile.
Soluūt. n.
illi matri-
monia,
quādo al-
ter coniu-
gū fit ad-
ulter, aut
deserit eo-
rū Sectam:
tunc. n. do-
cent licere
alterū ini-
re cōiugiū.
Illi etiā p-
hibēt absti-
nere à ci-
bis, quos
Deus crea-
uit, cū p̄hi-
bēt Aposto-
licū ciborū
delectum.
Epist. si. ad
Syricium
Romanū
Pontificē.

multoq̄, præstantius diuini operis mysterium, quam humane fragilitatis remedium. Iure laudatur bona vxor, sed melius pia virgo præfertur.

CAPVT XI.

De Digamia, & de verbis Apostol: Oportet Episcopum esse vnius vxoris virum.

1. Tim. 3.

QUod Apostolus docuit, Episcopum esse oportere vnius vxoris virum: non sic est accipiendum, quasi Episcopus esse non possit, qui maritus non sit. Ad quem sensum intellexisse visus est Vigilantius antiquus hæreticus, contra quem Hieronymus: *Proh nefas, ait, & Episcopos dicitur sceleris habere sui consortes: si tamen Episcopi nominandi sunt, qui non ordinant Diaconos, nisi prius vxorem duxerint.* Idem contra Iouinianum Siuxta sententiam Apostoli, non erunt Episcopi, nisi mariti: ipse Apostolus Episcopus esse non debuit, qui dixit: *Volo omnes esse sicut meipsum; & Iohannes indignus hoc gradu existimabitur, & omnes virgi-*

lib. 1.

nes & continentes, quibus quasi pulcherrimis gēmis Ecclesiæ monile decoratur. Sed nec intelligenda sunt Apostoli verba, quasi qui iam Episcopus est ordinatus, vxorē ducere teneatur. Sic enim Martinus, Nicolaus, Gregorius, Augustinus, Ambrosius, Basilius, Chrysostomus, & omnes deniq; Ecclesiæ columnę, contra præceptum Apostolicū peccassent, quū nullū veterū Patrū vxorē, post ordinationē suā, duxissent, moriē proditum sit.

Vera ergo expositio verborū Apostolicorum est: Oportere Episcopū esse vnus vxoris virum, id est, Oportere Episcopum non esse bigamum: Hoc est, non habuisse vltra vnā vxorem ante ordinationem. Ita, vt si ante ordinem susceptum vxorem fortē habuit, & illa mortua, secundam accepit; indignus sit, qui Episcopum agat, etiam post secundæ vxoris obitum. Non enim videtur castitatem Episcopalem benè seruaturus, qui semel à vinculis coniugalibus liberatus, iterum se

se illis implicauit. Sic cap. 5. epistolæ primæ ad Timotheum, Viduam eligi vult, quæ fuerit vnus viri vxor, id est, quæ post mortē primi mariti secundo non nupserit. Sic etiam intellexit vetustissimus Tertullianus;

Lib. 1. ad
vxorem.

Qui quantum, inquit, fidei detrahant, quantum sanctitati nuptiæ secundæ, & disciplina Ecclesiæ & descriptio Apostoli declarat, quum digamos non sinit præsidere. Ambrosius in eandem sententiam exponit his verbis: Quamuis secundam numero vxorem non sit habere prohibitum (scilicet mortua prima) vt tamen quis dignus ad Episcopatum sit, etiam licita debet spernere, propter sublimitatē ordinis. Hæc sunt signa dignitatis Episcopalis: Si quis autem potiora sectatur, & corpus & animam suam DEO dicauerit, ne se copulet matrimonio, tanto dignior fiet. Ideo enim inferiorem posuit, vt de potiore nemo dubitaret. Epiphanius etiã:

In fine libri
contra
hæreses.

Eum, inquit, qui secundas nuptias cōtra-
xit, non licet in Ecclesia aut sacerdotium
suscipere, etiamsi is, qui ab initio continens
viduus fuerit, possit habere locū Episcopi,
Presby.

Presbyteri, Diaconi Hypodiaconi. Item Ambrosius: *Qui iterauerit coniugium, culpam quidem non habet coinquinati, sed prerogatiua exiuitur sacerdotis.* Et infra: *Quomodo enim potest consolari viduam, cohortari ad seruandam marito fidem, quam ipse priori coniugio non serua-uerit?* Et iterum Epiphanius ubi supra: *Sanctum sacerdotium ex virginibus quidem, ut plurimum procedens. Si verò non ex virginibus, at ex solitariam vitam ducentibus. Si verò non suffecerint ad ministerium solitariam vitam ducentes, de his qui continent à proprijs vxoribus, aut ab vnis nuptijs seruantibus viduitatem.*

Epist. 82.
ad Eccle-
siam Vcr
celensem.

Quod vsque adeò verum est, ut e-
um, qui ante Baptismum habuerit
vnam vxorem, & illa mortua post
baptismum alteram duxerit, ordi-
nare nō liceat, teste Augustino, quia
Sacramentum, inquit, nuptiarum
temporis nostri, sic ad vnum mari-
tum & vnam vxorem redactum est,
vt dispensatorem Ecclesie non li-
ceat ordinari, nisi vnus vxoris virū.

Deco, qui
duxit v-
nam ante
baptismū,
alterā post.

Lib. de bo-
no coniu-
gali, ca. 18.

Quod acutiùs intellexerunt, qui nec eù, qui catechumenus, vel paganus habuerit alteram, ordinandum esse censuerunt. Idem docet Ambrosius & Innocentius I,

Epist. 82.
ad Ecclesi-
am Vver-
eelen. & e-
pistola 22.
ad Episco-
pos Mace-
doniæ.

I. contra
Iouin.

Epist. 82.

Mentio fi-
liorù cum
de sacris
hominib;
agitur, ni-
hil probat
contra ce-
libatum.

Nec turbare quemq; debet, quod addidit Apostolus: *Filios habetem subditos, & cæt.* Habentem enim dixit, non gignentem. Et adiecit: *Subditos in omni castitate.* Vnde Hieronymus: *Vide, quanta pudicitia exigatur in Episcopo, ut si filij eius impudici fuerint, ipse Episcopus esse non possit.* Et Ambrosius: *Apostolus est, qui vnus vxoris virum Episcopum esse præcipiat, non quo exortem excludat coniugij; hoc enim supra legem præcepti est: Sed ut coniugali castimonia, seruet ablutionis sue gratiam. Neque iterum ut filios in*

sacerdotio creare Apostolica inuiteretur auctoritate, habentem enim dixit filios, non facientem. Calumnia ergo est, aut imperitia eorum, qui vbicunque aliquid legunt de vxore, aut filijs alicuius Episcopi, Presbyteri, Diaconi vel Hypodiaconi, aut Monachi, sta-

tim

tim inferunt: Non ergo semper fuerunt sacri homines obligati ad cælibatum? Quasi non possint Ecclesiastici homines, vt & prophani, contra canones suos peccare: Et quasi, qui ex illis sancti fuisse comprobantur, non potuerint ante ordinationem vel professionem, vxorem, vel filios habuisse, à qua vxore postea iuxta Canones cõtinuerint. Antequã igitur scripta de vxoribus huiusmodi hominum nobis obijciant: probent necesse est aut illas post ordinationem licitè duxisse, aut ab eis ex mutuo consensu, iuxta Canones, non continuisse. Quod sat scio nec vno quidem exemplo confirmare poterunt, nisi fortè, vbi Cathedræ

Apostolicæ dispensatio aliqua
propter grauissimam
causam inter-
uenisset.

DE CONTINENTIA
CAPVT XII.

De antiquitate Monachorum.

Centuria-
tores Mag-
deburgici.

Fingunt aduersarij Ecclesiæ, vt sic magis calibatu sacro detrahant, recens esse Monachorum; qui castitatem cum primis solent profiteri; institutum: & quarto demum sæculo post Christi passionē sub Imperatoribus iam Christianis exortū. Sed non difficile est, probare, & in lege naturæ & Mosaica, & ipsis Apostolorū temporibus viros pios extitisse, qui non cōtenti communibus fidelium obseruationibus, arctiori vitæ sese addixerint.

Nazaræi
antiquissi-
mi religio
æ.

Ex quorum numero primi occurrunt Nazaræi; quæ vox Hebræis cōsecratos designat. Genesis autē 49. tempore Patriarcharum, Iozephū vnum ex duodecim filijs Iacob, Nazaræum fuisse legimus. Benedictiones, (ait pater eius iam moriens,) fiant in capite Iozeph, & in vertice Nazaræi inter fratres suos. His Nazaræis certas quasdam obseruationes

nes præscripsit postea lex Mosaica: Num. 6.
 vt, non bibere vinū, nec omne quod
 inebriare potest: non radere caput,
 super mortuum non ingredi. & cat.
 Inter quæ additur & illud: *ista est lex*
cōsecrationis, quum dies, quo ex voto decre-
uerat, complebuntur. Ex quibus verbis
 cōstat eos fuisse Deo consecratos, &
 votum habuisse. Quare Gregorius
 Nazianzenus sui temporis Mona- In oratio-
 chos aptè Nazaræos appellauit, dū ne quam
 suis Constantinopolitanis valedice- dixit Con
 ret. Iudicum 13. Sampson perpetuus stantino-
 Nazaræus fuisse describitur. Dius poli discer
 etiam Epiphanius sanctum Bapti- furus.
 stam, & sanctum Iacobum fratrem
 Domini, Nazaræos fuisse refert.

De Iacobo, ^a Hieronymo teste, ^b E-
 gesippus scriptum reliquit, vinū & ^a In Cata-
 siceram non bibisse, carnem non logo scri-
 comedisse, vestibis laneis non fuisse ptorum Ec-
 vsus, nec balneis, nec vnguentis, ita clestastico-
 in oratione assiduū fuisse, vt genua rum.
 eius duritiem camelorum contra- ^b Libr. 1.
 xisse viderētur. Sed & virginem per- Cōment.

Tonsura
monastica
tempore
Apostolo-
rum.
Li. de The-
oria rerū
Ecclesiasti-
carum.

Iacobi fra-
ter Domi-
ni primus
monachus
uoui testa-
menti.
Rechabita-
rū religio
Hier. 35.

de Apostolorum cælibatu sermo
esset. Tonsuræ etiam eius monasticę
meminit sanctus Germanus Con-
stantinopolitanus Patriarcha. Quin-
etiam Nicephorus collobium eius
commemorauit. Propter quæ om-
nia, & quia ex Actis Apostolorum
constat, sancti Apostoli, & primi
Christiani, nihil habebant propriū:
Sed omnia illis erant communia.
diuidebantur autem, prout cuiq; o-
pus erat; propter quod obedire illos
oportuit, diuidentibus, quæ commu-
nia erant. Quidā non ineptè scripse-
rūt, hunc Iacobū fratrem Domini pri-
mū fuisse monachū noui testamēti.

Laudat præterea Rechabitas scri-
ptura diuina, quibus pater has leges
præscripserat: *Domū non ædificabitis,
sementem non seretis, vineas nō plantabi-
tis, nec habebitis; sed in tabernaculis habi-
tabitis cunctis diebus vestris, non bibetis
uinū vos, & filij vestri, vsq; in sempiternū.*
Deus verò istorum obediētiam, his
verbis commendat: *Pro eo, q; obedistis
præcepto Ionadab patris vestri, & custodi-*
stis.

stis mandata eius, & fecistis vniuersa, quæ præcepit vobis: propterea hæc dicit Dominus exercituum Deus Israël; Non deficiet vir de stirpe Ionadab filij Rechab, stans in conspectu meo cunctis diebus.

Erant & filij Prophetarum tempore legis Mosaicæ, quos D. Hieronymus monachos fuisse dixit. Eorū obseruationes colliguntur ex libris Regū: polēta & rebus agrestibus vitasse, ædificasse sibi casulas prope fluēta Iordanis, pphetasse, Psalmos decantasse in laudem Dei gregatim euntes. Heb. 11. de iisdē loquitur Paulus: *Circumierunt in melotis, & in pellicibus caprinis, in solitudinibus errantes, egen-tes, angustiati, afflicti, quibus dignus non erat mundus.* Ex his erat Elias vir pilosus, & zona pellicea accinctus renibus, vt & S. Baptista describitur ab Euāgelistis, & hodiē cingi videmus monachos sancti Augustini. Ex his etiam erat Elifaus, qui relictis parētibus, & duodecim iugis boum, Eliam secutus est.

Celebratur à Iozepho & Philone in
tita.

Filij Pro-
phetarum
religiosi.
Epist. ad
Rusticum,
Lib. 1. & 4.

Eliz habē-
tus.
4. Reg. 2:

3. Reg. 19.

Esseorum
religio.

stitutum Esseorum, qui votum habuerunt triplex, Castitatis, Abdicationis proprii, & Obedientiæ, Ieiunia rigida, psalmodias. Eorum domus apud Philonem vocabantur, *σήμενα* seu *μονασήρια*. Hos Eusebius, Epiphanius, & Hieronymus monachos Apostolicos fuisse docuerunt: quorum gloriam Philo & Iosephus Iudæi; quia primi illi Christiani & religiosi ex Iudæis erant, in suam, id est, Hebræorum gentem, transtulerunt.

Monchi
Apostolici.

Monachos autem fuisse tempore Apostolorum, vel ex eo constat, quod Areopagita ipsorum discipulus præterquam, quod eorum consecrationem, nomen & religionem

Cap. 6.
Ecclesiast.
Hierarchiz.

explicavit: Epistolas etiam scripsit ad Caium cultorem, & Demophilum Monachum.

CAP.

CAPVT XIII.

Græcam & Orientalem Ecclesiam cum Occidentali, & Latina in doctrina, de Cælibatu, omninò conuenire: & quo ad recentiores Canones parùm inter se dissidere.

IN doctrina, de Cælibatu, Græcam & Orientalem Ecclesiã cum Latina & Occidentali conuenire, & satis iam ex suprâ dictis liquet. Plurima enim Patrum Græcorum testimonia protulimus, quibus idẽ prorsus docent, quod Latini: & cui prædicta non sufficiunt, legat Athanasium lib. de Virginitate, Chrysostomum, & Gregorium Nissenum eodem Titulo: qui vel soli testes sunt omni exceptioni maiores, de Græcæ Ecclesiæ cum nostra consensione.

Consonat illis Synodus Næocæsariensis tempore martyrum, cuius Canon primus, quem bis citat Gratianus

Distin. 21: tianus, sic habet: *Presbyter, si uxorem duxerit, deponitor. Nec cōtradicit Cōcilij Ancyrani Canon 10. Eius enim verba Sunt: Diaconi cū ordinantur, si protestati sunt, velle se habere uxores, & postea ad nuptias peruenerint, maneant in ministerio. propterea, quod his Episcopus licentiam dederit. quicumque sanè tacuerint, & susceperint manus impositionem, professi continentiam: Si postea ad nuptias peruenerint, à ministerio cessare debent.*

Tacita pro
fessio Ca-
stitatis.

Iste, inquā, Canon, dictis non aduersatur. Nam & apud nos idē Hypodiaconi tacitē continentiam profiteri dicuntur. quod cū ordinantur ab Episcopo, de castitate in posterum seruanda, silentio suo se consentire demonstrant. Eos verò Hypodiaconos, qui sine hac obligatione, conuiuentibus Episcopis, fuerant in Sicilia ordinati, sanctus Gregorius noluit ad Cælibatus obseruationem adigi.

Lib. 1. Hi-
storiz Ec-
clesiast. c. 8

Socrates quidē refert, quod cū Patres Nicæni Concilij, voluissent
statue.

statuere, vt ab vxorum contubernio, quas antè Sacerdotium duxerant Sacerdotes arcerentur, restiterit Paphnutius dicens: Castitatem esse cum propria vxore commercium, & ita Patres rem totam liberam reliquisse. Id si verum est; intelligunt quidam, noluisse Concilium eos etiam ad Continentiam obligare, qui cùm ordinarentur, se nolle continere, fuerant protestati, & quibus Episcopus licentiam dederat; intercessisse autem Paphnutium, vt Canon Ancyranus confirmaretur. Sed res planè suspecta est falsitatis: Nam id ante Socratem nemo retulit, & ex illo accepit Sozomenus, & ex utroq; Suidas. Non id retulit Eusebius, non Athanasius, qui Concilio interfuerunt, quin potius contrarium scriptum reliquerunt, sicut & Theodoretus & Epiphanius, qui paulò pòst floruerunt. Præterea Socrates Nouatianus fuit. Nouatianus etiã fuit Sozomenus: & ideo eius authoritatē nō recipi apud
 sedem

Alanus
 Copus
 Dialy-
 si 3.

- Lib. 6. epi- sedem Apostolicam dixit Gregori-
stola 31. us: & Suidas ex hæresi Triteitarum.
Accedit, quòd Socrates ipse sibi cõ-
tradicit. Nam lib. 5. refert in Theffa-
lia clericos non continentes solitos
fuisse deponi. Paphnutij etiam sen-
tentiam quomodò amplecteretur
Nicæna synodus, quæ Meletianos
damnauit, ex quorum numero fuis-
se Paphnutium, asserit Epiphanius?
- Cap. 22. Credendum potiùs, vt etiam in no-
stro Nicæno significauimus, Nicæ-
nam synodum confirmasse Apосто-
lorum & Martyrum Canonem, de
Continentia sacrorum hominum.
Si enim liberum reliquisset, quum
sit Concilium generale, ad totã Ec-
clesiam pertinens, nõquam eius tẽ-
poris Romani Pontifices constan-
tiores certè Nicæni Concilij propu-
gnatores, quàm Græci, libertatem
illam in Ecclesia occidentali sustu-
lissent. Epiphanius quamuis Græ-
cus, scribit contra Catharos; *Liberos
gignentem non suscipit ad Sacerdotiũ san-
cta DEI Ecclesia. Sed dices mihi, in qui-
busdam*
- Contra Sc-
etam 68.
- Hæresi 59.

busdam locis adhuc liberos gignere? At hoc non est iuxta Canonem. Quem, obsecrò, Canonē Author hic nisi Nicenū, cuius recēs erat memoria intelligit? Consonat Hieronymus, qui eodem tempore contra Vigilantium scripsit: Quid facient Orientis Ecclesiae? quid Aegypti? & Sedis Apostolicae? quae aut virgines clericos accipiunt, aut continentes, aut si uxores habuerint mariti esse desistunt. Eusebius etiam, qui Concilio interfuit, Eos, inquit, qui sacrati sunt, continere se deinceps à commercio uxoris decet. Gregorius Nissenus & ipse Græcus, non ita multò post Concilium: Quomodo offers, ait, DEO, qui non audis legem, quæ prohibet consecrari non castum? At lex non fuisset, si Concilium liberum reliquerat. Eadem tempestate Cyrillus Hierosolymitanus idem confirmat, his verbis: Si is, qui rectè Sacerdotio fungitur abstinere à muliere; quomodo Christus ex viro & muliere nasci debebat? Concilia præterea eo sæculo per orbē Christianū celebrata, cōtinentiā Sacerdotibus

l. Demōstr.
 Euangelicarum, c. 9

Lib. de Virgine.

7. Cathedra.

indicunt, pocul dubio non cōtradi-
centia Nicæno Canoni. Inter quæ
Romanum Concilium sub Silue-
stro, qui Nicæno Concilio authori-
tatem dedit, Canone octauo: Nullū
Hypodiaconorum ad nuptias trāsi-
re permittit. Et Canone 19. statuit,
vt nullus Presbyter, à die oneris
Presbyterij sumat coniugium. Si-
milia decernunt eodem tempore,
Concilium Elibertinum in Hispa-
nia, Arelatense secundum in Gal-
lia, Carthaginense primum in Afri-
ca.

Can. 33.

Can. 2.

Can. 3.

Primum
Trull. in Cō-
cilio schif-
matico cō-
tinentiæ
Apostoli-
cæ aliquid
detractum
est.

Primum fuit in Græca Ecclesia
Trullanum Concilium schismati-
cum, quod quidam sextum genera-
le falso existimarunt, in quo Apo-
stolicæ continentiæ aliquid detra-
ctum est: idque sexto demum sæcu-
lo, degenerante iam Orientali Ec-
clesia. Neque tamen eō progressi
sunt Trullani, quō nostri temporis
Euangelici. Absit. Immò Canone
tertio, deponunt bigamos, & vidua-
rum maritos. Canone 4. deponunt
cleri.

clericum cum moniali peccantem. Canone 5. prohibent habitare clericum cū extraneis mulieribus. Canone 6. Hypodiaconus vxorem ducens deponitur. Canone 12. statuūt vt Episcopi ab vxoribus abstineant, quas ante ordinationem acceperūt. Multis alijs Canonibus hoc Cōciliū continētiam sacrorum hominum inculcat, vt 26. 30. & à 40. vsque ad 48. Hoc tantū Græcis induxit noui Trullana ista Synodus, quòd Hypodiaconos, Diaconos, Presbyteros, abstinere iubet ab vxorib⁹, ante ordinationem acceptis, tempore vicis suæ duntaxat, more Iudaico. Can. 13.

Non mirum ergo, Trullani huius Concilij nō esse in Ecclesia integrā authoritatē. Nā & approbat Synodū Carthaginensem de rebaptizandis hereticis: & Blondus subscripsisse ait, imprudēter Romani Pontificis Sergij Oratores, ipsum autē Pontificē constanter contradixisse. Post plures verò annos factū est, vt Romani Pontifices hanc celibatus dif.

Can. 2.

Lib. 10. 1.
decadis.

ferentiam, ad pacem Ecclesiæ con-
feruandam, Græcis concesserint, vt
Stephanus 4. vulgò 3. dictus, Distin.
31. Cap. Aliter.

CAPVT XIII.

Quod Hypodiaconatus sem-
per annexam habuerit Con-
tinentiam.

Can. 27.

CUr quidam ordines sacri, alij
non sacri, appellentur; alij aliter
explicant: nos id persuasum habe-
mus; si sacrum ordinem intelliga-
mus eum, cui votum Castitatis, iu-
xta Ecclesiasticos Canones, annexū
sit; Hypodiaconatum & esse nunc,
& iam inde ab Apostolis fuisse ordi-
nem sacrum. Certum enim est ab i-
psis Apostolis inter clericos lectori-
bus, Cantoribusq; tantū modò, id est,
ijs, qui sunt in minoribus ordinibus
constituti, nuptias fuisse permissas.
Vnde & Acoluthi in quibusdam
ecclesijs continebant, vt de Lectori-
bus habetur Cōcilij Chalcedonen.

Ca.

Canone 13. aliàs 14. Distin. 32. *Quoniã in quibusdam: Et Leonis primi Epist. 90. ad Rusticum Narbonensem: Et Can. 2. Carthaginensis Concilij 2. legimus: Ita placuit, & condecet sacros Antistites, & Dei Sacerdotes, nec non & Leuitas, vel qui Sacramentis diuinis inserviunt, (hi sunt Hypodiaconi) continentes esse in omnibus: quo possint simpliciter quod à Deo postulant impetrare: vt quod Apostoli docuerunt, & ipsa seruauit antiquitas, nos quoque custodiamus.*

Sic Concilium Eliberinum Nicæno sæculo. Can. 33. statuit: *Placuit in totum prohibere Episcopis, Presbyteris, Diaconis ac Subdiaconis abstinere se à coniugibus, & nõ generare filios. Et Leo, Epist. 82. aliàs 84. ad Anastasiũ Thessalonicensem Episcopum, quanuis Græcum cap. 4. præcipit, Hypodiaconos à nuptijs astinere: Et vt Hypodiaconi, qui ante ordinationem vxorem duxerunt, sint quasi nõ habentes: qui non duxerunt, maneant singulares; id est, cælibes. Concilium Aurelianense tertium, Can. 1. depo-*

Nouella 5.
Const.

nit Hypodiaconum non continen-
tem ab vxore. Iustinianus, etſi Græ-
cus Imperator, prohibet nuptias
Clericis, præterquam Lectoribus &
Cantoribus, ex Canone Apoſtolo-
rum legem Cæſaream faciens. Et
Conſtit. 123. *Ordinandus Diaconus, vel
Hypodiaconus, debet profiteri, caſtè ſe vi-
durum ſine vxore. Episcopus verò aliud
permittens deponitur ab Episcopatu.* Ex
dictis manifeſtum eſt in Eccleſia pri-
mitiua, ne dum ante Gregorij tem-
pora, etiam in Græca eccleſia ſecun-
dum Canones Hypodiaconos fuiſ-
ſe continentes & cælibes: vt hallu-
cinatos fuiſſe intelligas eos, qui Si-
ricium Pontificè. Cælibatus autho-
rem fecerunt: & eos, qui primum
Gregorium Hypodiaconis conti-
nentiã indixiſſe arbitrati ſunt, qua-
ſi ante Gregorium Hypodiacona-
tus non fuiſſet ordo ſacer. Sed ma-
gis aberraffe agnoſces, qui Grego-
rium ſeptimum ſcripſerunt primũ
fuiſſe, qui Sacerdotum connubia di-
remerit.

Non fuit
Syricius,
nec Grego-
rius pri-
mus, nec
Gregorius
ſeptimus
Author
Cælibatus

Illud

Illud etiam falsum esse, perspicuum est, sanctum Vdalricum Pontifici Maximo restitisse in negotio cælibatus; quasi tempore primùm sancti Vdalrici Pontifex Romanus cælibatum in Ecclesiam Germanicã introducere conaretur. Et tamen si DEO placet, circumfertur hodie inter orthodoxographa Epistola S. Vdalrici ad Summum Pontificem, in qua Cælibatum impugnat. Quæ magis certè Vlicum Huttenũ nouum Euangelicum redolet, quã sanctum Vdalricum, Augustanum Episcopum: præsertim cùm demonstrari non possit, aliquem scriptorẽ huius Epistolæ mentionem fecisse, ante nostri temporis Euangelicos.

Dixit quidem Innocentius 3. ex Urbani primi autoritate, Hypodiatonatum in Ecclesia primitiua non fuisse sacrum appellatum: sed aliud agebat ibi Urbanus, nempe in Ecclesia primitiua ex Hypodiatoni non fuisse consuetum Episcopos eligere. Nos Hypodiatona-

S. Vdalricus nõ scripsit contra Cælibatũ.

Quo sensu verum sit, Hypodiatonatum ali quãdo nõ fuisse ordinẽ sacrum. ac. à multis De ætate & qualitate præficiendorũ,

tum sacrum eo sensu tunc fuisse asserimus, quòd annexam habuerit secundùm Canones continentiam. Nam & virgines sacras dicimus quæ se Deo per votum Castitatis consecrarunt: quamuis nullius Ordinis etiam minoris sint capaces.

CAPVT XV

Non expedire, vt sacris hominibus res vxoria concedatur.

SVnt qui contendant, tametsi in veteri Ecclesia lex Cælibatus; semper viguerit; nostro tamen tempore, quo pauci, (vt aiunt) inueniuntur, qui cælibem vitam inculpatam degant; operæ precium esse, si Ecclesiæ proceres sacris hominibus cælibatum liberum relinquerent. Qui sic opinantur, zelum quidem habere videntur, sed non secundùm scientiam. Vt enim omittam, non deesse authores, qui cælibatus legem diuinam esse defendant, (quod certè verissimū est, si de his loquamur, qui

qui tacita vel expressa professione
 castitatis se Deo consecrarunt, iuxta
 illud: *Vouete & reddite Domino Deo ve-*
stro) illud negari non potest, studia
 coniugatorum & sacrorum homi-
 num *δις διὰ πασῶν* inter se distare, di-
 cente Paulo: *Qui cum vxore est, solici-*
tus est, quæ sunt mundi, quo modo placeat
vxori; & qui sine vxore est, solicitus est,
quæ sunt D E I, quo modo placeat D E O.

Vnde & summus quidam Pontifex
 quasi per parabolam dixit: *Non bene*
conuenire citharam cum Psalterio.

Nec tamē vnquam absolutē pro-
 hibuit Ecclesia coniugatos ordina-
 ri. Semper enim licuit, ad perfectio-
 rem statū & sanctius vitæ genus trāsi-
 re: Sed abdicato prius minū perfe-
 cto vitæ instituto, ne quis contra le-
 gem in boue simul & asino arare vi-
 deretur. Coniugatis ergo semper li-
 cuit, & hodiè licet, semperq; licebit
 Sacerdotes creari: modo ipsi ex con-
 sensu velint continere, & quæ sunt
 Ecclesiæ, filijs, quos ante sacerdoti-
 um genuerunt, non impertiantur,

Quo sensu
 verum sit
 Cælibatus
 legem esse
 diuinam.

Innoc 3.c.
 de diuersis
 De clericis
 cōiugatis.

Quo sensu
 licet, con-
 iugatos es-
 se Sacerdo-
 tes?

Incommoda ex conjugio Sacerdotum.

sed iura Ecclesiarum seruentur illa. sa, & modò vnus vxoris, eiusque virginis viri fuerint. Experientia enim docet, magna Ecclesiæ detrimenta contigisse ab his, qui ædificantes in sanguinibus, cum nepotibus suis, aut alioquin secūdum carnem propinquis, bona Ecclesiarum consumunt: vt verisimilimum sit, si filios haberent, nihil saluum Ecclesiæ fore relinquendum, sed omnia paulatim in filios distrahenda. Et Ecclesiæ pauperes, quæ vix Parochum alere possunt, quomodò quæso vxorem etiam eius, & numerosam sobolem alerent?

Periret insuper reuerentia, quam populus Sacerdotibus suis debet, vt experiuntur Græci, apud quos conjugatis Sacerdotibus nihil est contemptius: & Episcopi non nisi ex Hieromonachis vocatis deliguntur, ex Presbyteris scilicet votum habentibus castitatis. Experiuntur & hodiè magno suo incōmodo Prouincia, quæ ab Ecclesia Catholica defece.

defecerunt: in quibus vulgus passim
cōqueritur, de oneribus grauibus &
intolerabilibus, quæ coniugij Prædi-
cantum nomine ferre cogitur. Iam
nemo arcanam suorū peccatorum
confessionem, coniugato Presbyte-
ro auderet committere: ne fortè se-
cretum omne coniunx ab eo, blan-
ditijs, vt à Sampsonè olim Dalila,
extorqueret.

Causa scandalorū, quæ hodiè mul-
tis locis visuntur, nō est profectò lex
cælibatus, sed legis eius præuarica-
tio. Benè fecit Deus prohibens for-
nicationē sexto decalogi præcepto,
nec abrogat eam legē, propter mul-
titudinem scortatorū. Sic benè fecit
Apostolica Ecclesia per Spiritū san-
ctum legē constituens cælibatus, nec
propter multitudinē concubinario-
rū, (ex quibus multi parūm Catholi-
ci sunt) abrogabitur. Quidam nostra
memoriâ in concilio Tridentino, &
apud Piū 4. vehementer hac de cau-
sa laborarūt, nihil tamē obtinuerūt.
Præuidebat enim sancta Synodus,

Soluuntur
argumēta
cupientiū
coniugiū
Sacerdotū,

pru.

prudentissimusque Pontifex, futuram in Ecclesia confusionem, ut sacerdotia fierent hæreditaria, ut Ecclesiæ Latinæ Sacerdotes, non nisi per vices more Iudaico Ecclesię deseruirent; & ut bona Ecclesiarum sibi potentiores vendicarent, qui nunc ab eorum vsurpatione, lege cælibatus arcentur.

Sunt fateor multi Concubinarij; sed non sunt pauciores adulteri: ut ergo propter adulterorum multitudinem, non abrogatur matrimonium; ita nec propter turpiū Sacerdotum sacrilegia, abrogandus est cælibatus: alioquin tollantur omnes bonæ leges humanæ, ac diuinæ. Nam & eas plurimi transgrediuntur: quod nihil aliud esset, quàm cum zizanijs concubinariorum, tollere simul & triticum bonæ legis, & sanctorum Sacerdotum: quorum vnus plus valet apud Deum, teste scriptura, quàm mille impij.

Interim, quis, obsecrò, audebit promittere Sacerdotes sanctiores futuros,

turos, quum multiplicatae fuerint peccandi occasiones, ingressus ancillarum, visitationes cognatarum & vicinarum? immò quod nunc sacrilegium est, tunc sacrilegium simul esset & adulterium. Plures sunt (mihi crede) castitatis studiosi, quàm impuri quidam sibi persuadent, aliorum conscientiam ex sua metientes. Etsi in his prouincijs vbi haereses vigent, vineam Domini, aper de sylua deuastauit: in Ecclesijs tamen, vbi adhuc floret Catholica fides, magna est castissimorum Sacerdotum multitudo.

Postremò, vt antiqua est, & Apostolica lex cælibatus: Sic vetus est inter Apostatas præsertim eius præuaricatio: nec tamen tot retrò sæculis inter tot Pontifices & Concilia fuit aliquis Canon editus, qui eam legè antiquauerit. saltem in Occidente: quanuis rarissimè, propter grauissimas causas vnus aliquis lege solutus fuerit. Iudicio ergo Ecclesiæ, quam Christus iussit audiri, stemus potius, quàm

quàm horum vel illorum hominũ?
quicunq; tandem illi sint. Nam & hi
sæpenumerò suum errorem agno-
scunt, & alios, ne in eundem impin-
gant lapidem, seriò monere solent.

Sententia
Aeneæ Sil-
tiii, de Cæ-
libatu, fuit
ille postea
Pontifex
Pius 2.

Ita contigit Aeneæ Syluio, qui cū
aliquando, dum esset Poëta, dixisset
(vt quidam volunt) non aut scripsis-
set: *Magna ratione olim inductum fuisse
cælibatum, nunc verò videri maiori ratio-
ne tollendum:* postea tamen reuocauit

Epist. 137.

& dixit: *Non errare modernam Ecclesiã,
quæ Sacerdotibus vxores subtrahit, pro-
pter quod magis merentur* Et alibi: *Quid
est mulier nisi iuuentutis expilatrix, se-
num mors, virorum rapina, patrimonij de-
uoratrix, honoris perniciēs, ianua mortis,*

Epist. 106.

pabulum Diaboli, inferni supplicium? Et
in epistola retractatoria (quidam eã
trecentessimam nonagesimamquin-
tam faciunt, quam Basilienses omi-
serunt, in eius operũ volumine pri-
mæ editionis, nescio quo consilio,
edidit autem Surius) hæc habet ver-
ba *Quæ scripsimus olim iuuenes contem-
nite, ò mortales, atque respuite. Sequimini
quæ*

Ad Colo-
nien.

4. Tom.
Concilio.
rum.

quæ

que nunc dicimus, & seni magis, quàm iu-
ueni credite, nec priuatum hominem pluris
facite, quàm Pontificem: Aneam reijcite
Pium suscipite: illud gentile nomen paren-
tes indiderunt nascenti, hoc Christianum
in Apostolatu suscepimus. Atque
hactenus de Continentia,
iam de Abstinentia
subiungamus.

LAUS DEO.

DOCTRI-

DOCTRINA
CATHOLICA DE
IEIUNIO ET CIBO.
RVM DELECTV, EO-
dem Authore.

AD LECTOREM.

TEMPORIBVS his nouissimis, Candide Lector, quantum à maiorum nostrorum pijs moribus degenerauerimus, obscurum esse non potest his, qui veteres Canones, & Sanctorum historias aliquando legerunt. Sed si qua in re disciplina Ecclesiastica laxata & lapsa est, id maximè in ieiuniorum ratione videre licet, ac ex huius lectione libelli satis animaduertetur. Sanè pia mater Ecclesia, imbecillitati nostræ se accommodat, cuius proinde pietatem commendare debemus. Verum quantumuis indulgeat, non audimus tamen, nec sequimur illam Ducem atque Magistram; eoq; minùs apud Christum sponsum excusabiles erimus, qui à ieiunijs, multò nunc quidem mitioribus, quàm Apostolicis temporibus fuisse scriptum est, tantopere abhorremus. Ad veterem & Apostolicam Ecclesiam plerique omnes prouocant, sed huius ieiunia
stata

*stata & solennia, vel non probant, vel ne per som-
 nium quidem sequuntur. Voluptatis amor, vétrif-
 qué studium, permultos transuersos agit, qu&od mi-
 nus Ecclesia primitiua in corpore castigando rigo-
 rem ac feruorem sedulo imitemur. C&eterum, qui
 de communi Ecclesia sensu atq; consensu ambigunt,
 & quis animis expendant, qu&aso, testimonia, qua bo-
 na fide ex Patribus hic repetimus; sic aperte collig-
 get, quisquis est veritatis am&as, eos turpiter & fal-
 li & fallere, qui vulg&o iactant; ieiunia non, nisi su-
 perstitiosorum Pontificum, nouas adinventiones
 esse: tum illud intelliget, Hereticos iam olim habi-
 tos & damnatos fuisse, qui diuina & Apostolica
 ieiuniorum instituta conuellunt, & abrog&at. Nos, Methodus
 ut paucis multa complecteremur, Methodum se- huius tra-
 cuiti sumus, & ieiunij definitioe, & institutione rem ctationis.
 omnem auspicati. Deinde visum est de Quadrage-
 sima, de ieiunio Quatuor temporum, ac reliquis,
 qua in disputationem huius argumenti solent inci-
 dere, in medium speciatim adferre. Demum pro-
 ponemus de his, qui legibus ieiunij praescriptis
 aut non tenentur, aut illis nolunt ad-
 stringi. Tu rem accipe, ac no-
 stris conatibus faue.*

CAPVT PRIMVM.

Quid sit Ieiunium?

Nō omnis
abstinētia
est ieiuniū

QVoniam à definitione, iuxta
methodi leges, est ordiendum;
id ante omnia constituamus decet;
Omne quidem Ieiunium abstinē-
tiam quandam esse, non autem ab-
stinētia ieiunium dici & censerī
oportere. Nam Christus Dominus,
idemq; virtutum omnium absolu-
tus Magister, quadraginta diebus &
noctibus legitur ieiunasse; cū inte-
rim totis triginta tribus annis, qui-
bus cum hominibus cōuersatus est,
temperantiam, vt & cæteras virtu-
tes omnes, vt alius quidem nullus,
maximè coluerit. quamuis Domi-
num aliàs sæpè ieiunasse, negandum
non est. Vnde & Pharisei non quæ-
sierunt: quare tu non ieiunas? sed:
quare discipuli tui non ieiunant?

Matth. 9.

Definitio
Ieiunij.

Est igitur ieiuniū, abstinētia quæ-
dam arctior, quâ homo ab omnibus
cibis, aut saltem à quibusdam lauti-
oribus

oribus se abstinere, quâ & semel duntaxat in die, nempe post consuetam prandiorum horam corpus reficit. Hac ieiunij ratio, si diligenter rem omnem expendamus, verbo Dei & priscorum Patrum exemplis, ac vtriusque testamenti sententijs pulchrè respondet. Ab omnibus cibis astinuit Esther illa nobilis, ac abstinendum præcepit: *Non comedetis, inquit, & non bibetis tribus diebus, & tribus noctibus, & ego cum ancillis meis similiter ieiunabo.* A quibusdam lautioribus abstinuit Daniel, quanuis adolescens. Sic enim ipse loquitur Danieli 10. *In diebus illis ego Daniel lugebam trium hebdomadarum diebus, panem desiderabilem non comedi, & caro & vinum non introierunt in os meum, sed neque unguento unctus sum, donec complerentur trium hebdomadarum dies. Semel tantum, idque sub vesperam sumpsere cibum Israhelita; de quibus Iudicum 20. dicitur: Venerunt omnes filij Israhel in domum DEI, & sedentes flebant coram Domino, ieiunaueruntque,*

A cibis quibusdã lautioribus abstinendum est in ieiunio.

Acto. 27.

runtque die illo usque ad vesperam. Nec aliter David cum socijs suis ieiuniū obseruauit, 2. Reg. 1. Nihil comedit se referuntur & illi, quibus in nauī Paulus ait: *Quartadecima die hodie expectantes, ieiuni permanetis, nihil accipientes.*

A lautioribus abstinere cōsulebat idem, Rom. 14. Bonum esse, scribēs, non manducare carnes, neque bibere vinum. Quem delectum, dubium non est, ieiunantibus maximè conuenire, siue ipsum Apostolus, ad euitandum fratris offendiculum; siue ad corporis castigationem, laudaerit. Nam &, quod ibi habetur: *Alius iudicat diem inter diem*, Ambrosius sic exposuit: *Hoc est, alicui placet interpositis edere: nam sunt quidam, qui quarta feria carnem non edendam statuerunt; sunt qui Sabbathis, sunt iterum, qui à Pascha ad Pentecosten edant.* Ad vesperam refecti sunt panibus duntaxat & piscibus, de quibus Matth. 14. *Vespere autem factō, accesserunt ad eum discipuli eius, dicentes: desertus est locus, & hora iā pra-*

Hora soluendi ieiunium.

*preterijt, dimitte turbas, vt euntes in ca-
 stella emant sibi escas. Et alibi; Dimitte-* Matth. 15.
*re eos ieiunos nolo, ne deficiant in via. Ac-
 cedit sanctorum Patrum consensus.
 Primos etenim Christianos Alexā-
 driæ ieiunasse, semel tantum ad ve-
 speram tenuissimo victu reficiētes,
 tradit Philo libro de vita contem-
 platiua. Concilium Laodicænum
 Canone 50. iubet totam Quadrage-
 simam ieiunare, & cibis abstinentiæ
 conuenientibus, id est, aridioribus
 vti; quod *Ἐπιροφαγία* vocant. Id maxi-
 mē conuenit Euangelio docenti, Sa- Matth. 12.
 thanam in locis aridis requiem nō
 habere; & Iob affirmanti: Ipsum in
 locis humentibus habitare. Iob 40.*

Horam refectionis pro ieiunanti-
 bus designant Athanasius: de Virgi-
 nitate; & Epiphanius contra Mella-
 rianos, horam nonam; id est, tertiā
 ferè post meridiem. Chrysostomus
 Homilia de ieiunio, ieiunantes se-
 mel tantum refici testatur, & exem-
 plo Danielis, à vino & carnibus ab-
 stinere. Et Augustinus lib. de Mori-
 bus

Semel tantum in die cibum sumebant ieiunantes.

bus Ecclesiæ Catholicæ, cap. 33. id v. sitatissimum esse dicit in Ecclesia, vt ieiunantes, semel tantum, atque ad eò circa noctem reficiantur. Consonat Basilius Sermone primo, de ieiunio, aut semel, aut nunquam per diem cibum sumere confirmans, eos, qui ieiunant. Eadem sententiam sequitur D. Hieronymus ad Paulinum.

CAPVT II.

De multiplici Ieiunio.

Multiplex esse Ieiunium, indicat antiquus versiculus:

Abstinet aeger, egens, cupidus, gula, simia, virtus.

Sex ieiunandi causas.

Quo sex ieiuniorum causas, Maiores nostri complexi sunt. Aegritudinem scilicet, egestatem, avaritiam, gulam, hypocrisim, & virtutis studium. Aegroti siquidem interdum propter *ἀνορεξίαν*, interdum ob recuperandam valetudinē ex præscripto Medicorum ieiunant. Ieiunant etiam Pauperes, mēdici, vel inuiti, propter rerum

rerum inopiam. Ieiunant & Auari, qui, vt sumptibus parcant, geniū defraudant. Contra verò Origenes Homil. 10. in Leuiticum testis est, in quodam libello ab Apostolis dictū: Beatus est, qui etiam ieiunat pro eo, vt alat pauperem; huius ieiunium valdè acceptum est apud DEVM. Id magis mirandum videtur, quòd gulæ ac ventri dediti, ieiunare aliquando dicantur, quod tamen ipsi facere consueuerunt, vt se cibo ac potu magis replere possint. Nam, vt inquit ille; *Ingeniosa gula est*, & iuxta prouerbium; *Optimum condimentum fames.*

Hypocritarum ieiunium exterminantium facies suas ad sanctitatis opinionem, & popularem gloriam aucupandam, Dominus notauit in Euangelio: & statim subiunxit, quòdnam esset pium ieiunium, & ex virtutis studio profectū; de quo alio loco postea cōmodiùs agemus. Tropicum ieiunium est, ieiunare à peccatis, & cum Christiano ieiunio

Matth. 6.

Varia ieiunia.

Esa. 58.

semper coniungi debet, de quo Esaias: *Nonne hoc est magis ieiunium, quod elegi? Dissolue colligationes impietatis, &c.*

Rursum vulgata est diuisio: Aliud esse ieiunium naturæ, aliud Ecclesiæ. Et naturæ quidem, prorsus nihil tumere: Ecclesiæ verò, ad præscriptum sanctæ Ecclesiæ abstinere. Est & ieiunium quoddam Philosophicum: quo nihil aliud quæritur, quàm vt liberiùs rerum naturalium contemplationi vacetur. Quale Pythagoræ & Anacharsidi tribuitur. Sunt miraculis plena ieiunia sanctorum quorundam Patrum, in quibus & sanctorum pietas & Dei omnipotentia elucescit: etsi quidam ea, vt & reliqua Ecclesiæ miracula, fabulosa esse mentiantur. Est ieiunium Paganorum, Iudæorum, Machometanorum & Hæreticorum quorundam veterum. Est & ieiunium Christianorum. Itē est ieiunium lætitiæ; vt quando Paulus in Actis, dum totus est intentus disputationi de re-

Acto. 20.

bus

bus diuinis, cibi non meminit, etiam die Dominico. Est ieiunium luctus, quo quis castigat corpus suum & in seruitutem redigit. Est præterea ieiunium aliud commune; aliud singulare; quoddam liberum, quoddam vi præcepti obligans. Est quoddam ieiunium quotidianum, non præuenire horam prandij. Ieiunium quauis hebdomade recurrens, abstinentia Sabbathi & sextæ feriæ. Ieiunium in singulos ferè menses incidens, vt vigiliæ maiorum festorum. Ieiunium tertij cuiusque mensis, id est, ieiuniū Quatuor temporum; ieiunium anniuersarium, ieiunium scilicet Quadragesimæ.

Est denique ieiunium temporis legis naturæ, vt Moysis ad impetrandum Decalogum. Ieiunium temporis legis scriptæ, vt Eliæ Prophetæ: & ieiunium Evangelicum, vt Christi Domini.

CAPVT III.

Quòd nunquã licuit Fidelibus,
omnib⁹ cibis vesci sine delectu.

Vidimus, delectum ciborum ad
rationẽ ieiunij pertinere: quod
vsque adeò verum est, vt in Ecclesia
Dei iam inde à conditis hominibus
vsque ad nos; in quos fines sæculo-
rum deuenerūt; fuerit semper in v-
su aliquis ciborum delectus, nec vn-
quam licuerit fidelibus, sine delectu
omnibus vesci. Non quidem, quòd
aliquis cibus, naturã suã sit immun-
dus; cùm omnis creatura bona sit,
quam Deus creauit ad percipiendũ
cum gratiarũ actione; sed alio tẽpo-
re, propter alias causas, & Dominus
Deus, & Ecclesia ei⁹ quosdã cibos p-
hibuerūt. Sic Deus primis parẽtibus
nostris alimẽtũ ex herbis & fructib⁹
terre p̄scripsit. *Ecce dedi vobis, inquit,
omnẽ herbã adferentẽ semen super terrã,
& vniuersã ligna, q̄ habet in semetipsis se-
mentẽ generis sui, vt sint vobis in escam.*
Transactiq; sunt multi annorũ cen-
tenarij,

Gen. 1.
Delectus ci-
borũ te.n.
pore legis
naturæ.

tenarij; totū videlicet tēpus ante diluuiū, quo genus humanū nec esum carniū nouit, nec vini potum, donec primū post diluuiū, Noë vinū inuenit, & Deus carniū esum hominibus indulfit, Genes. 9. sed nec oēs fructus primis parentibus cōcessi sunt; verū ad exercendā eorū obedientiā præceptū additū est: *Ex omni ligno paradisi comede, de ligno autē scientiæ boni & mali ne comedas; in quocunq; enim die comederis ex eo, morte morieris.* Hoc præceptū cū Protoplasti violassent; factum est, ut quauis q̄ intrat per os, nō coinquinat hominē, inobedientia tamen, q̄ processit ex corde, & primos parentes graui crimini obnoxios fecerit, & totū p̄tereā genus humanū Originali peccato infecerit. Post diluuiū etiā nō ita concessa sunt animalia in cibū, quin aliquid fuerit prohibitū. Sic enim habet verbū Dei Genes. 9. *Omne q̄ mouetur & uiuit erit uobis in cibū: quasi olera uirētia tradidi uobis omnia, excepto, q̄ carnē cū sanguine nō comedetis.* Et hæc quidē lex mansit vsq; ad tempus

Nō quod intrat per os, sed inobedientia quæ procedit ex corde coinquinat.

Delectus ci-
borū tem-
pore legis
Mosaicæ.

Epist. 98.

Delectus ci-
borum in
Euangelio

Matth. 14.
Luc. 24.
Matth. 12.

pus legis Mosaicæ, quæ tametsi ex herbis nihil prohibuerit; Propter q̄ & Paulus Rom. 14. *Qui autē, inquit, infirmus est, solus manducet:* multorum tamen animalium carnes comedi vetuit, in figuram multorum peccatorum, à quibus prorsus abstinere debemus. Quæ lex Mosaica, tam rigidè seruata est, tantaq; cum laude: vt Machabæos inter sanctos Martyres colat Ecclesia Christi, eosq; sibi, ex toto Sanctorum veteris testamenti Catalogo, teste Bernardo, nominatim venerādos delegerit; quòd immania supplicia, ipsamq; mortē subire voluerint potius, quā suillas cōtra legis præscriptum degustare.

Immò Christus Dominus, nusquam legitur aliquid edisse, contra Mosaica præcepta; vtpote, qui legē non venerat soluere, sed implere: & cū Dominum aut eius Apostolos, aliquid comedisse Euangelium cōmemorat; nunquā aliud profert, nisi panē pisciculos, fauū mellis spicas: nusquam verò carnes nominantur:

quam.

quamuis non semper ab eis abstinuisse probabile sit. Vltimam cœnam excipio, in qua Dominum eum discipulis suis, Paschalem agnum, non tam refectiois, quàm mysterij gratia, manducasse nouimus. Nā quod discipulis aliquando dixit: *In eadem domo manete, edentes & bibentes, quæ apud illos sunt*: tunc dixit, quando eos ad prædicandum per Iudæam mittebat, in qua Iudæa, supersticiosè dicam potius, quàm perfectè ciborū delectus seruabatur. Interim tamen seuerè prohibuit, ne illo tempore in viam gentium, aut in ciuitates Samaritanorum, id est, Hæreticorum, diuerterent; ad quas si diuertendum illis fuisset, proculdubiò prohibuisset, ne idolothyta degustarēt. Quod sancti Apostoli, Actorum 15. postea disertè monuerunt. Præterea in veteri testamento filij Rechab, & Nazaræi; in nouo testamento & historijs Ecclesiasticis, Iohannes Baptista, & Iacobus frater Domini, inter alia, ex eo etiam commendantur,

De verbis
Domini:

Edentes &
bibentes, quæ
apud illos
sunt.

Hier. 35.
Num. 6.

Luc. 1.
Aegesi pp.
5. lib. Com.

quòd

Acto. 20.

quod vinum & siceram nō biberēt. Iam verò D. Petrus in Actis Apostolorum, post Domini ascensionem, cū linteo quodam typico, in quo erant omnia quadrupedia & volatilia cæli, admoneretur, vt omnes gētes, ad Baptismi gratiā admitteret; mysterium tamen prima fronte nō intelligēs, dicebat: *Absit, Domine, quia nunquam manducaui omne commune & immundum*; existimās se ad omnium animalium esum contra legem inuitari.

Acto. 15.

Postquam autem sancti Apostoli gentes omnes ad Christi gratiam vocandas esse intellexerunt: nihilominus aliquem ciborum delectum præscripserunt his verbis: *Visum est Spiritui sancto & nobis, nihil ultra imponere vobis oneris, quā hæc necessaria: vt abstineatis vos, ab imolatis simulachrorū: & sanguine, & suffocato, &c.* Quem Canonem vsq; hodiè Græca obseruat Ecclesia; quanuis Apostolorum non ea fuerit mens & sententia, vt perpetuò his cibis Christiani abstinerent: sed

sed vt eo modo, pax firma, & cōcordia solida, inter Christianos ex Iudeis, & Christianos ex gentibus coalesceret, donec Synagoga cum honore sepeliretur.

Alius Apostolorum Canon in Orientali etiā Ecclesia haectenus obseruatur, quo 5. libro Constitutionū Apostolicarum cap. 19. de diebus ieiuniorū hebdomadæ passionis sic præcipiunt: *A vino & carnibus vos abstinete in his diebus, solo pane vtentes, sale atq; oleribus, & aqua in potū, sunt enim dies luctuosi, nō festi.* Quē Canonē citat D. Epiphanius aduersus Aëriū, veterē hæreticū, qui Apostolicum hunc ciborum delectū nō admittebat, cum tamen inter Apostolorum discipulos, constet Timotheū vsq; adeò à vino abstiniisse, vt monitione opus habuerit, ipsius Pauli hortātis: *Noli adhuc aquam bibere, sed modico vino vtete, propter stomachum tuū & frequentes tuas infirmitates.* Quasi nec id quidē vinū modicū fuisset indulturus, nisi discipulus vsq; adeò Ecclesię necessarius frequen

A vino & carnibus olim abstinebāt ieiunantes, & Orientalis Ecclesia hodiē.

1. Tim. 5.

Lib. 17. hi-
stor. Eccle-
siast. ca. 32.

frequentibus infirmitatibus labo-
rasset. Vnde Theodoretus in fine li-
bri diuinorum decretorum scriptū
reliquit: *A vino & carnibus non simili-
ter, vt hæreticos, Ecclesiam abstinere.* Ni-
cephorus etiam memorię prodidit;
cū Iustinianus Imperator, propter
annonę caritatem, secundā hebdo-
mada Quadragesimæ carnes vendi
Constantinopoli iussisset: neminē
in tanto populo inuentū fuisse, qui
emere voluerit. Et hæc quidem de
Orientali Ecclesia dicta sint.

CAPVT III.

De Romanæ Ecclesię Decretis
circa ciborum delectum.

Epistola
sua decre-
tali.

IN Occidentali verò & Latinā Ec-
clesia, sanxerunt Apostoli Petrus
& Paulus, vt ieiunantes à carne &
delicijs abstinerent, vt Telesphorus
retulit antiquissimus Martyr & Pō-
tifex, proculdubiò prout ab Aposto-
lis acceperat. Nam & Sophronius
Hierosolymitanus, in Homil. de cer-
tami-

taminibus & peregrinationibus sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, eosdem Apostolos canones Ecclesiasticos condidisse affirmat. Vnde Irenæus Martyr & Lugdunensis Episcopus, vicinus etiam Apostolorum Lib. 1. ca. 1. temporibus Valentinianorum hæresim fuisse tradit; omni tempore carnes liberè comedendas esse. Martyres etiam Gallia, cùm, ab Idololatriis incusarentur, quasi carnibus humanis vescerentur, respondisse legimus: *Quomodo humanis carnibus vescitur, qui neque carnes quidem animalium degustare consueverunt?* Sed quænam sunt illæ delicia, à quibus, sicut & à carnibus, Occidentales Christiani, ad perdomandâ concupiscentiâ abstinere solebât? Telesphorus nō explicauit, vtpotè rem tum omnibus notâ: ex D. tamen Augustini & Hieronymi monumentis, qui ferè ante mille & ducentos annos, in Latina Ecclesia floruerunt, possumus intelligere. Et Augustinus quidē, primo de moribus Ecclesiæ Catholicæ, c. 33.

Epist. Eccl. Lugdunen. & Viennen. ad Asiam & Phrygiam.

disputās, de ciborum Catholico delectu contra Manichæos sic habet: *Multi neque vescuntur carnibus, neque tamen eas immundas superstitiose putant. Itaque iidem ipsi, qui salui temperant, si ratio vel letudinis cogat, ægroti, sine vlla formidine, accipiunt. Multi vinum non bibunt, nec tamen eo se coinquinari arbitrantur. Nam & quibusdam languidioribus, & prorsus omnibus, qui sine illo nequeunt salutem corporis obtinere, humanissime & modestissime præberi faciunt. Hieronymus verò ad Paulinum, Nolanum Episcopum sic scribit: Sit vilis & vesperinus cibus, olera & legumina, interdumq; pisciculos pro summis ducas delicias. Eadem idem sanctus Doctor inculcat ad Latam scribens, de institutione filia. Clariùs tamen præcepta delectûs habentur, ex D. Gregorio, qui fuit Augustino & Hieronymo posterior, & scribit Augustino Anglorum Apostolo de Quadragesima, in hæc verba: *Par est autem, ut nos, qui his diebus à carnibus animalium abstinemus, ab omnibus quoque, quæ semen-**

Distin. 4.
Cap. Denique.

mentinam trahunt & originem carnis ieiunemus, a lacte videlicet, caseo & ouis. Caterum piscium esus ita Christiano relinquitur, ut hoc ei infirmitatis solatium, non luxuriæ pariat incendiū. Deniq; qui à carne abstinent, nequaquã sumptuosiora marinarum belluarum conuiuia præparent. Vinum quoque ita bibere permittimur, ut ebrietatem omninò fugiamus, alioquin restat, ut omnia, quæ corporibus libentissimiliter faciamus. Consonat Concilij Toletani 4. Can. 10. In omnibus prædictis Quadragesimæ diebus (quia tēpus nō est gaudij, sed mœroris) Alleluia non decantetur. Tunc enim opus est, sletibus ac ieiunijs insistere, corpus cilicio & cinere induere, animum mœroribus deiicere, gaudium in tristitiam vertere, quousq; veniet tēpus resurrectionis Christi, quādo oporteat iam Alleluia in letitia canere, & mœrorem in gaudium commutare. Hoc enim Ecclesiæ vniuersalis cōsensio in cunctis terrarum partibus roborauit, quod & à nobis omnibus ut cōseruetur per Hispanias Galliciasq; prouincias oportebit.

A lacte, caseo & ouis in Quadragesima abstinebat Gregorius

In temporibus verò reliquis, id est, Calendis Ianuarijs, quæ propter errorem gentilitatis aguntur, omnino Alleluia non decantabitur, in quibus etiam præter piscem & olus, sicut & in illis quadraginta diebus cæteris carnibus abstinetur, & à quibusdam etiam nec vinum bibitur. Hucusq; Concilium: quod fuit celebratū post Gregorium, circa tēpora Honorij I.

CAPVT V.

Quod Ieiuniū sit de iure diuino.

OMnia moralium virtutū præcepta de iure sunt naturæ. Est autem ius naturæ, ius quoddam diuinum, id est, quod Deus naturæ cōditor cordibus nostris inscripsit: Cū inter virtutes morales Temperantia non postremum locum obtineat; sequitur & temperantiæ præceptum naturale, atque adeò diuinum esse præceptum. Non solū autem naturæ lumen temperantiam præcipit, verū etiam interdum ieiunium, quod sublimior est quidā temperantiæ actus, persuadet. Hinc est, quod

quòd Niniuitæ sola natura duce, vt Niniuitæ
 iram Dei & subuersionem ciuitatis sola natu-
 auerterent, quam per Ionæ prædica ra duce ie-
 tionē iam imminere cognouerant, iunarunt,
 ieiunium indixerunt, & in sacco & Ionæ 3.
 cinere pœnitentiam egerunt. Quòd
 si quis peculiare huius diuini præce-
 pti, de ieiunio, testimonium ex scri-
 pturis requirat, non pauca profectò
 inueniet. Clamat certè per Ioëlem Ioël. 2.
 Prophetam Deus: *Conuertimini ad me
 in toto corde vestro, in ieiunio & fletu &
 planctu. Et iterum: Canite tuba in Syon,
 sanctificate ieiunium.* Hoc præceptum
 diligenter impleuit Synagoga, ieiun-
 nauit enim quotiescunq; magnum
 aliquid à Deo impetrare voluit: vt
 tempore Iudith & Hester. Achab
 Rex, ieiunio etiam Deum placauit.
*Factus est enim sermo Domini, ad He-
 liam Thesbyten, dicens: Nonne vidisti hu-
 miliatum Achab coram me? quia igitur
 humiliatus est mei causa, nō inducam ma-
 lum in diebus eius.* Humiliatio verò
 Achab sic describitur: *Itaque cum au-
 disset Achab sermones istos, scidit vesti-*

3. Reg. 21.

*menta sua, & operuit cilicio carnem suam
 ieiunauit q̄, & dormiuit in sacco, & ambu-
 lauit demisso capite. Primo etiam Re-
 gum, præcepit Saul in bello neminē
 quicquam gustare. Quod præceptū
 cū per ignorationē, gustato mel-
 le Ionathas filius eius violasset, De-
 us responsum ex propitiatorio dare
 noluit, satis eo silentio indicans,
 quā seuerus ultor futurus sit in
 Apostolicorum præceptorum con-
 temptores. Dauid, *Genua*, inquit,
*mea infirmata sunt à ieiunio, & caro mea
 immutata est propter oleum.* Et alibi:
*Humiliabam in ieiunio animam meam, &
 oratio mea in sinu meo conuertetur.* Con-
 stat ex Euangelio habuisse Pharisæ-
 os & discipulos Iohannis, stultas su-
 as ieiunationes, quibus affligebant
 animam suam. Cū autem nihil
 ad perfectum adduxerit lex, vt ait
 Apostolus, factum est, vt imperfe-
 cta fuerint multorum eo tempore
 ieiunia. Quibus per Esaiam quæ-
 rentibus: *Quare ieiunauimus & non a-
 spexisti, humiliauimus animas nostras, &
 nescisti?**

DOCTRINA CATHOLICA. 119
*nescisti? Respondit Dominus: Ecce
in die ieiunij vestri inuenitur voluntas
vestra.*

CAPVT VI.

De Ieiunij præceptis in Euan-
gelio.

PROPTEREA Dominus, qui legem Matth. 4.
venit implere, ac perficere, pri-
mo statim Sermone suo in monte,
præceptum Euangelicum proposu-
it: *Nisi abundauerit iustitia vestra, plus
quàm Scribarum & Phariseorum, non
intrabitis in regnum caelorum.* Loqueba-
tur autem de iustitia bonorum ope-
rum, vt per ieiunia, & eleemosynas,
& obseruationem præceptorū Dei.
Voluit itaque Dominus sub inter-
minatione nō intrandi alioquin in
regnum caelorum, vt discipuli eius,
omnesque ad eò Christiani, non so-
lùm ieiunarent, sed ieiunando etiã
abundarent super ieiunia Scribarū
& Pha-
Dominus
præcepit
in Euāge-
lio, vt ieiu-
nia Chri-
stianorum
abundare
super ieiu-
nia Scriba-
rū & Pha-
riseorum.

- & Pharifæorum. Porrò, quo modo abundare debeant noſtra ieiunia, ſuper ieiunia Pharifæorum, non dignatus eſt idem Dominus nobis explicare, dicens: *Cum ieiunatis, nolite fieri ſicut Hypocritæ, triftes. Exterminant enim facies ſuas, vt pareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis, quia receperunt mercedem ſuam. Tu autem cum ieiunas, unge caput tuum, & faciem tuam laua, ne videaris hominibus ieiunās, ſed patri tuo, qui eſt in abſconſo, & pater tuus, qui videt in abſconſo, reddet tibi.* Illud etiam ex eodem Sermone: *Intrate per anguſtam portā. Et infra: Quam anguſta porta, & arcta via eſt, quæ ducit ad vitam, & pauci ſunt, qui inueniunt eam!* Chryſoſtomus de vigilijs, abſtinentia & caſtitate interpretatur. Et ſtatim ſequitur: *Attendite à falſis Prophetis; quaſi Pſeudoprophetarū ſit, auertere ab anguſta porta, & ieiuniorū arcta via.* Expreſſum itaq; habemus verbum Domini, ieiunandum eſſe, & alacriter ieiunandum eſſe, non ad inanem gloriam. Sed quando ieiunan.

iunandum sit, ex sacris literis nō ita
 euidenter apparet., Vnde Augustinus
 Epist. 86. ad Casulanum: *Ego, inquit,*
in Euangelicis & Apostolicis literis, to-
toq; instrumento, quod appellatur Testa-
mentum nouum, animo id reuoluens, video
præceptum esse ieiunium; quibus autē die-
bus non oporteat ieiunare, & quibus oport-
teat, præcepto Domini, vel Apostolorum,
non inuenio definitum. Hæc Augustinus.
 Sed quanuis id clarè non exprimi-
 tur in Euangelio, vt verè dixit Au-
 gustinus; non tamen omninò tace-
 tur, vt idem sanctus Doctor alibi do-
 cet. Nam Matt. 9. rogantibus disci-
 pulis Iohannis: *Quare nos & Pharisei*
ieiunamus frequenter, discipuli autem tui
non ieiunant? Dominus respondit: *Nū*
quid possunt filij sponsi lugere, quandiū cū
illis est Sponsus? Venient autem dies, quā-
do auferetur ab eis sponsus & tunc ieiuna-
bunt. Ex quibus verbis intelligi po-
 test, non solum ieiunandum nobis
 esse, sed etiam eopotissimūm tem-
 pore ieiunandum, quando ablati
 est sponsus. Ablatus est autem spon-

Libr. 2. ad
 inquisitiones
 tanua-
 rij, cap. 15.

In Parasce
ue seu feria
sexta ieiun
indū est
aliquo mo
do: quod
eo tempo
re ablatu
est spōsus,
id est, cru
cifixus Do
minus.

sus per mortem crucis. Cū ergo crucis Domini memoriam celebra mus, ieiunādum est, vt in fine Qua dragesimæ ante Pascha, & quauis hebdomade in feria sexta, aliquo etiam modo ieiunandum est. Feria enim sexta erat, quando Dominus noster in crucem actus, & per crucē sponsus est ablatu, à sanctis Apосто lis. Quo tempore Dominus etiam i. pse, nihil aliud præter fel & acetum gustasse legitur: & sancti Aposto li, quasi oues sine pastore, mœrentes, & dispersi etiam ipsi ieiunaru nt. Tota etiam hebdomade pas sionis Dominus ieiunauit, diebus enim docebat in templo, noctibus autem, cū in Hierusalē domum non haberet, redibat in Bethani am, & in monte Oliueti pernocta bat in orationibus. Sic locum illum Matthæi, Apostoli explicarunt li bro quinto Consti. Apostolicarum, Cap. 19.

*Parasceuen, aiunt, & Sabbatum in
tegrum ieiunent, qui quidem possunt nihil*

gustan

gustantes vsque ad Galli cantum noctis.
 Quod si quis non potest duorum dierum
 ieiunium continuare, seruet saltem Sab-
 batum. At enim quodam in loco de se Do-
 minus: Quando discedet ab eis sponsus,
 ieiunabunt in illis diebus. Ijs igitur die-
 bus sublatus est à falsis Iudeis, & cruci-
 fixus est, & cum impijs reputatus. Et
 capite sequenti: Quare monemus vos,
 vt ieiunetis per hos dies, quemadmodum
 nos etiam ieiunauimus, cum nobis ipse
 ereptus est, vsque ad vesperam. Ha-
 tenus ex Constitutionibus Apосто-
 licis. Et Augustinus, qui alibi tem- Epist. 86.
 pus ieiunandi non exprimi, dixerat,
 in nouo testamento: ad inquisitio-
 nes tamen Ianuarij, Libr. 2. cap. 15.
 Quadragesima sanè, inquit, ieiuniorum
 habet auctoritatem, & in veteribus libris
 ex ieiunio Moyssi & Helie, & ex Euan-
 gelio, quia totidem diebus Dominus ieiu-
 nauit, demonstrans Euangelium non dis-
 sentire à lege & Prophetis. In persona
 quippe Moyssi lex, in persona Elie, Pro-
 pheta, accipiuntur. Et infra: In qua
 ergo

*ergo parte anni congruentius obseruatio
 Quadragesimæ constitueretur, nisi confinis
 atq; contigua Dominicæ passioni? Hec Au-
 gustinus. Quasi diceret: Qua parte
 anni cōgruentius constitueretur ie-
 iunium, nisi confine tempori, quo
 ablatu est sponsus? Sanctus etiā Ma-
 ximus, aut, secundū alios, Ambro-
 sius: Sacrum, inquit, *literarum exempla*
 protulimus, quibus approbam⁹, hunc Qua-
 dragenarium numerum, non esse ab homi-
 nibus constitutum, sed diuinitus consecra-
 tum, nec terrena cogitatione initiatū, sed
 celesti maiestate præceptum. Et paulò
 post: *Hec autem non tam Sacerdotū præ-*
cepta, quàm Dei sunt, atq; ideò, qui ea sper-
nit, non Sacerdotem spernit, sed Christum,
qui in suo loquitur Sacerdote. Verume-
nimuerò postquam in Quadragesi-
mæ mentionē incidimus, agedum
de Quadragesimæ origine & neces-
*sitate pauca subijciamus.**

CAPVT VII.

De Quadragesima.

Quadragesimam vocamus, qua-
 draginta dierum ieiuniū, quod
 primus

primus omnium Moyses, nō semel
absoluisse legitur. Et primū quidē
Exod. 34. *Ingressus Moyses medium ne-
bule, ascendit in montem, & fuit ibi qua-
draginta diebus, & quadraginta noctibus.*
Iterum verò idē præstitit, Exod. 34.

*Vbi fuit cum Domino Moyses quadragin-
ta dies, & quadraginta noctes, panem non
comedit, & aquā nō bibit.* Fuit autē Moy-
ses per id tēporis, ait Rupertus, cibi

potusq; omnis expers, diuina tantū
sustentatus virtute. Quod, nec in E-
lia ieiunante similiter scriptura ta-
cuit, quòd nō hoc de hominis pos-
sibilitate habitū, sed de virtute Dei
promunere sumptum est. Vbi enim

illum Angelus Domini secundò te-
tigit dicens: *Surge & comede;* Postquā
comedit & bibit, statim subiunctum
est: *Et ambulauit in fortitudine cibi illi-
us quadraginta diebus, & quadraginta no-
ctibus.* Quibus duobus exēplis, ait idem

Rupertus alio loco, vtiliter satis pro-
uidit diuinitas quatenus idoneum haberet
testimonium Christi humanitas. Hoc enim
ieiunium quo per tot dies nihil ad refectio-
nem

Exod. 34.

Niniuitæ,
Moyles,
Helias, &
Dominus,
ieiunarūt
40. diebus.

1. Timot. 6.

neim sumitur, supra naturam hominis est: & idcirco hæretica prauitas, quæ illum nõ verè sed in phantasmate hominem apparuisse contendit, tam diuturnum ieiunium, in suæ vesaniæ patrocinium procaciter arripuit. Vtiliter ergo nobis diuinitas prouidit, vt duos testes veritatis, ieiunantis hominis Christi humanitas obtineret: alterum scilicet ex Lege, alterum ex Prophetis. Immò si libet, dicimus, quia non duos tantum, sed & tres habuit testes in hoc negocio, hic DEVS & homo verus, Saluator noster. Vnus enim Moyses, secundò ieiunauit quadraginta diebus, & quadraginta noctibus. Igitur in ore non tantum duorum, sed etiam trium stabit, & hoc verbum. Hæc Rupertus.

Ieiunarunt & Niniuite natura ipsa docente, vt superius dictum est, quadraginta diebus & quadraginta noctibus: quamuis non ita rigidè vt Moyses & Helias. Vnde Hieronymus in Ionam: *Quadragenarius*, inquit, numerus cõuenit peccatoribus, & ieiunio & orationi, & sacco, & lachrymis, & perseuerantiæ deprecandi: Ob q̄ & Moyses quã;

ses quadraginta diebus ieiunauit in monte Syna, & Helias fugiens Iezabel, & D E I desuper ira pendente quadraginta dies ieiunasse scribitur. Ipse quoque Dominus verus Ionas missus ad prædicationem mundi, ieiunauit quadraginta dies, & hereditatem nobis ieiunij derelinquens, ad esum corporis sui, sub hoc numero nostras animas præparat.

Celebratur hic mysticus numerus quadragenarius passim in scripturis sanctis. Vnde Hieronymus in Ezechielem: Numerus quadragenarius semper afflictionis & pœnitentiæ est. Vnde & Moyses & Helias, & ipse Saluator quadraginta diebus ieiunauerunt, & noctibus: & per quadraginta annos populus erat in solitudine, vt postea circumcisus in Galgalis opprobrio & ignominia Aegypti liberetur. In cuius numeri Sacramento, & hic idem Prophetæ Ezechiel, pro tribu Iuda quadraginta diebus dormit in dextro latere: & quadringentis annis, populus seruiturus in Aegypto nunciatur, qui faciunt quadraginta decadas
sue

Numerus
quadrage-
narius est
mysticus.

siue quatuor ἐξ ἑξατοῦ ὁδῶν. *Pluuia quoq;* diluuij quadraginta diebus inferūt orbi naufragium. *Iustum enim erat:* vt, qui per quatuor elementa mundi, quibus omnia constare dicuntur, dū ea diligit & fouet, Deū offenderat, in ipso numero puniretur. In eādem formam disserit Ambrosius Luc. 4. *Quadraginta autem dies, mysticū numerum recognoscis:* tot enim diebus aquas abyssi effusas esse meministi, & tot ieiunio dierum sanctificato, *Propheta refusam cæli serenioris esse clementiam:* tot ieiunio dierum *S. Moyses* perceptionem legis emeruit: tot annos in heremo constituti *Patres* panem Angelorum, & cælestis alimentæ gratiam consecuti sunt: nec antequam *mystici numeri* tempus explerent, terram promissionis intrare meruerunt: tot ieiunio dierum *Dominus* nobis in Euangelium patefcit ingressus. *Vnde* si quis Euangelij gloriam, fructumq; resurrectionis optat adipisci, *mystici ieiunij* præuaricator esse nō debet. quod & in lege *Moyses,* & in Euangelio suo *Christus,* vtriusq; testamenti auctoritate præscripsit, fidele virtutis esse certamen. *Cassianus* etiam *vetus* auctor,

thor, in collationibus Patrum, ait: *Tempus hoc, quo anniuersariæ dierum nostrorum decimæ Deo tribuuntur, Quadragesimæ nomen accepit: quod fortasse vel hoc visum sit, hoc vocabulo debere censeris, quòd Moyses vel Helias, vel ipse Dominus noster Iesus Christus, quadraginta diebus ieiunasse traduntur. Ad cuius numeri Sacramentum, illi quoque quadraginta anni, quibus Israël est in solitudine cõmoratus, & quadraginta scilicet mansiones, quibus eam mysticè pertransisse scribitur, non incongruè coaptantur. Ad hæc Ecclesia hymnum publicè decantat, ubi hæc eadem commemorat in hunc modum:*

*Ex more docti mystico
Seruemus hoc ieiunium
Deno dierum circulo
Ducto quater notissimo.
Lex & Prophetæ primitus
Hoc prætulerunt, postmodum
Christus sacrauit omnium
Rex atq; factor temporum. &c.*

Porro illud miraculū, quod Deus olim Moyse & Helix concessit, vt

Quidam
Patres No-
ui testamē-
ti 40. dies,
sine vlllo
cibo trāse-
gerunt.

quadraginta dies, sine vlllo cibo trāsi-
gerent, Patribus etiā noui testamen-
ti non negauit. Nam Theodoretus
in libro, quem inscripsit Philorheū,
in vita Simeonis alterius, serui Dei,
refert ipsum Moy sis & Heliæ, diui-
norum virorum exemplo quadra-
ginta dies sic ieiunasse, vt post eos sa-
eram communionem, & postea la-
ctucas atque alia eiusmodi ægrè in
cibum admiserit. Id ipsum ter præ-
stitisse commemorat Maranam &
Cyram sanctas mulieres, earum vi-
tam describens. Sed omissis his, quæ
miraculo facta sunt, qualis olim
Christianis fuerit consueta Quadra-
gesimæ obseruatio, videamus.

Varia
Quadra-
gesimæ ob-
seruatio.

Magna fuit Christianorum varie-
tas in obseruatione Quadragesimæ,
iam inde ab initio nascentis Eccle-
siæ, prout vnaquæq; natio, à suis pri-
mis prædicatoribus fuit instituta, &
prout quisque magis vel minùs, tra-
ditionum Apostolicarum erat peri-
tus. Varietatem illam ex venerabi-
li Beda, libro, de officijs Ecclesiasticis
anno-

annotabimus. Fuit siquidem is, vir rerum ecclesiasticarū peritissimus & obseruantissimus.

Quidam igitur ieiunium suum à Septuagesima inchoarunt quam fu^{ma.} isse Polonis consuetudinem, refert Cromerus in Historia Polonica: & meritò. Incipit enim iam tum Ecclesia lugubres cantus, & omisso Alleluia, pœnitentis lamenta incipit resonare. Dicta est autem Septuagesima, quòd totidem dies numerētur vsque ad octauam Paschæ. quo tempore primùm Neophyti vestes albas deponebāt. Nihilominus si quis in hebdomade quauis, die Dominico, & feria quinta, iuxta veterem Melchiadis Canonem, non ieiunet: cum tota hebdomade Paschæ nullū ieiunium celebretur, quinque verò abstinentiæ dies, hebdomada passionis iure suo sibi vendicet, præter hos manent tantum quadraginta dies ieiunandi; qui nomē quadragesimæ utcunq; tueri possunt.

S. Damascus in vita Melchiadis.

Idem Venerabilis Beda Græcos

I 2

ieiuni.

**Sexagesi-
ma.**

ieiunium suum à Sexagesima exor-
diri asserit. Sed hi cùm Dominicis &
Sabbatis non ieiuent, vt olim Apo-
stoli ante sepultam synagogam fie-
ri voluerunt : supersunt duntaxat
quadraginta dies ieiunij, sed Sexage-
gesima dicitur, quòd sexaginta dies
ab illa, vsq; ad finem Paschæ, nume-
rare licet.

**Quinqua-
gesima.**

Alij à Quinquagesima ieiunia sua
incipiūt, vt hactenus multi religiosi
& Ecclesiastici viri, iuxta Canonem
sancti Telesphori obseruant. Sed
sublatis diebus Dominicis, quibus
nunquam Ecclesia ieiunauit, qua-
draginta duo supersunt dies ieiunio
consecrati: & duo tantum sunt dies
quibus hoc anni tempore abundat
eorum ieiuniū, super ieiunium reli-
quorum Christianorum. Et tamen
Quinquagesimam vocamus illam
Dominicam, quòd quinquagin-
ta computentur dies ab il-
la vsque ad sanctum
Pascha.

**In Epist.
Decretali.**

CAP.

CAPVT VIII.

De obseruatione Quadragesime in Romana Ecclesia.

Romanæ verò Ecclesiæ semper cōsuetudo fuit, vt à feria quarta Cinerum, vsq; ad Paschales dies Quadragesimæ ieiunium celebraretur. In eo siquidē temporis spacio, exceptis Dominicis quadragenarius numerus ieiunio relinquitur. Vnde constat, verum non esse, quod quidam existimarunt, D. Gregoriū quatuor dies illos ieiunij, ante primam Quadragesimæ Dominicam addidisse. Extant siquidē Diui Augustini, multò Gregorio antiquioris, Sermones in feria quarta Cinerum, & tribus diebus sequētib; horum Sermonum primus, hęc inscriptionem habet: *Feria quarta in capite ieiunij Sermo primus.* Idem Sermo incipit in hęc verba: *Ecce fratres charissimi Deo propitio, tēpus Quadragesimæ venit, &c.* Et Sermone primo ferix quinta, post cineres, exhortatur ad pœ-

De Conf.
Dist. 5. Ca.
Quadragesima.

nitentiam & confessionem his ver-
 bis: Ergo vos, dilectissimi fratres, hortor
 atque commoneo, vt si quis ex vobis con-
 scijs criminum, indignum se communione
 Ecclesiastica putat, dignum se esse faciat.
 Dicitis: Quomodo aliquis dignum se facere
 possit? Quomodo? Nisi vt errores pristinos
 relinquat, & pœnitentiam petat: vt qui
 criminum suorum sorde pollutus est, exo-
 mologesis satisfactione mundetur. Et Ser-
 mone primo Sabbati proximè se-
 quentis: Rogo, ait, vos, fratres charissi-
 mi, & admoneo, vt in isto legitimo & sacra-
 tissimo tempore, exceptis Dominicis die-
 bus, nullus prandere præsumat: nisi fortè
 ille, quem ieiunare infirmitas non permit-
 tit: quia alijs diebus ieiunare, remedium
 est aut præmium, in Quadragesima non
 ieiunare, peccatum est. Alio tempore, qui
 ieiunat, accipiet indulgentiam: in Quadra-
 gesima, qui non ieiunat, sentiet pœnam. Et
 tamen, qui ieiunare non præualet, secre-
 tius sibi soli, aut si est alius infirmus cum
 ipso in domo sua, præparet, quod accipiat:
 & illos, qui ieiunare præualet, ad pran-
 dium non inuitet, quia si hoc fecerit, non so-
 lum

Exomolo-
 gesis in
 Quadrage-
 sima tem-
 pore S. Au-
 gustiani.

In Quadra-
 gesima nõ
 ieiunare,
 peccatum
 est.

lum *DEVS*, sed etiam homines possunt, intelligere, illum non pro infirmitate non posse, sed pro gula ieiunare non velle, &c. Cæterùm Mediolanenses post primam Donminicam in Quadragesima ieiunant, quo tempore cùm triginta sex tantùm sint dies ieiunandi, Quadragesima tamen vocatur, quòd quadragenarius numerus dierum, vsque ad feriam quintam in cœna Domini, quo die pœnitentes primùm ad Ecclesiam admittuntur, à prima Quadragesimæ Dominica computetur.

Quadragesima Me-
diolanen-
sium.

Distin. 10.
Ca. in Cap.

Hoc ipsum, quod Mediolanenses, fecisse totam Hellada, legitur in Historia Tripartita, lib. 9. cap. 38. Sex siquidem hebdomadas ante Pascha, in illa prouincia ieiunari commemorat.

Quadragesima quo-
rundã Græ-
corum.

Varietatem, quæ circa Quadragesimam aliquãdo in Gallia fuit, sustulit Concilium Aurelianense quartum, Canone secundo, vbi sic decernitur: *Hoc etiam decernimus obseruandum, vt Quadragesima ab omnibus*

Ecclesijs equaliter teneatur, neque Quinquagesimam aut Sexagesimam ante Pascha, quilibet Sacerdos præsumat indicere: Sed neq, per Sabbata absque infirmitate quisq, soluat Quadragesimale ieiunium, nisi tantum die Dominico prandeat, quod fieri specialiter Patrum statuta sanxerunt.

In Quadra-
gesima o-
lim tantū
die Domi-
nico pran-
debāt, qd
reliquis
diebus iei-
nantes si-
ne pradio
cenabant.

Quare quod loco iā citato Triparti-
ta retulit, ex Socrate Romano, tres
tantum hebdomadas ante Pascha
ieiunasse, credendum nō est homi-
ni Græco, qui Romam non viderat,
& hæretico (Nouatianus enim erat
Socrates, vt constat ex Nicephoro,
lib. 6. cap. 37.) præsertim cum sibi ipsi
eodem capite contradicat: Afferit
enim primū, tres illas hebdoma-
das, exceptis Sabbatis & Dominicis,
Romæ ieiunari. Et paulò post, quasi
sui oblitus testatur, apud Romanos
omnibus Sabbatis esse ieiunium. ni-
si fortè id significare voluit, quod
habet Canon primus secundi Con-
cilij Bracarenfis: Vt ante dies 20. Ba-
ptismi, ad purgationem exorcismi
concurrant Cathechumeni. Et 85.
quarti

quarti Carthaginensis: Vt baptizati nomen suum dent, & diu sub abstinentia vini & carniū, ac manū impositione, crebra examinatione, Baptismum percipiant. Iā cūm Baptismus in die Paschæ solenniter eo tempore conferretur, & diebus 20. ante Baptismū Cathedumeni absterent: hoc est forsā, quod Socrates dixit, de tribus hebdomadis ieiunādis, apud Romanos ante Pascha, alioquin ex Augustino & Hieronymo, utroq; sanctæ Latinæ Ecclesiæ Doctore, & Romæ circa idem tempus versato, constat, Romanos per Quadragesimam septem hebdomadas ferè, vt hodiè, ieiunasse. Nam quòd Irenæus Martyr ad Victorem Pontificem Romanum æquè martyrem scripsit, vt habet Eusebius, libro 5. Hist. Ecclesiast. cap. 24. quosdā ieiunare vno die ante Pascha, alios duobus, alios pluribus; ipsemet S. Irenæus rationē reddidit eadem epistola; natum hoc esse affirmans ex eo, quòd non simpliciter, quod ab

Augustinus
in Sermo-
nibus.

Hieronymus
in lib.
contra Iu-
uin.

initio traditum est, tenuerūt per negligentiam vel imperitiam, quod & hodiè de non paucis, heu nimium verè, prædicare possumus.

CAPVT IX.

Quòd Quadragesima sit ieiunãda ex præcepto Apostolico.

Non cõtentus Dominus noster Mosaico, Prophetico, & Evangelico exemplo, nos ad sacrũ Quadragesimæ ieiuniũ prouocasse, præsciens, futurum populum duræ cervicis, qui sub prætextu Euangelij, libertati carnis indulgeret, & expressum Ieiunij Quadragesimæ præceptum exquireret: Sanctis suis Apostolis, per Spiritum sanctum, id etiã inspiravit, vt disertis verbis huius abstinentiæ præceptũ, populo Christiano proponerent. Quod vnum est ex illis multis, de quibus ante ascensionem dixerat: *Multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modòs & ex illis, de quibus Spiritum sanctum*

Ioan. 16.

atum

Etum promittens aiebat: *Paracletus Spiritus sanctus, mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia, quaecunque dixerero vobis.* Extat autem præceptum de Quadragesima, & inter Canones Apostolorum Can. 63. & in Constitutionibus Apostolicis, libro quinto, cap. 13. his verbis: *Servandum est à vobis ieiunium Quadragesimæ, continens memoriam conuersationis & legislationis Domini.*

Quem Canonem D. Ignatius Apostolorum discipulus ad Philippenses scribens, eisdem penè verbis retulit dicens: *Quadragesimam nolite prohibere: imitationem enim continet DEI conuersationis: Hebdomadam etiam passionis nolite despiciere.* Origenes, qui vicinus fuit tempori Apostolorum, Homil. 10. in Leuiticum: *Habemus, inquit, Quadragesimæ dies, ieiunijs consecratos. Idē in Iob, lib. 3. Quando ieiunamus, ô viri, abstinemus nos, vt nõ gustemus carnes, neque vinum, neque superfluas escas.* Chrysostomus Hom. 1. in

Cap. 5.

in Genesi de Quadragesima sic loquitur: *Nusquam hodiè tumultus, vel clamor, vel carnum concisiones, vel cocorum discursus: sed omnia illa abierunt, & imitatur hæc ciuitas (Constantinopolis) honestam quandam, continentem & sobriam matrem familiam, Augustinus libr. 30, contra Faustum Manichæum: Christiani, ait, non Heretici, sed Catholici, edomandi corporis causa, non quòd esse illa immunda credant, non solum à carnibus, verùm etiam à quibusdã terræ fructibus abstinēt: vel semper, sicut pauci, vel certis diebus, atq; temporibus, sicut per Quadragesimam ferè omnes. Et Sermone primo Dominicæ primæ Quadragesimæ: Illa est, inquit, in Quadragesimæ diebus grandis utilitas, quòd dum etiam à licitis abstinemus, magis ac magis admonemur illicita vitare. Qui enim abstinemus nos à carnibus, quib; alijs diebus uti licet: qui nos abstinemus à vino, quo moderatè uti licet: qui ergo ista vitamus, quæ aliquando licent, imprimis peccata fugiamus, quæ omnino nunquam licent. Et de Ecclesiasticis dogmatibus, cap. 68.*

Pre amore

Pro amore castigandi corporis abstinētibz à vino vel carnibus, nihil credere meriti accrescere, non hoc Christiani, sed Iouiniani est. Contra hunc Iouinianum Diuus Hieronymus integros libros scripsit, & aduersus Montanū, ad Marcellam: Nos, ait, vnam Quadragesimam secundum traditionem Apostolorum ieiunamus. Et iterum: Per totum annum licet ieiunare, sed aliud est voluntate, aliud necessitate munus offerre. Theophilus Alexandrinus libro Paschali tertio: Nequaquam diebus Quadragesimæ, sicut luxuriosi diuites solent, vim poculum suspiramus, neq; in procinctu & prælio, vbi labor, & sudor est necessarius, carniū edulio delectemur. Et iterum: Qui legum præcepta custodiunt, ignorant vinū in ieiunijs, carniū esum repudiant. D. E. piphanius, Hæresi 75. contra Aëriū: In diebus Paschatis (dies Paschæ vocat, hebdomadam sanctam, id est, dies transitus Domini) quando apud nos fiunt χαμερῖαι, id est, humi dormitiones, castitates, afflictiones, siccorum esus: ipsi (Aëriani heretici) à summo mane ob-

Aëriani veteres heretici in hebdomada sancta, carne ac vino se explebant.

sonantur, carneque ac vino, venas suas
 explentes cacchinnantur, ridentes, ac sub-
 sannantes eos, qui sanctum hunc cultum
 hebdomatis Paschatis perficiunt. Et in fi-
 ne libri contra Hæreses: Quadragesi-
 mam ante septem dies sancti Paschatis, si-
 militer seruare solet Ecclesia, in ieiunijs
 perseverans, Dominicis verò omnino non,
 nec in ipsa Quadragesima. Ceterum per
 sex dies ipsius Paschatis (hebdomada
 sancta) omnes populi, in siccorum esu (Ex-
 ποφαγία) perseverant, pane (inquam) & sa-
 le & aqua tunc vtentes ad vesperam. Sed
 ad Concilia veniamus.

Concilia
 de Ieiunio
 & Quadra-
 gesima.

Nouissima Synodus Tridentina
 sess. 25. Pastores omnes obtestatur,
 vt quibuscunq; fidelibus sedulo cō-
 mendent, quæ ad mortificandam
 carnem conducunt: vt ciborum de-
 lectus, & ieiunia, quæ sancta Roma-
 na Ecclesia statuit.

Synodus in Trullo, Canone 56.
 Accepimus in Armeniorum regione, &
 in alijs locis, in Sabbatis, & Dominicis
 sanctæ Quadragesimæ, quosdam oua & ca-
 seum comedere: visum est Ergo, vt omnis

DEI

DE I Ecclesia, quæ est in vniuerso terrarũ orbe, vnum ordinem sequens, ieiunium perficiat: & abstineant, sicut ab omni eo, quod immolatur, sic & ab ouis & caseo, quæ quidem sunt fructus & fœtus eorum à quibus abstinemus. Si autem hoc non seruauerint: si sint clerici, deponantur, si laici segregentur.

Prima Synodus Oecumenica Nicæna, in qua trecenti octodecim Patres, ex toto orbe conuenerunt, ex eorum numero, qui sub Tyrannis egregiè pro fide Catholica decertauerant, Canone quinto vulgato meminit Quadragesimæ his verbis: *Habeatur semel Concilium ante dies Quadragesimæ, vt omnibus, si quæ sunt, simulatibus amputatis, mundum & solenne DEO ieiunium possit offerri.* Huius Concilij, tanta semper fuit, apud Christianos omnes authoritas, vt Diuus Gregorius hoc, cum tribus sequentibus, quasi quatuor Evangelia se colere, scriptum reliquerit. Huius ergo Concilij authoritate contentus, consultò prætermitto
alia

alia innumera ex Concilijs præsertim Prouincialibus decreta de Quadragesima, & de ieiunio; qualia sunt Agathensis Concilij Canon. 12. Libertini 32. Gangrēsis 18. & 19. & quæ superiùs citauimus, Laodiceni 50. Tolerani quarti 10. Aurelianensis quarti 2. Etiam aliquid de ieiunio Quatuor temporū subiungā, quod secundū Quadragesimam maxime in Ecclesia solenne semper fuit.

CAPVT X.

De Ieiunio Quatuor temporū.

Figura ieiunij quatuor temporum.

Vetus Synagoga, cui omnia in figura contingebant, quatuor habuit diuersis anni temporibus solennia ieiunia. de quibus Zachariæ 8. sic habetur: *Hæc dicit Dominus exercituum: Ieiunium quarti, & ieiunium quinti, & ieiunium septimi, & ieiunium decimi, erit domui Iudæ in gaudium & letitiam, & in solennitates præclaras.* Et Hieronymus ibidem: *Hebræi ieiunium quarti mensis, qui apud Latinos vocatur Iulius, die septima & decima eiusdem mensis arbi-*

erantur: quando descendens Moyses de monte Syna tabulas legis abiecerit, atque confregerit: & iuxta Hieremiam, muri primum rupti sunt ciuitatis In quinto mense, qui apud Latinos appellatur Augustus, cum propter exploratores terrae sanctae seditio orta esset in populo, iussi sunt montem non ascendere: sed per quadraginta annos longis ad terram sanctam circuire dispendijs, ut exceptis duobus Caleb & Iosue, omnes in solitudine caderent. In hoc mense & à Nabuchodonosor, & multa post secula, à Tito & Vespasiano templum Hierosolymorum incensum est, atq; destructum: capta vrbs Bethel, ad quam multa millia confugerant Iudaeorum; aratum templum in ignominiam gentis oppressae à Tito Anno Rufo. In septimo verò, qui apud nos appellatur October, occisus est Godolias, et Iudae tribus, ac Hierusalem reliquiae dissipatae. Legamus Hieremiam. Mense decimo, qui apud nos Ianuarius dicitur, eò quòd ianua sit anni atque principium Ezechiel in captiuitate positus, audiuit & cunctus eius populus captiuorum, quinto mense tē-

Exod. 32:

Hier. 58.

4. Reg. 25.

Hier. 39.

& 41.

Ezech. 33.

Hier. 52.

K

plum

plum esse subuersum: Quod plenissimè in eodem Propheta cognoscimus. Hæc Hieronymus. Ad hanc igitur similitudinem Ecclesia Dei ab Apostolis instituta, semper habuit quatuor temporū ieiunia: vt sicut per Quadragesimā decimas anni, sic per quatuor temporū ieiunia, primitias quatuor anni temporū Domino dedicaret.

Ieiunium
vernum.
Epist. 1.

Sermone
s. de ieiunio
deci-
mi mensis.

Ieiunādū
est post Pē-
tecostē ex
præcepto
Apostolo-
rum.

Et primum quidem est ieiunium vernū, quod in ipsā incidit Quadragesimam: Et Calistus antiquissimus Pontifex & Martyr, à Quadragesima separare tentauit: quæ separatio recipitur ab Oxoniensi Concilio, Canone 5. & Moguntiaco primo, Can. 32. Caterū per contrariā consuetudinē abolita fuit, postea hæc separatio. Et tempore S. Leonis, ieiunium vernū in ipsa Quadragesima celebrabatur, vt constat ex eius Sermonibus

Ieiunium aut̄ æstiuū, quod post Pētecostes festum obseruatur Apostolicum esse, liquet ex fine lib. 5. Cōst. Apostolicarū: vbi præceptū extat A-
posto-

postolorum, in hebdomade post Pē
 tecosten ieiunandum esse. Porrò ie-
 iunium autumnale Apostolicū etiā Ieiunium
autumna-
le est Apo-
stolica in-
stitutio.
 esse locupletissimus testis est Leo I.
 doctissimus & sanctissimus Pōtifex,
 qui Sermone 7. de ieiunio septimi
 mensis, sic cōcionatur: *Apostolica in-
 stitutio, dilectissimi, quæ Dominum Iesum
 Christum ad hoc venire in hunc mundū no-
 uerat, ut legē non solueret, sed impleret, i-
 ta veteris testamenti sacramēta distinxit;
 ut quædā ex eis, sicut erant condita, Euan-
 gelicæ eruditioni profutura decerperet, &
 quæ dudū erant consuetudinis Iudaicæ fie-
 rent obseruantia Christiana. Et infra:
 Quòd igitur, dilectissimi, ex veteris præ-
 dicatione doctrinæ ad purificationē anima-
 rū corporumq; nostrorū, ieiunium septimi
 mensis assumimus, non legalibus nos oneri-
 bus subijcimus, sed utilitatē e. t. nentia, q̄
 Christi Euangelio seruit, amplectimur.*

Postremò ieiuniū hybernum Apo- Ieiunium
Hybernū.
 stolica niti auctoritate, ex sancto Lu-
 ca in Actis Apostolorum deprāhen-
 dere possumus: primitiæ siquidem
 Ecclesiæ mos fuit, ut ordinationes

ministrorum Ecclesiæ mense Decem-
bri solenniter fierēt, vt notum
est his, qui in historia Ecclesiastica
sunt vtcunq; versati. Iam verò ordi-
nationes cum ieiunijs & orationi-
bus fuisse coniunctas, 13. cap. Actorū
ostenditur, vbi sic legimus: *Ministran-
tibus autem illis Domino & ieiunantibus,
dixit illis Spiritus sanctus, segregate mihi
Saulum & Barnabam in opus, ad quod as-
sumpsi eos. Tunc ieiunantes & orantes, im-
ponentesq; eis manus dimiserunt illos.* Et
cap. 14. *cum cōstituisent illis per singulas
ecclesias Presbyteros, & orassent cum ie-
iunationibus, commendauerunt eos Domi-
no in quem crediderunt.*

Leo de Ie-
iunio qua-
tuor tem-
porum.

Sed præstat, opinor, prædictū san-
ctissimū Leonem, de Quatuor his
ieiunijs differentem audire. Is ergo
Sermone octauo de Ieiunio decimi
mensis (plurimi siquidem huius ar-
gumenti eodem authore Sermones
extant) ita loquitur: *Huius obseruan-
tiae vtilitas, dilectissimi, in Ecclesiasticis
est præcipue constituta ieiunijs, quam ex
doctrina sancti Spiritus, ita per totius anni
circu-*

*circulum distributa sunt, vt lex abstinen-
 tia omnibus sit adscripta temporibus. Si-
 quidē ieiunium vernum in Quadragesima,
 aestiuum in Pentecoste: Autumnale in
 mense septimo: Hyemale autem in hoc, qui
 est decimus, celebramus: intelligentes diui-
 nis nihil vacuum esse præceptis, & verbo
 Dei ad eruditionem nostram omnia elemen-
 ta seruire; dum per ipsius mundi cardines,
 quasi per quatuor Euangelia, incessabili
 tuba discimus, q̄ prædicemus & agamus.
 Hęc Leo. Quibꝫ ieiunia quatuor tē-
 porū quatuor Euāgelij cōparat, &
 ex Spiritus s̄cti doctrina, verbo Dei
 atq; diuinis præceptis orta esse testa-
 tur. Cōcludit autē Sermonem dicēs:
*Quarta igitur & sexta feria ieiunemus:
 Sabbato autem apud beatissimum Apo-
 stolum Petrum vigilias celebremus, &c.*
 In quam sententiam plures Sermones
 de ieiunio quatuor temporum
 claudere solet, vt hinc etiam disca-
 mus, quot & qui dies essent, quatuor
 anni temporibus in veteri Ecclesia
 ieiunio destinati. Ibidem etiam oc-
 currit vigiliarum consideratio.*

Ieiunium
 quatuor
 temporū
 ex doctri-
 na S. spiri-
 tus.

CAPVT XI.

De Ieiunio Vigiliarum.

MAiores nostri, noctibus solen-
 tionibus pernoctare consueuerant,
 vt se ad imminens solennitatem
 præpararent, iuxta verba Domini v-
 bique peruigilia commendantis: *Vi-*
gilate, inquit, & orate, ne intretis in ten-
tationem. Solebant autem ferè vigili-
 as ieiunijs coniungere. Sic Paulus v-
 bicunq; ferè meminit vigiliarum, ie-
 iunia etiam adiecit; vt 2. Corinth. 6.
In omnibus exhibeamus nosmet ipsos, sicut
Dei ministros in multa patientia, in tribu-
lationibus. Et paulò inferiùs: In labori-
bus, in vigilijs multis, in fame & siti, in ie-
iunijs multis, &c. Et 1. Thessal. 5. *Igitur*
non dormiamus, sicut & cæteri: Sed vigile-
mus, & sobrij simus. Et 2. Timoth. 4.
Tu verò vigila, in omnibus labora, opus
fac Euangelistæ, ministerium tuum imple,
sobrius esto. Et sanctus Petrus: *Sobrije-*
stote & vigilate, quia aduersarius vester
diabo.

Matth. 26.

Pet. 5.

diabolus, tanquam leo rugiēs circuit quærens quem deuoret.

Præceperunt etiam Apostoli vigilare simul & ieiunare, 5. Const. Apostolicum de Vigilia. A. post. cap. 20. vbi de feria quinta in cœna Domini statuunt: *A vespera quinti diei, vsque ad Galli cantum, vigilantes atque in Ecclesia conuenientes, vigilate orantes & rogantes Deum, legentes in vestra pernoctatione legem, Prophetas, & psalmos, vsque ad Galli cantum. Et hæc de vigilia. Ieiunium verò eiusdem ferix quintæ, ieiunio hebdomadæ passionis comprehenditur, de quo dictum iam erat, Cap. 13. Aggredimini sanctam Paschæ hebdomadam. (id est transitus Domini suæ passionis) ieiunantes in ea omnes cum timore & tremore.*

Id ipsum probat Eusebius, libro 2. Histor. Ecclesiasticæ, cap. 17. ex Philone Hæbreorum doctissimo, qui sanctum Petrum vidisse perhibetur, & librum de vita Theoretica edidit, in quo mores Christianorum, qui Alexandria, sub sancto

Marco fuerant instituti diligenter
 descripsit, & inter alia eorum vigi-
 lias cum ieiunijs coniunctas. Sanctus
 Leo, vt supra visum est, in Sabbatis
 quatuor temporum vigilijs indixit.
 Cùm ex Innocentio primo, ad De-
 centium Eugubinum Episcopum
 sciamus Sabbatis ieiunandum fuisse,
 iam necesse non est, hoc loco vigili-
 as omnes, & pridiana festorum ieiu-
 nia commemorare. Ea si quis nosse
 cupit ex Concilio Salegunstadiensi
 petat, Can. 10. & Oxoniensi, Can. 4.
 quod in Anglia celebratum est: vbi
 nostra memoria consuetudo lauda-
 bilis perseuerabat, vt populus Ca-
 tholicus ad templum conueniret, in
 orationibus & ieiunijs festum, quod
 sequebatur expectans. In alijs verò
 nationibus ferè iam vsus vigiliarum
 est abolitus, nisi fortè vigiliæ natalis
 domini, & feriæ quintæ in Cœna
 Domini, & vigiliæ Paschæ, ieiunia ta-
 men obseruantur ab obedientibus
 Ecclesiæ filijs, quamuis ad tollendas
 peccatorum occasiones, nocturni
 conuen-

Ad tollen-
 das pecca-
 corū occa-
 siones ab-

conuentus in defuetudinem abierint. Sic docet author Sermonis 25. ad fratres in eremo in hæc verba: rogata sũt
vigiliæ &
ieiunia sub
rogata.

Scitote fratres mei, quod antiquitus patres nostri fideles ieiunare consueuerunt, in vigilijs magnarum solennitatum, vsq; ad noctem, quod laudandum erat & bonũ. Et infra: Aliquod tamen est ieiunium deuotionis: vt ieiunare vigilia Sanctorum, Cypriani compatriote nostri, & Geruasij & Protasij, & similia. Aliud est ieiunium institutionis: vt Assumptionis S. Mariæ, & Natiuitatis S. Iohannis Baptistæ, Sanctorum Apostolorum Petri & Pauli, Simonis & Iudæ, Matthæi & Andreae, & Iacobi maioris. Istorum enim vigilias ieiunare semper debemus; vt sicut ieiunando cum eis patimur, ita & in futurum cum eis pariter gloriemur. Et adhuc inferius: Sed destructis vigilijs illis, adhuc tamen antiquitatis nomen tenemus: quia dum ieiunamus, vigiliam nuncupamus.

CAPVT XII.

De abstinentia Sabbati & feriæ
Sextæ, per totum annum.

MAnifestum est ex Epistola sancti Augustini 86. ad Cassulanū, olim totam Ecclesiam Dei, per vniuersum terrarum orbem, duobus diebus quauis hebdomade serio ieiunasse, feria scilicet quarta: quòd eodie Dominus, potestati Iudæorum venditus fuerit: & feria sexta, in memoriam Dominicæ passionis. Fuerat & hoc in Synagoga præfiguratū, sicut & reliquæ sanctæ Ecclesiæ observationes. Siquidem Pharisæos bis in Sabbato, id est, in hebdomade ieiunasse, ipsum Euangelium docet. Vnde Isidorus lib. 6. Etymologiarū cap. vltimo: *Statio, inquit, est observatio statutorum dierum, vel temporum: Dierum, ut quartæ feriæ & sextæ ieiunium, ex veteri lege præceptum. De qua statione in Euangelio dixit ille: Ieiuno bis in Sabbato, id est, quarta & sexta Sabbati: Temporum autem, quæ legalibus ac*

Luc. 13.

Pro.

Propheticis institutionibus, terminatis temporibus statuta sunt, ut ieiunium quarti, quinti, septimi & decimi mensis: sicut in Euangelio dies illi, in quibus ablati sunt sponsus; vel sicut observatio Quadragesima, quæ in vniuerso orbe, institutione Apostolica observatur, circa confinium Dominicæ passionis. Hæc Isidorus. Ecclesiâ verò Romanâ; ut vel hac etiâ in parte abundaret, super iustitiâ Phæsaorû; triduo (ait Augustinus ubi supra) omni septimana ieiunasse. Præter quartam enim & sextam feriâ, ieiunabat etiam diebus Sabbati, siue id faceret, quòd D. Petrus die quodâ Dominico, cû Simeone Mago certaturus, se per ieiuniû Sabbati, ad id certamè præparauit, & foelici euentus edoctus, Romanis idè lege præscripsit, siue id in perpetuâ cõmemorationè sepulturæ Domini, & dispersionis Apostolorû fuerit institutû.

Quæcunq; tamen fuerit ratio, dubium nõ est, triduanû illud cuiusuis hebdomadis ieiunium ab Apostolis initiû habuisse. Nã de feria quarta & sexta,

Epist. 26.

Abstinẽtia
feriæ quar-
tæ, sextæ &
Sabbati ab
Apostolis
initiû habuit.

sexta, simul & de Quadragesima Ca-
 non extat Apostolorum 68. his ver-
 bis: *Si quis Episcopus aut Presbyter, aut*
Diaconus, aut Hypodiaconus, aut Lector,
aut Cantor, sacram Quadragesimam Pa-
sche, aut quartam feriam, aut Parasceue
non ieiunauerit deponitor: præterquam si
imbecillitate impediatur corporis: sin lai-
cus sit, communionem priuator. Ex quibus
 sequitur: Peccatum fuisse letale, si
 quis, cum posset ieiunare, statis tem-
 poribus nõ ieiunaret. Depositionis
 enim & anathematis pœna, nisi pro
 graui crimine, à sanctis Apostolis
 non irrogaretur. Sabbati etiam ieiu-
 nium Apostolicum esse, compertũ
 est, ex verbis Apostolorum, quæ D.
 Epiphanius, contra Audianos retu-
 lit, *quando ipsi* (scilicet Iudæi, de ipsis e-
 nim sermo præcesserat) *conuiuantur,*
(nempe in Sabbatis) vos (Christiani
 videlicet) *ieiunantes pro ipsis lugete.* Vt
 meritò D. Hieronymus ad Lucinũ
 Beticum de ieiunio Sabbati scripse-
 rit: *Vnaqueq, provincia suo sensu abũdet,*
& instituta maiorum leges Apostolicas ar-
bitre-

bitretur. Et hæc quidem olim sic Romæ gesta sunt. Progressu verò temporis Ecclesia Romana, sicut & reliquæ per orbem Ecclesiæ, bidui ieiunio in septimanâ contenta fuit, id verò in feria sexta & Sabbato solita est obseruare: Triduum illud vetus solis quatuor temporum ieiunijs relinquens. Immò remissa in dies austeritate, prædicto biduo, non tam rigidum ieiunium, quàm abstinentia quædam, & ciborum delectus remansit. quod ex verbis Gregorij septimi colligitur, de Conf. Dist. 5. cap. *Quia dies: nisi eisdem diebus magnū festum occurrat. Magnum verò festum, Natalem Domini fore intelligendum, testatur Epiphanius in fine libri contra Hæreses ex Apostolica traditione. Sed satius erit eiusdē Epiphaniij Sermonem adscribere: Tradiderunt Apostoli, vt in his diebus (feria quarta & sexta) ieiunia fierent, ita, vt impleatur dictum hoc: Quum ablatu fuerit ab eis sponsus, tunc ieiunabunt in illis diebus; & non vt gratiam aut beneficium*

Ieiunia p
peccatis
nostris a
pud Deum
supputan-
tur.

ficiam exhibeamus ei, qui pro nobis passus est, ieiunium nobis constitutum est, sed ut cōfiteamur ad nostrā salutē Domini passionē, quam pro nobis ipse suscepit: Et ut pro peccatis nostris ieiunia nobis apud Deū supputentur. Et per totū quidem annū ieiunium hoc seruetur, in eadē sancta Catholica Ecclesia, Quarta, inquā, & Prosabbato, vsq; ad horā nonā. Et infrā: In quinquaginta diebus Pentecostes, de quibus dixi, nō est ieiuniū, nec in die Apparitionis & Aduētus, quando natus est in carne Dominus, ieiunare licet, etiamsi cōtingat, ut sit Quarta aut Prosabbatū. Verum ex bono proposito pietatis exercitatores, semper ieiunāt excepta Dominica & Pentecoste. Hæc Epiphanius. Vbi nomine Pentecostes appellat totū tēpus à die Pasche, vsq; ad festum Spiritus sancti. Et de his quidē hætenus: nūc verò, quinquā sint à ieiunijs excusandi? videamus.

CAPVT XIII.

Qui non tenentur ieiunare?

A ieiunio
excusatur
imbecilles

A Postolorū Canon 68. à ieiunijs excipit eos, qui imbecillitate impe-

impediuntur: In Constitutionibus
 verò Apostolicis habetur; *Ieiunent,*
qui quidem possunt. Hinc est, quòd san-
 ctus Spiridion in historia Ecclesia-
 stica, hospiti suo in Quadragesima
 suillam apposuisse legitur; quia vi-
 delicet aliud non habebat, quod ei
 apponeret. Pulchrè sãctus Leo, Ser-
 mone 3. de ieiunio septimi mensis:
Nihil à quoquã arduum, nihil asperũ qua-
eritur, nec aliquid nobis, quod vires nostras
excedat indicitur; siue in abstinentiæ ca-
stigatione, siue in eleemosynæ largitione.
Sciunt singuli, quid possint, quidue nõ pos-
sint. Ipsi modulum suum pendant, ipsi iusta
& rationabili taxatione se censeant: vt sa-
crificium misericordiæ, non cum tristitia
offeratur, nec inter damna numeretur. In-
 ter imbecilles dubiũ non est, & par-
 uulos & senes esse referendos. Vnde
 Cõcilium Toletanũ quartũ, Can. 7.
 ita statuit: *Quicumq; ieiunium præter par-*
uulos, senes & languidos ante peractas in-
dulgentiæ preces soluerit à Paschali gaudio
depellatur. Et Toletanum octauũ, ca.
 9. *Novæ intentionis admonitu detecta est*
 inglu-

Lib. 5. Ca.
 19 Ecclesi-
 asticæ hi-
 storiz.

Paruuli &
 senes.

ingluuies horrenda voracium, quæ dum
 freno parsimonie non adstringitur, religio
 ni contraire monstratur. Dicente enim scri-
 ptura: Qui spernit minima paulatim deci-
 dit: illi tanta edacitatis improbitate gras-
 santur, vt caelestia, & penè summa contem-
 nere videantur. Etenim cum Quadragesi-
 mæ dies anni totius decimæ deputentur,
 quæ & in oblatione ieiunij Domino conse-
 crantur, quibus etiam saluberrimè condi-
 tio humani generis expiatur, dum à qua-
 tuor mundi partibus ad hanc homo reli-
 gionem crediturus adducitur, & ex qua-
 tuor elementis formatus, propter trans-
 gressionem decalogi quaterdecies conue-
 nienter affligitur: illis, qui ausu temerario
 hæc omnia contemnunt, nec voracitatis in-
 gluuem frenant, & (quod peius est) Pa-
 schalia festa illicitorum esuum perceptio-
 ne prophanant. Ex hoc adeò acertimè
 interdicitur, vt quisquis sine inevi-
 tabili necessitate atq; fragilitate & e-
 uidenti languore, seu etiam impossi-
 bilitate ætatis, diebus Quadragesimæ
 esum carniū præsumpserit atten-
 tare, nō solūm reus erit resurrectio-

nis Dominicæ, verum etiam alienus ab eiusdem diei sancta communione, & hoc illi cumuletur ad pœnam, vt ipsius anni tempore, ab omni esu carniū absteineat gulam, quia sacris diebus, abstinentiæ oblitus est disciplinam. Illi verò quos aut ætas incuruat, aut languor extenuat, aut necessitas arctat, non antè prohibita violare præsumāt, quàm à Sacerdote permissum percipiant. Et Hieronymus ad Lætam, de institutione filix: *Ante annos robustæ ætatis, periculosa est teneris & grauis abstinentia.* Robusta ætas quænam sit, quod ad militiæ laborem spectat, Num. i. explicatur, à 20. videlicet anno, vsque ad 50 secundum Iozephum. A quibus mensuris non admodum discrepat Ecclesiæ praxis, quæ ad ieiuniorum militiam & iuniores his, & seniores nō adstringit, nempè sexagenarios, vt habet author Sermonis 28. ad fratres in eremo.

Deniq; cùm multiplex sit imbecillitas multiplicem etiam ieiunij excusa.

Necessitas
excusat iudicio
Sacerdotis.

cusationem esse, certū est: Sed quanta imbecillitas ad omittendum ieiunium sufficiat, si quis de se dubitat, vtriusq; Medici consilio & auctoritate decernat, quid sibi in hoc genere faciendum sit: Eius, inquam, Medici, qui corporis, & eius, qui animi, curam gerit, modò vterq; Catholicus sit. Sic fiet, vt nihil temerè cōtra præcepta Dei, & Ecclesiæ committere videatur. Sic nos instruit Concilium Toletanum octauum, Canone 9. præcitato.

CAPVT XIII.

Quòd facile sit nostro tempore ieiunare.

Non est, vt constat ex prædictis, quòd aliquis ieiunij difficultate deterreatur. Siquidem tanta moderatio est adhibita per Ecclesiæ praxin antiquorum Canonum perfectioni, vt, qui hodiè sciens præceptū absque necessitate ieiunium negligit, non leue profectò crimen incurrat. Ecce enim, veteres Canones, nō

solùm vinum, sed etiam siceram interdixêre, & omne, quod inebriare potest, & mulsam ac ceruisiam: olea tantùm concedebant in esum, seclusis etiam ipsis piscibus; vt ex Constitutionibus Apostolicis superiùs demonstratum est. Postea parui pisciculi concessi sunt in cibũ, ac mediocris ceruisia in potum, præsertim in Latina Ecclesia. Vnde, iuxta decreta S. Melchiadis, edita tempore martyrum, Concilium Triburiense Homicidæ inter alia post tres annos pœnitentiæ hanc etiã abstinentiam indixit. Sic enim legitur apud Burchardum, lib. 6. Decretorum, cap. 4.

Quatuor anni deinde restant, per quos singulos ieiunet tres Quadragesimas, vnã ante Pascha cum cæteris Christianis abstinendo de vino, medone, mellita ceruisia, carne & sagimine, & ouis, et pinguibus piscibus. Ex quibus intelligimus, quinã Potus interditi. sint potus interditi, de quibus mentio fit in Decretalibus, cap. 2. de homicidio his verbis: *Quadragesima dies non intres Ecclesiam, & lanea veste indu-*

rus ab escis & potibus, qui interdicti sunt, & à thoro, gladio, & equitatu illos supra- dictos dies abstineas: in tertia autem, & quinta feria, & Sabbato, aliquo genere leguminum, vel oleribus, pomis, et paruis pisciculis cum mediocri ceruisia vtere temperatè.

**Cibi aridi-
ores.
Canoneso**

Intelligimus præterea quinã sint cibi aridiores, quibus in Quadragesima vtendum est, iuxta Laodicænum Concilium; quod clariùs etiam explicatur apud Burchardum, lib. Decretorum 19. cap. 10. ex pœnitentia. li Romano in hunc modum: *Pœnitentia illius anni talis esse debet, vt duos dies, id est secundam & quartam feriam, in vnaquaq; hebdomada ieiunet ad vespèram, & tunc reficiatur de sicco cibo, id est pane & leguminibus siccis, sed coctis, aut pomis aut oleribus crudis, &c. Hodie & vino & piscib⁹ vti licet, nec ampliùs vt olim, semel tantùm vesperi reficimur, sed cœnæ in prandia sunt cõmutatæ, q̄ olim fecisse monachos in Pêtecoste, testis est Hieronymus ad Eustochium, de Virginitate scribens,*

bens. Quid? quod à quibusdam ter-
ræ fructibus abstinebant olim Catho-
lici in Quadragesima, vt docuit Au-
gustinus contra Faustum, nempe ab
aromatis, aut ijs quæ Venerem exci-
tant, iuxta præceptū Apostolorum,
sola olera admittentium: in quo et-
iam Ecclesia Catholica, potesta-
tem habens Apostolicam, vt & in a-
lijs multis benignè nobiscū dispen-
savit.

Lib. 39.

5. Constit.
Apostoli-
carū, c. 19.

Præterea nocturnæ vigiliæ, iam
ferè sunt abrogatæ, vt suprâ ostēdi-
mus, ad tollendas occasiones pecca-
torum, quæ iam in veteri testamēto
contigerāt; vt Heli filis peccātibus
cum mulieribus, quæ obseruabāt ad
ostium tabernaculi. Solitas enim o-
lim fuisse mulieres excubare ad osti-
um tabernaculi, ex 38. Exo. ca. disce-
re possumus: vbi labrū æneum factū
fuisse prædicatur, de speculis mulie-
rum, quæ excubabant in ostio taber-
naculi, vbi Septuaginta habēt ἐν ὄρει
σεν, quod Latinè & vigilare & ieiu-
nare redditur. Similia his refert Au-

Abusus vi-
giliarum
sublati.

1. Reg. 2.

thor Sermonis 25. ad fratres in eremo, in persona S. Augustini: *Vigilabant, inquit. per noctem & ad Ecclesiam ludendo & chorifando conueniebant, quod detestabile erat, & malum. Tales non solū Romani erant, non solum Papienses & Raennates, sed etiam Mediolanen.* De qua turpi consuetudine, dolebat Mediolani mater illa, quæ me carne & spiritu in Christo regenerauit: & institutum est, ipsa instigante, à Patre nostro S. Ambrosio, ut *Vigilie cassarentur, vel cessarent à cunctis, ut homicidia & fornicationes à fidelibus deponerentur, solum tamen ieiunium mentis & corporis cum eleemosyna Mediolanensis Ecclesia fidelibus reliquit.* Hactenus ille Author.

Refrixit etiam iam pridem ille spiritus feruor, quem describit idē scriptor ad eosdē fratres, Sermone 28. dicens: *Ideo fratres hortor vos & moneo, atq; fieri præcipio, ut tantum carnem dometis, quantum natura portare potest. Nam cum videam inter vos, quosdā sexagenarios, quosdā septuagenarios, quosdā centenarios, vidēs eos Dei amore fer-*

uentes

uentes, corpora eorum crucifigentes, vinum etiam non bibentes: timeo ne potius Deum offendant, quàm placent. Talibus in Christi nomine præcipio, vt saltem diebus Dominicis, & solennibus vinũ vel ceruisiam bibant. Hæc ille. Quibus obiter indicauit, quinam sint senes, qui ad ieiunia Ecclesiastica non tenentur.

Postremò, quia Canones ieiunantibus cibum prohibent: potum non prohibent, subingressæ sunt, conuenientibus Hierarchis, nostræ nocturnæ refectiunculæ, veteribus prorsus ignotæ, eo videlicet prætextu, ne potus noceat: quas tamen manifestum est seriò ieiunantibus, adeò exiguas concedi oportere, vt parum pro nihilo reputetur; ne aliquin contra ieiunii definitionem, bis eodem die refici videamur. Quæliacunq; tamen hodiè sint nostra ieiunia, si Ecclesiæ sanctæ ritum seruemus, adhuc locũ habet, quod Augustinus scripsit, Sermone primo ferriæ quartæ, post primam Dominicã Quadragesimæ: *Per hos quadraginta dies*

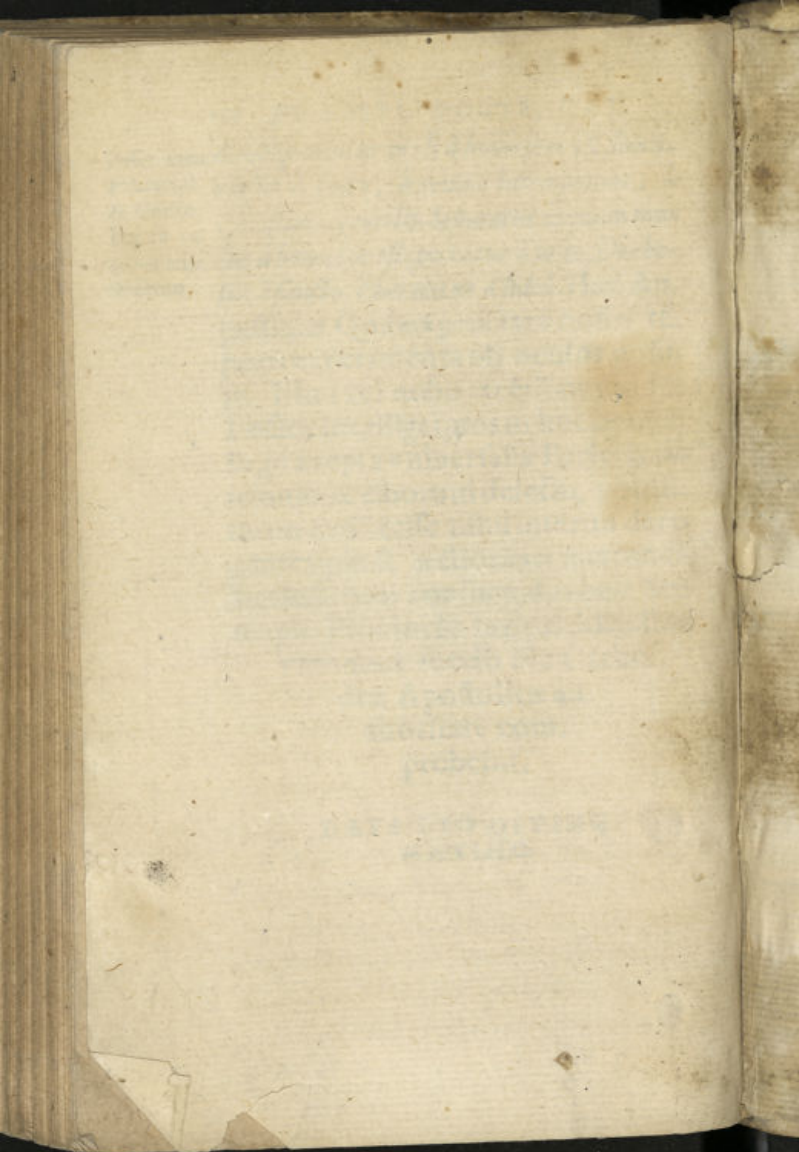
Nocturna refectiuncula, quæ collationẽ vulgus vocat.

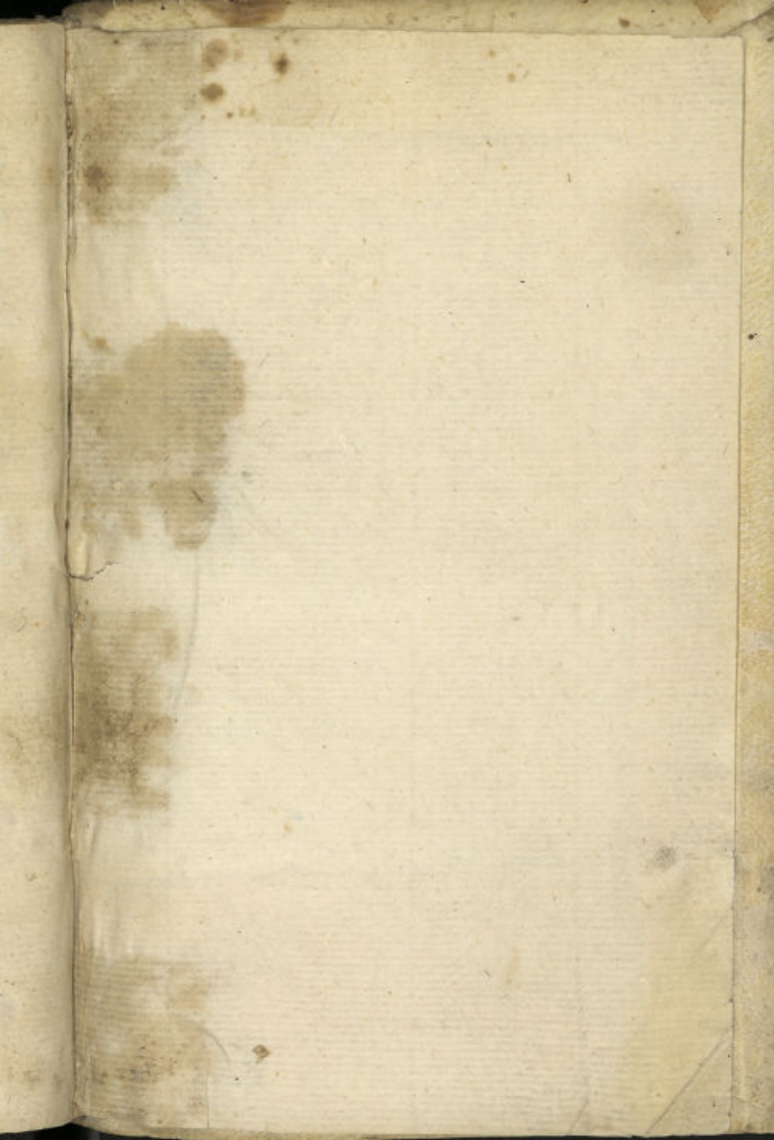
Discrimen *dies separantur mali à bonis, hoc est, luxu-*
 Hæretici *riosus à casto, à ieiuno intemperans, à*
 & Catho- *Christiano gentilis. Separatur inquam ma-*
 lici in ra- *lus à bono, hoc est, peccator à iusto, Diabo-*
 tione ieiu- *lus à sancto, Hæreticus à fideli. Hæc Au-*
 niorum. *gustinus. Quibus præclarè nostri tē-*
 poris experimenta ob oculos posu-
 it. Illud vel nobis tacētibus prudēs
 Lector intelliget; nos in hoc opuscu-
 lo, præcepta vniuersalis Ecclesiæ de
 ieiunio, & ciborum delectu, potissi-
 mùm explicasse: nihil interim dero-
 gantes, pijs & arctioribus quarundā
 Ecclesiarum consuetudinibus: Sed
 neque Prouincijs laxiori disciplina
 vtentibus: modò illa Cathe-
 dræ Apostolicæ au-
 thoritate com-
 probetur.

LAVS DEO OPTIMO
 MAXIMO.

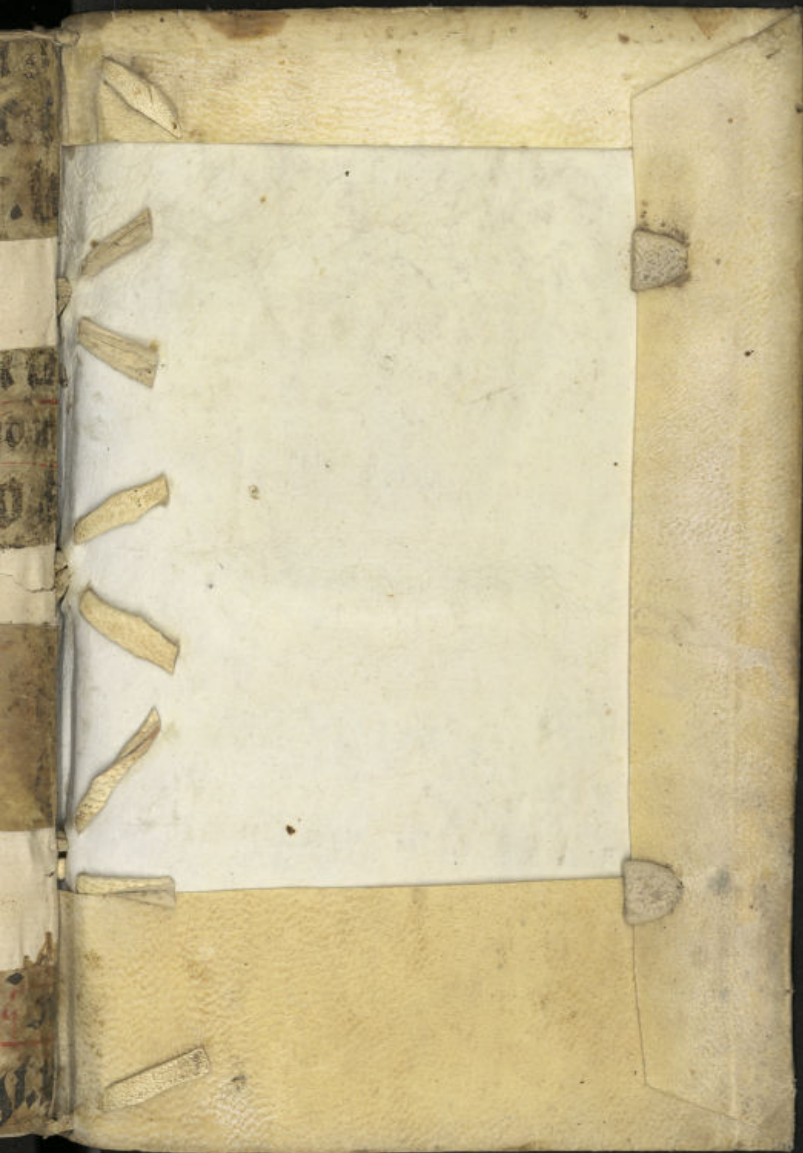

N
2
L